

BRYSSEL-AGENDA SYKSY 2020

Maa- ja metsätalouden ajankohtaiset
EU-asiat

Sisällysluettelo

Puheenjohtaja Marttilan esipuhe: Biotalous elvytyksen ja ilmastotyön keskiössä	1
EU:N BUDJETTI 2021-2027 JA NEXT GENERATION EU -ELVYTYSPAKETTI	3
Monivuotinen rahoituskehys ja Next Generation EU elvytyspaketti	3
Oikeudenmukainen siirtymä ja koheesipolitiikka	5
Infrastruktuurin kehittäminen - Verkkojen Eurooppa	6
Yrittäjyyden edistäminen - investoinnit ja rahoitus	7
Kestävän rahoituksen säännöt	8
TAVOITTEENA KESTÄVÄ BIOKIERTOTALOUS	11
Biotalousella kestävä kasvua ja ilmastotekoja	11
Kohti kiertotalouden läpimurtoa	13
Jätelainsäädäntö ja muovistrategia	14
Ruokahävikki ruokaketjussa	14
Ravinteiden käyttö ja kierrättäminen	15
BIOKAASULLA KOHTI ENERGIAMURROSTA	17
Energia puhtaammaksi uusiutuvalla energialla	17
Energiaverotus	18
TUTKIMUS JA INNOVAATIOT KESKEISESSÄ ROOLISSA	19
Tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa tarvitaan luonnonvarasektoreilla	19
TASAVERTAISET KILPAILUEDELLYTYKSET RAKENNETAAN KAUPPAPOLITIIKALLA	21
EU on aktiivinen kauppapolitiikan toimija	21
Brexit – eroneuvottelusta uuden kauppasuhteen valmisteluun	24
Kestävän kehityksen luku ja hiilirajamekanismit (tullit)	25
CAP-UUDISTUS JA PELLOLTA PÖYTÄÄN -STRATEGIA – KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ RUOKAJÄRJESTELMÄÄ	27
Maatalouspolitiikan uudistus	27
Toimiva ruokaketju	29
Alkuperämerkinnät elintarvikkeissa	29
EU:n maataloustuotteiden menekinedistäminen	30
Uudet jalostusmenetelmät luovat kilpailu- ja sopeutumiskykyä	31
Siemenlainsäädäntö kaipaa uudistusta	31
Kasvinsuojeluainepolitiikka paineessa	32
Valkuaisomavaraisuuden nostaminen EU:ssa	33
Maatalouden teknologinen kehitys ja digitalisaatio	33
Eläinterveys, eläinten hyvinvointi ja mikrobilääkeresistenssi	34
Luomulainsäädännön valmistelu	36
Valtiontuen suuntaviivat	36
KESTÄVÄ METSÄTALOUS ON MYÖS ILMASTOTYÖTÄ JA LUONNON MONIMUOTOISUUDENHOITOA	38
Metsästrategia	38
Metsäsektorin globaali ulottuvuus	39
EU:n biodiversiteettistrategia 2030	40
Ekosysteemipalvelut	41
Riistapolitiikassa puhuttavat susi, karhu ja ilves sekä lyijyhauheen kieltäminen	42

EUROOPAN UNIONILLE KUNNIANHIMOISEMMAT ILMASTOTAVOITTEET 2030 JA 2050	44
Perustana YK:n kestävän kehityksen tavoitteet	44
Tavoitteena ilmastoneutraali Eurooppa 2050	45
Ilmastomuutokseen sopeutuminen edellytys ilmastoneutraalisuudelle	47
Metaanistrategia osana Green Dealin toimeenpanoa ja ilmastolain valmistelua	48
LULUCF-toimeenpano	48
Hiiliviljely	48
Vihreä vala: vältetään vahinkoa (do no harm)	49
Aarhusin asetuksen tarkistaminen: ympäristöä koskevien päätösten muutoksenhaku- menettely EU-tasolla	49
YK:n ilmastokongressi COP26 ja Koronivia	50
 YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN TORJUNTA ILMASSA, VESISTÖISSÄ JA MAAPERÄSSÄ	52
Ilman ja maaperän suojelu	52
Vesien- ja merenhoito	52
 KESTÄVÄ LIIKKUVUUS	54
Liikenteen päästöjen alentamiseen useita keinoja	54
 MUUTA	56
Turkiselinkeinon ajankohtaiset asiat (yhteistyössä Fur European ja FiFurin kanssa)	56
 Brysselin toimiston yhteystiedot	57

A portrait of Martti Ahtisaari, a middle-aged man with grey hair, wearing a grey suit jacket over a light blue shirt. He is standing with his arms crossed against a dark background.

PUHEENJOHTAJA MARTTILAN ESIPUHE:

Biotalous elvytyksen ja ilmastotyön keskiössä

Keväällä 2020 maailmaa kohtasi ennennäkemättömän kriisi, kun koronapandemia pysäytti talouden ja ihmiset. Euroopan komissio tarjosi ratkaisuksi mittavaa yhteistä velkaelvytystä vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal¹) ja digitalisaation tukemiseksi. EU-maiden johtajat onnistuivat löytämään sovun EU:n budjetista ja korona-elvytyspaketista heinäkuussa vaikeiden neuvottelujen jälkeen. Syksyllä 2020 on edessä haastava ilmastotyö talouden taantuman varjossa sekä konkreettisten elvytysuunnitelmien valmistelu.

Maa- ja metsätaloudelle on korona-elvytyksessä sekä Green Dealin toteutuksessa tarjolla tärkeä rooli. Biokierratalous tarjoaa keinoja fossiilisen energian korvaamiseen vihreillä vaihtoehtoilta sekä ilmastotyön ja taloudellisen toimeliaisuuden yhdistämisen kaikkia hyödyttävällä tavalla.

Elvytyspaketin rahoitus maaseudun kehittämiseen ja oikeudenmukaiseen siirtymään vähähiilisempään yhteiskuntaan on osattava käyttää

Suomessa täysimääräisesti hyväksi. Toki myös EU:n tasolla elvytysrahat tulee käyttää vastuullisesti ja järkevästi. Raha tulisi saada käyttöön heti vuoden 2021 alusta. Biokaasun tuotannon ja infran kehittäminen tarvitsee erityishuomion.

Eurooppalaisten viljelijöiden on jo pitkään pitänyt kilpailla alhaisemmilla standardeilla tuotettua tuontiruokaa vastaan. EU:n avoin kauppapolitiikka ja erityisesti Iso-Britannian eroaminen EU:sta korostaa tasavertaisen kilpailuasetelman puolustamista sisämarkkinoilla. Kauppapolitiikassa on pystyttävä uudistamaan kauppasopimusten ympäristö- ja ilmastovaatimuksia. Pellolta pöytään -ohjelman vaatimusten tulee koskea kaikkea tarjolla olevaa ruokaa sisämarkkinoilla. Ruuantuotantoa eikä maatalouden ilmastopäästöjä saa ulkoistaa kolmansiin maihin. Tuleva vuodenvaihe aiheuttaa myös monelle maataloustuotteelle markkinahäiriön Iso-Britannian EU-eron toteutuessa. Heijastusvaikutukset näkyvät varmasti myös kotimarkkinoillamme.

Yhteisessä maatalouspolitiikassa tulee huolehtia, että kasvavista ilmasto- ja ympäristötavoitteiden noudattamisesta maksetaan riittävä korvaus viljelijöille. On myös muistettava, että ruokaketjun kestävyys ja kriisienkestokyky perustuu aina kannattavaan maataloustuotantoon. Pellolta pöytään -strategian toimeenpanossa on otettava huomioon Suomessa ja muissa edelläkävijämaissa tähän asti tehty ruokaketjun kestävyystyö.

Euroopan metsäsektori joutunut uusien ja suomalaisen metsänomistajan näkökulmasta varsin kohtuuttomienkin kestävyysvaatimusten riepotehtäväksi. Me tiedämme, että metsän tuotavuus ja luontoarvot eivät ole toisiaan poissulkevia. Metsien pinta-alan ja kasvun lisääminen sekä puun lisääntyvä käyttö kasvattavat hiilinieluja sekä korvaavat fossiilisia materiaaleja. Ilmasto- ja energiapolitiikassa sekä luonnon monimuotoisuustavoitteissa metsistä etsitään ratkaisuja. Kokonaisuus tulee yhteensovittaa EU:n metsästrategiassa, jossa otetaan tasapainoisesti huomioon ympäristö-, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys sekä myös omistajan oikeudet. Vaikka metsiemme hiilinielu on kasvussa, EU:n ja Suomen ilmastopolitiikassa pääpaino tulee olla päästövähennyksissä.

MTK:n maatalouden ilmastotiekartassa on katsottu ennakkoluulottomasti tulevaisuuteen ja löydetty konkreettisia toimia maatalouden päästövähennyksiin. Näihin toimiin sekä tutkimukseen on varmistettava rahoitus sekä kansallisesti että EU:sta.

Helsingissä 30.9.2020

Juha Marttila
MTK:n puheenjohtaja

EU:N BUDJETTI 2021-2027 JA NEXT GENERATION EU -ELVYTYSPIKETTI

Monivuotinen rahoituskehys ja Next Generation EU elvytyspaketti

Hanna Leiponen-Syyrakki; +32 476 502 704
hanna.leiponen-syyrakki@mtk.fi
Juha Ruippo; +358 40 55 33 232
juha.ruippo@mtk.fi

EU-huippukokouksessa saavutettiin 21.7.2020 ratkaisu EU:n budjetista (MFF) vuosille 2021-2027 sekä EU:n elpymisrahastosta neljän päivän neuvottelujen jälkeen. Neuvotteluratkaisussa sovittiin 750 mrd. euron elvytysrahasto 'Next Generation EU' koronaviruksesta toipumiseen sekä 1.074 mrd. €:n suuruisesta EU:n rahoituskehuksesta (MFF) vuosille 2021-2027, yhteensä 1.824 mrd. €, mikä on historiallisen suuri paketti.

Elvytyspaketti on poikkeuksellinen ja ainutkertainen toimi, jolla halutaan auttaa koronaviruksen runtelemaa EU-talouksia ja elvyttää EU:n sisämarkkinoita. 750 mrd. euron elpymisrahastosta jaetaan jäsenmaille 390 mrd. € avustuksina ja 360 mrd. € lainana. Avustusten ja lainojen jakosuhte oli huippukokouksen keskeisiä kiistakapuloita.

Elvytyspaketista 70 % käytettävä vuosina 2021-22 ja 30 % vuonna 2023. Elvytyspakettia varten komissio ottaa jäsenmaiden takaamaa lainaa.

Takaisinmaksu tapahtuu 2028-2058 joko kansallisina vastuina tai EU:n omista varoista (esim. muovivero, hiilivero, transaktiovero). Avustuksien jaossa jäsenmaille yksi peruste ensimmäisinä vuosina on maan työttömyystilanne koronaa edeltäneenä aikana ja viimeisenä vuonna myös BKT:n muutos 20-21.

EU:n budjettiin sisältyvät edelleen jäsenmaksualennukset Hollannille, Ruotsille, Tanskalle ja Itävalle. Jotta näiden tiukimmin EU:n rahankäyttöön suhtautuvien maiden kanssa budjettiratkaisuun päästiin, näiden neljän maan alennukset kasvoivat nykykaudesta. Saksan jäsenmaksualennus pysyy ennallaan. Huippukokouksen päätöksellä perustettiin myös budjetin ulkopuolinen 5 mrd. euron suuruinen brexit-sopeutumisrahasto, josta voidaan myöntää korvauksia jäsenmaille tai sektoreille, jotka kärsivät brexitin vuoksi.

EU-budjettiratkaisu kasvattaa Suomen nettojäsenmaksua noin 100 m€/vuosi. Nettojäsenmaksu on yhteensä 5,9 mrd. € vuosina 2021-2027. Suomi saa korona-elvytyspaketista noin 3,2 mrd. € ja maksaa noin 6,6 mrd. €.

Maa- ja metsätaloudelle sopu EU:n monivuotisesta budjettikehuksesta ja EU:n elvytyspaketista tuo vakautta: CAP-uudistus saadaan nyt päätettyä, huoltovarmuutta vahvistetaan sekä

kehitetään kestävämpää ja oikeudenmukaisempaa ruokaketjua. Positiivista on myös, että EU-maatalousbudjetti parani komission alkuperäisestä vuoden 2018 esityksestä vaikkakin maatalouden ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin ei tullut lisärahaa.

Maaseudun kannalta on erittäin positiivista, että Suomi sai maaseudun kehittämisvaroihin 400 m€ lisäkirjekuoren, joka nostaa kokonaisuutena Suomen osuuden maatalousbudjetista 6 % nykytasoa paremmaksi.

[Linkki MTK:n tiedotteeseen 21.7.2020 'Maaseuturahat pelastettiin EU-budjetissa'](#)

Yhteisen maatalouspolitiikan CAP-budjetti on yht. 387 mrd. €, josta I pilarin (suorat tuet) osuus on 291 mrd. € ja II pilarin (maaseudun kehittäminen) osuus 96 mrd. €. Maaseudun kehittämisen varat koostuvat EU-budjetin osuudesta 88,5 mrd. € ja elvytysrahaston 7,5 mrd. eurosta.

CAP-budjetin pieneneminen jatkuu, se on 32 % koko MFF:stä. Nykykaudella osuus on 38 %. Paremmasta riskienhallinnasta ei tälläkään kertaa tullut mitään uutta kauniista puheista huolimatta. Tämä tarkoittaa sitä, että CAP-tuki on tärkein EU-tason riskienhallintatyökalu jatkossakin. Kriisirahaston koko on 450 m€ vuodessa.

Seuraavat askeleet

Hallitusten on alkusyksyn aikana tehtävä suunnitelmat koronakriisistä toipumiseen vuosille 2021–2023. Komissio esittelee jäsenmaiden suunnitelmat neuvostolle, jossa ne hyväksytään määräenemmistöllä. Elvytyspaketin mukaiset toimet kytkettävä vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) tavoitteisiin sekä digitalisaation edistämiseen. Vähintään 30 % on kytkettävä ilmastomuutoksen vastaisen taistelun mukaisiin tavoitteisiin. Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen on varojen käytön vaatimuksena. Komissio valmistelee tämän osalta yksityiskohtaisemat lainsäädäntöesitykset.

MFF- ja elvytysratkaisu etenee seuraavaksi hyväksyttäväksi EU-parlamenttiin, jolla on useita muutosesityksiä. Parlamentti tulee myös tiukasti vaatimaan hyväksymisen ehdoksi, että jäsenvaltiot noudattavat oikeusvaltioperiaatetta. Lopullisen sovun löytäminen komission, parlamentin ja jäsenvaltioiden välillä voi viedä koko syksyn.

Myös kansalliset parlamentit käsittelevät ja hyväksyvät ratkaisun. Tarkoitus on, että uusi budjetti ja elvytyspaketti ovat käytettävissä 1.1.2021.

Nimellisin hinnoin	Nykykausi 2014-2020 (milj. €)	KOM 2018 esitys (milj.€)	MFF-ratkaisu 21.7.2020* (milj.€)	MFF-ratkaisu vrt. nykykausi (milj. €)	MFF-ratkaisu vrt. nykykausi (milj. €)
Suorat tuet	3 633	3 578	3 635	-28	-0,8 %
Maaseudun kehittäminen	2 380	2 044	2 773	+393	+16,5 %
josta MFF	2 380	2 044	2 560	+393	+7,6 %
ja elpymisrahoitus	0	0	213**	+213	-
CAP yhteensä	6 043	5 622	6 408	+365	+6,0 %

* Komission syyskuussa 2020 julkaisemat tarkemmat rahoitusmäärät CAP:n EU-asetuksiin

** Rahoitusmäärä vuosille 2022-2023 kohdennettuna. Kohdennus vuosille 2021-2022 = 209 milj. €.

MTK:n tavoitteet

- Elvytyspaketin rahat on saatava käyttöön heti alkuvuodesta 2021. Maaseudun kehittämisen budjettiin on löydettävä joustoa, jotta MFF- ja elvytysrahat ovat käytössä tasaisesti koko budjettikauden ajan.
- Elvytyspaketin ja budjetin rahoitusta. Vihreän kehityksen ohjelmaa on suunnattava biotalouteen. Pellolta pöytää strategia ja uudet haasteet ilmastoon, ympäristöön ja biodiversiteettiin tarvitsevat taloudellista panostusta.
- Komissiolla pitää olla kriisitilanteissa reagointikykyä ja -halua löytää rahoitusta budjetista, kun markkinakriisi iskee. Ruuantuotannon resilienssin ja huoltovarmuuden parantamisesta on huolehdittava.
- Horisontti Euroopan kautta luonnonvarasektorille ja biotaloudelle on saatava nykykautta suurempi rahoitus alan tutkimukselle.
- Brittien tulevan kauppasuhteen neuvottelut takuavat. Kriisirahaston muutos on ensimmäinen askel oikeaan suuntaan, mutta tarvitaan lisää konkreettisia toimia markkinahäiriön vahinkojen torjumiseen.

Oikeudenmukainen siirtymä ja koheesiopolitiikka

Marko Mäki-Hakola; +358 40 502 6810
marko.maki-hakola@mtk.fi

Oikeudenmukaisen siirtymän (Just Transition Fund) käsittelyssä Suomea koskeva erityispiirre on turvetuotannon vähentämisestä aiheutuvien työpaikkojen menetyksien hallinta ja rahoitus, sekä energiahuoltovarmuuden parantaminen. MTK:n näkemyksen mukaan neuvotteluissa on saavutettava sellainen lopputulos, joka mahdollistaa turvetuotantoketjun koko tuotantoketjun menetysten kompensoimisen ja oikeudenmukaisen siirtymän järjestämisen kaikkine elementteineen. Tämä tulee toteutua siten, että Suomi ei menetä koheesiopolitiikan puolelta.

EU:n aluepolitiikan tavoitteena on edistää alueiden talouskasvua ja kehittää niitä esim. investointipolitiikan avulla. Aluepolitiikka on osa EU:n yhteisvastuullisuutta, jossa tukea kohdennetaan vähemmän kehittyneille alueille. EU:n rahoitusta on kohdennettu pääosin EAKR:n ja ESR:n avulla erityisesti tutkimukseen ja innovointiin, tieto- ja viestintätekniikkaan, pk-yritysten kilpailukykyyn kehittämiseen ja vähähiiliseen talouteen siirtymiseen. EU:n aluepolitiikan eli koheesiopolitiikan luonne on muuttunut EU:n laajetessa Keski- ja Itä-Eurooppaan. Kansallinen alue- ja rakennepolitiikka on EU-jäsenyyden aikana heikentynyt ja kehittämistoimet ovat olleet vahvasti sidoksissa EU:n ohjelmapolitiikkaan sekä rakennerahastoihin. Uusien jäsenmaiden rakenteita on uudistettu mittavilla tulonsiirroilla.

Koheesio on luonut kasvua ja tasa-arvoa. Vaikutusten arvioinnissa on liian yksinkertaista tarkastella pelkästään budjettilukuja, sillä myös vauraammat jäsenmaat ovat hyötynyt sisämarkkinoiden investoinneista ja kasvusta. EU-rahastot ovat osa jokaisen maakunnan päätöksentekoa. EU:ssa tulevan ohjelmakauden säädökset puolestaan voivat tehdä alueiden kehittämisen entistä sujuvammaksi.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komission monivuotisen rahoituskehysesityksen mukaan Suomi olisi saamassa lisää koheesiorahoitusta tulevalla kaudella. Heinäkuun Eurooppaneuvosto toi Suomelle lisäksi 100 miljoonan lisäkirjekuoren. Tämä tukee hyvin MTK:nkin tavoitetta pitää kiinni mm. kehittyneempien alueiden harvan asutuksen kriteeristä sekä Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisrahoituksesta.

Koheesiovalmistelu eteni Suomen pj-kaudella hyvin, tämän vuoden aikana Green Deal -linjaukset toivat uutena koheesiorahasto-osana oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF). JTF on osa laajempaa oikeuden mukaisen siirtymän mekanismeja.

JTF kokonaisuus on tämän hetken tiedon mukaa 17,5 mrd. euroa, josta 10 mrd. € tulee elpymisrahaston kautta. Suomen osuus kokonaisuudesta olisi n. 400 milj. €. Tämän saamiseksi Suomen olisi siirrettävä vähintään 1,5 kertaa JTF-määräraha Suomen saamista EAKR ja ESR osuuksista. Lisäksi tarvitaan koheesiopolitiikan sääntöjen mukainen kansallinen osarahaus. Vastinraha ei koske elpymisrahaston osuutta. Suomen JTF saanto perustuisi hiili-intensiivisten NUTS2 alueiden teollisuuspäästöihin ja työllisyyteen sekä turpeen tuotantoon.

MTK:n tavoitteet

- JTF:ää hyödynnetään kotimaan uusiutuvia luonnonvaroja edistävasti. JTF tulee kolmantena rahaston koheesionalle EAKR:n ja ESR:n lisäksi.

- JTF turvekriteerin perusteella saatava raha hyödynnetään etenkin siinä, että turpeen käyttöä muussa kuin energiantuotannossa lisätään. Energiaturve huomioidaan huoltovarmuus näkökulmasta ja turpeen tuotannolle muuhun kuin energiakäyttöön ei aseteta rajoituksia. Turve on välttämätöntä mm. kasvuturpeena ja kuivikkeena eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi.

- Koheesiopolitiikkaa mitataan aiempaa enemmän tulosten perusteella. Maiden toimenpiteillä on oltava vaikuttavuutta.

- Koheesiorahoissa on oltava myös kansallinen osuus. Suomen tulee eri rahastojen kautta pyrkiä EU-tuen kokonaissaannon maksimointiin. Maaseuturahoituksessa saanto on moninkertainen, olennaisesti Suomen maksuosuutta suurempi. EU:n kokonaisrahoituksen lisäys maaseutupuolelle kasvattaa Suomen kokonaissaantoa enemmän kuin lisäys rakennerahastoihin. Jatko-neuvotteluissa on varmistettava, että Suomen lisääntyvä saanto säilyy.

- Uuden koheesiorahoituksen painopistettä siirretään edelleen yrittäjyyden ja elinkeinojen kehittämiseen. Harkittuja, EU-lisäarvoa tuottavia infrastruktuuri-investointejakin vielä tarvitaan, erityisesti tietoliikenneyhteyksiin.

- Koheesiopolitiikan yhteisten tavoitteiden ja yhteistyön lisäksi on jäsenmaiden

omaa vastuuta lisättävä. Jäsenmaiden välisen koheesion lisäksi tarvitaan enemmän sisäistä koheesiota, joka takaa maiden eri osien tasapainoisen kehityksen.

- Suomen koheesiopolitiikan vahva perusta on edelleen oltava itä- ja pohjoisosien harva asutus ja pitkät etäisyydet. Arktisen alueen merkityksen kasvun mukana myös pohjoisen Suomen koheesiorahoituksen tarpeet kasvavat. Alueella on runsaasti tärkeitä raaka-aineita. Samalla työvoimapula ja saavutettavuus rajoittavat resurssien hyödynnettävyyttä.

- EU:n on lisättävä panostusta ulkoraja-alueidensa taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseen. Varsinkin EU:n itäisen ulkorajan vakaus ja kehitys on varmistettava. Pitkän itärajan omaava Suomi on luonteva aloitteentekijä uudistuvalla ja vahvistuvalla rajaseutuohjelmalle.

- Maaseudun yritystoimintaa edistetään edelleen pääosin maaseutuohjelman kautta.

- Osa koheesiorahoituksesta käytetään paikalliseen kehittämiseen, CLLD monirahastomallin mukaisesti.

- Aarhusin asetuksen tarkistaminen: ympäristöä koskevien päätösten muutoksenhakumenettely EU-tasolla

Infrastruktuurin kehittäminen - Verkkojen Eurooppa

Euroopan menestys vaatii kunnossa olevaa ja nykyaikaista liikenne- ja tietoliikenneverkkoa. Lisäksi Eurooppa pyrkii eturintamaan uusiutuvan energian käytössä ja digitaalisessa taloudessa. Euroopan laajuiset verkot ja rajat ylittävät yhteistyö ovat paitsi ratkaisevan tärkeitä sisämarkkinoiden toiminnalle, myös strategisesti merkittäviä energiaunionin ja digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamisen ja kestävien liikennemuotojen kehittämisen kannalta. Ilman EU:n toimia yksityisillä toimijoilla ja kansallisilla viranomaisilla ei kuitenkaan ole riittävästi kimmoketta investoida rajat ylittäviin infrastruktuurihankkeisiin.

Nykyisellä rahoituskaudella Connecting Europe Facility (CEF) eli Verkkojen Eurooppa on Euroopan komission ja Euroopan investointipankin rahoitusväline, joka tukee kasvua, työllisyyttä ja kilpailukykyä. Sillä rahoitetaan laajoja eurooppalaisia projekteja ja toteutetaan TEN-T suunnitel-

maa. Rahoitusohjelma kaudella 2014–2020 on kooltaan 30,4 mrd. €.

Nykyisellä kaudella Suomi on kuulunut liian suppeasti TEN-T ydinverkkokäytävän piiriin ja maassamme on ollut pula suurista ratahankkeista, eikä EU-rahoitusta ole pystytty käyttämään kuin hieman.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komissio on ehdottanut, että Verkkujen Eurooppa uudistetaan seuraavalle rahoituskaudelle. Euroopan laajuisiin infrastruktuuriverkkoihin tehtäviin investointeihin osoitettaisiin yhteensä 42,3 mrd. € (liikenteen alalle 30,6 mrd. €, energia-alalle 8,7 mrd. € ja digitaalisialle 3 mrd. €). Komission ehdotuksella pyritään sovittamaan liikenne-, energia- ja digitaalisiala paremmin toisiinsa EU:n talouden digitalisaation ja hiilestä irtautumisen nopeuttamiseksi.

Keskeinen tavoite on edelleen TEN-T verkon kehittäminen. Suomen kannalta on myönteistä, että Pohjanmeri-Itämeri –ydinverkkokäytävän jatkaminen Helsingistä Tornioon lisää tukikelpoisten ratahankkeiden määrää jopa 2 mrd. eurolla. Tukea olisi näin haettavissa jopa 600 milj. € enemmän kuin nykyisen rahoitusasetuksen säännöillä (tuki enintään 30 % tukikelpoisista kustannuksista).

MTK:n tavoitteet

- EU rahoituksen käyttäminen pääradan kehittämiseen ja samalla muun kotimaisen rahoituksen vapautuminen muissa kohteissa käytettäväksi on kannatettava mahdollisuus ja jatkoneuvotteluissa on varmistettava, että ydinverkkokäytävän laajennus toteutuu.
- Vähähiilisyyttä tukevien lataus- ja tankkaus-pisteiden syntyminen myös maaseudulle. Vaih-toehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin rakentamisen kirjauksissa varmistettava alueiden tasavertaisuus.
- Digitaalisessa infrastruktuurissa varmistetaan alueiden välinen tasavertaisuus. Verkkoyhteyksiä kehitetään kaupunkien lisäksi myös maaseudulle. Suuren kapasiteetin laajakaistaverkko on kaikilla saatavissa ja 5G verkoissa luodaan edellytykset paikallisille verkoille ja mikro-operaattoreille. EU-tavoitteiden mukaisesti jokaisella, myös maaseudun asukkailla ja yrityksillä, tulee olla käytettävissään 100 megan laajakaista 025.

• MTK tukee komission näkemyksiä, joiden mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että digitaaliset palvelut auttavat poistamaan alueellisia eroja ja että kaikilla Euroopan kansalaisilla ja yrityksillä on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua digitaalisiin sisämarkkinoihin ja hyötyä moderneista julkisista palveluista myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla. Tähän tarkoitukseen Suomen tulee saada osansa Verkkujen Eurooppa rahoituksesta.

Yrittäjyyden edistäminen - investoinnit ja rahoitus

Marko Mäki-Hakola; +358 40 502 6810

EU-alueen yrityksistä pk-yrityksiä on 99 %. Valtaosa uusista työpaikoista syntyy pieniin yrityksiin. Keskeisiä yrittäjyysperiaatteita - ja politiikkaa määriteltiin EU:n pienyritysaloitteessa vuonna 2008 (Small Business Act). Siinä määritellään periaatteet, joiden tarkoituksena on ohjata erilaisia toimenpiteitä pk-sektorin toimintaedellytysten kehittämiseksi EU:n jäsenvaltioissa. Ensimmäisen varsinainen yrittäjyyspoliittinen ohjelma on vuodelta 2013 oleva Yrittäjyys 2020-toimintasuunnitelma. Siinä päähuomio kiinnitetään yritysten säädösympäristön kehittämiseen. Hallinnollista taakkaa on sen jälkeen pyritty määrätietoisesti vähentämään. Tulokset eivät kuitenkaan ole vastanneet yritysten ja yrittäjien odotuksia, vaikka EU:lla on useita pk-yrittäjyyttä edistäviä tavoitteita.

Yritysrahoituksen saatavuutta on parannettu esimerkiksi Euroopan investointiohjelmalla ja sen osana toimivalla Euroopan strategisten investointien rahastolla (ESIR). Noin neljäsosa ESIR rahoituksesta pitäisi suuntautua pk-yrityksille lainojen lisäksi myös sijoituksina rahastojen kautta.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komissio on ehdottanut, että EU:n seuraavan pitkän aikavälin talousarvion (2021–2027) yhteydessä perustetaan InvestEU-ohjelma, jotta EU:n talousarviosta annettava laina- ja takausmuotoinen rahoitus saadaan saman katon alle. Keväällä komissio ehdotti, että InvestEU-ohjelmaa vahvistetaan, jotta saadaan liikkeelle investointeja eri puolilla unionia kestävästä infrastruktuurin ja digitalisaation kaltaisilla aloilla. Komissio ehdotti, että tätä varten perustetaan uusi strategisten investointien väline, jolla investoidaan Euroopan tulevan häiriönsietokyvyn ja strategisen riippu-

mattomuuden kannalta tärkeisiin arvoketjuihin vihreän siirtymän ja digitaalisen siirtymän yhteydessä.

Keväällä esitys oli, että määrärahoja InvestEU-ohjelmaan suunnataan 15,3 mrd. €. Lisäksi uusi strategisten investointien väline oli saamassa 15 mrd. € Next Generation EU -välineestä. Next Generation EU:ssa InvestEU-ohjelmaan päätettiin lopulta suunnata 5,6 mrd. €.

Yrittäjyyden edellytyksiin vaikuttaa siis etenkin a pitkän aikavälin rahoituskehys sekä rahoituksen kanavoituminen Suomeen eri rahastojen kautta. Rakennerahastojen lisäksi erityisesti maaseutuohjelman yritysrahoituksella on ollut suuri merkitys maaseudun pk-yritysten kehittymiseen. Komissio uudisti keväällä pk-yritysstrategian, jossa esitettiin monia tärkeitä keinoja pk-yrittäjyyden edistämiseksi. Strategia tosin valmisteltiin ennen COVID-19 pandemiaa.

MTK:n tavoitteet

- Maaseudun yrittäjien tietoisuutta EU:n tarjoamista mahdollisuuksista sekä työkaluista on parannettava pitkäjänteisesti.
- InvestEU:n rakentaminen ei saa keskittää päätösvaltaa komissioon vaan jäsenvaltioiden on pysyttävä osallistumaan päätöksentekoon. Komission rooli ei myöskään ole toimia suoraan pääomarahoitajana
- Tulevan kauden rahoitus- ja investointi mahdollisuuksia on valmisteltava maaseudun yritystoimintaa edistävästi. Lisäksi mikro- ja pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua investointi- ja tutkimusohjelmien rahoitukseen on jatkuvasti edistettävä.
- PK yrittäjyysstrategiaa käytäntöön vietäessä huomioidaan, että eri rahoitusinstrumentit saadaan yrittäjien käyttöön ja tietoon yritysmuodosta riippumatta.
- Pk-yrityksen määritelmää ei laajenneta.
- Seuraavallakin ohjelmakaudella on maaseudun yritysten rahoitusta tuleva maaseudun kehittämisohjelmasta.

Kestävän rahoituksen säännöt

Juha Ruippo; +358 40 55 33 232
juha.ruippo@mtk.fi

Euroopassa on arvioitu tarvittavan vuosittain lähes 180 mrd. euron lisäinvestoinnit, jotta vaje EU:n ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä saataisiin kurottua umpeen. Lisärahoitusta voidaan saada mm. kohdentamalla olemassa olevien rahoituskanavia paremmin palvelemaan ilmasto- ja energiatavoitteita. Kestävä rahoitus on yksi keskeinen elementti vihreän kehityksen ohjelmaa (Green Deal) yhdessä oikeuden mukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja InvestEU:n sekä Euroopan investointipankin (EIB) toiminnan kanssa.

Kestävän rahoituksen lainsäädännön tavoitteena on yhtenäistää kestävyuden määrittelyä finanssialalla. Esitys koskee tässä vaiheessa yksityistä rahoitussektoria, mutta esityksellä on epäsuorasti ja tulevaisuudessa myös suoraan vaikutusta julkisen rahan käyttöehtoihin. Maatalouden osalta Green Dealin yhteydessä olevat asiat kohtaan-tuvat uuden Pellosta pöytäan ohjelman kautta. Sisällöllisesti vaikutukset heijastuvat yhteisen maatalouspolitiikan sisältöön, valtiontuen suuntaviivoihin ja kansallisiin maa- ja metsätalouden tukitoimiin. Vihreän rahoituksen välineitä ovat toisiinsa kytkeytyvät taksonomia, vihreät bondit ja EU:n rahoituksen ympäristömerkki.

Taksonomia-asetuksella halutaan edistää kuutta ilmastotavoitetta:

1. ilmastomuutoksen hillintä (esim. uusiutuvan energian tuotanto, puhdas liikenne)
2. ilmastomuutokseen sopeutuminen (esim. tulvaesteet, erilaiset hälytysjärjestelmät)
3. vesi ja merivarojen suojeleminen (esim. veden puhtauden suojeleminen)
4. kiertotalouden edistäminen (esim. materiaalien tehokkaampi uudiskäyttö, tuotteiden elinkaaren pidentäminen)
5. ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen (esim. muiden kuin kasvihuonekaasujen vähentäminen)
6. ekosysteemien ja biodiversiteettien suojeleminen (esim. kestävät maataloustoimet, kestävä metsätalous)

Taksonomian mukainen tuettava kohde voi joko suoraan tukea ympäristötavoitetta tai olla ns. mahdollistava toimi (enabling activity) tai ns. transitiotoimi, joka on taksonomian osa vain rajatun ajan. Toisaalta yksikään taksonomian mukainen toimi ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa yhdellekään ympäristötavoitteista (do no significant harm principle). Lisäksi jokaisen taksonomian mukaisen toimen on täytettävä sosiaaliset vähimmäis-suojatoimet.

PIE yhtiöille (yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt) ovat jatkossa velvoitettu raportoimaan toimintansa taksonomian mukaisuudesta riippumatta siitä käyttävätkö yritykset kestävä rahoituksen mukaisia rahoitustuotteita tai ei. Raportointivelvoite vaikuttaa jatkossa myös yritysten tavarantoimittajia. Maa- ja metsätalouden harjoittajat ei todennäköisemmin ole rahoitustuotteiden käyttäjiä, mutta raportointivelvoitteet vaikuttavat myös heidän toimintaansa, kun he toimivat alihankkijoina arvoketjuissa. Trilogit läpäissyt aseetus jättää avoimeksi taksonomian todentamisen ja jättää sen jatkovalmistelun ratkaistavaksi.

EU:n maa- ja metsätaloudessa on käytössä kaksi erilaista lähestymistä kestävyteen. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteissa on yhdistetty monta kestävyyskriteeriä tukijärjestelmien ehtoihin. Toisaalta metsäalalla ei ole yhteistä metsäpolitiikka, mutta paneurooppalaisen Forest Europe-prosessin kautta on luotu seurattavia kriteereitä ja kansalliset lainsäädännöt toteuttavat jäsenmaatasolla kestävyystavoitteita mm. bioenergian kestävyysvaatimuksissa (REDII). Kustannustehokkain kestävyys ehtojen seurantarjestelmä on rakennettavissa vain olemassa olevien järjestelmien yhteyteen.

Käsittelytilanne EU:ssa

Taksonomia-asetuksen käsittely on nyt viimeistelyvaiheessa, kun trilogit saatiin valmiiksi joulukuussa 2019. Lainsäädäntö siirtää komissiolle oikeuden antaa tarkempia delegoituja säädöksiä, joilla määritetään kestävyyskriteerit ja indikaattorit. Samalla pitää määritellä, miten kriteerien toteutumista seurataan ja varmennetaan raportointivelvoitteiden todentamiseksi.

Taksonomian valmistelu alkoi TEG-asiantuntijaryhmässä, missä maa- ja metsätaloussktoreiden edustajat eivät ole olleet mukana. Jatkovalmistelussa asiantuntijaryhmä ja sen rinnalla toimiva jäsenvaltioiden asiantuntijaryhmä osallistuvat delegoitujen säädösten valmisteluun. Ilmastotavoitteita on suunniteltu julkaistavan 31.12.2020, ja ne tulevat voimaan 31.12.2021. Muita ympäristötavoitteita koskevat delegoidut

säädökset julkaistaan 31.12.2021, ja ne tulisivat voimaan 31.12.2022.

Jatkotyössä laaja sidosryhmien kuuleminen toteutetaan maaliskuun alussa alkavalla julkisten kuulemisten sarjalla. Jatkotyötä tehdään mm. laajennetussa asiantuntijaryhmässä, jonka nimeäminen on menossa. Vaikka TEGin mallinnos on laaja, esimerkiksi kotieläintaloudesta kestävyyskriteerien ehdotus kattaa maidon, naudanlihan ja lampaanlihan tuotantojen kriteeristön, mutta ei muita kotieläinsektoreita. Maataloudessa ehdotuksia on myös yksivuotisten ja monivuotisten kasvien viljelyyn. Metsän osalta on myös työryhmän ohjeet.

MTK:n tavoitteet

- MTK tukee komission perustavoitetta, jotta toimintamallien ja määrittelyjen taakse saadaan yhtenäisemmät pelisäännöt. Maa- ja metsätaloudessa on jo lähtökohtana kestävät toimintamallit ja nämä pitää ottaa huomioon.

- MTK:n tavoitteena on, että jäsenmaat ja luonnonvarojen kanssa toimivat sidosryhmät ovat mukaan kestävyyskriteereiden määrittämisessä ja indikaattoreiden soveltamisessa paikallisiin kriteereihin. Mittarivalinnalla (indikaattorit) vaikutetaan ratkaisevasti toiminnan arvioinnin loppupäätelmiin. Komission ehdotuksessa arvioinnin ja mittareiden tarkempi määrittäminen jätetään komission delegoitujen sääntöjen varaan ja neuvoston ja parlamentin rooli jää vähäiseksi prosessissa.

- Maataloustukijärjestelmissä täydentävät ehdot pitävät lähtökohtaisesti huolen tuotannon kestävydestä. Forest Europe -prosessissa on sovittu määritelmä kestävälle metsänhoidolle, lisäksi kansalliset ja EU-lainsäädännöt (kuten juuri vuoteen 2030 asti päätetyt RE-DII:n riskiperusteinen malli ja LULUCF-asetus) linjaavat kestävyyttä. Myös mm. EU:n biotalousstrategiaan sekä EU:n metsästrategiaan sisältyy kestävyys-tarkastelua.

- Komission ehdotus perustuu toiminnan ympäristökestävyteen. Kestävässä kehityksessä on kolme ulottuvuutta: taloudellinen, ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys. Komission esityksessä viitataan sosiaaliseen kestävyteen mm. lapsityövoiman käytön ja ILO:n sopimusten noudattamisen näkökulmasta. Kun käytetään kestävyyttä ohjaavana kriteerinä, on kaikki kolme kestävyys ulottuvuutta huomioitava mittareissa ja arvioinneissa.

- Yritysten investointien ja liikevaihdon kestävyyden arviointi toimintakertomuksessa ja tilintarkastuksessa edellyttää, että on olemassa EU-lainsäädäntö, josta johdetaan toiminnan kestävyyden kriteerit. Prosessissa ei pidä ottaa uusia EU-instituutioiden ulkopuolisia toimijoita määrittämään kestävyyttä.
- Kestävyyden todentamisen kustannukset ovat keskeinen järjestelmän toimivuuden mittari. Kestävän rahoituksen välineiden pitää olla käyttäjälle myös taloudellisesti kannustavia eli markkinoiden täytyy tuottaa käyttäjälle lisäarvoa ja/tai todentamisen lisäkustannusten tulee olla kohtuulliset suhteessa lisäarvoon.
- Ulkopuolisten tahojen määrittämien kriteerien ja EU-lainsäädännön vaatimusten vastaavuus pitää määrittää ekvivalenssilla, joka arvioi myönnettyjen sertifikaattien suhteen EU-lainsäädännön vaatimuksiin.

TAVOITTEENA KESTÄVÄ BIOKIERTOTALOUS

[EU:n biotalousstrategia](#) päivitettiin 2018 ja Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella kirjattiin biotaloudesta neuvoston päätelmät syksyllä 2019. Euroopan komissio antoi 11.3.2020 tiedonannon EU:n uudesta kiertotalouden toimintasuunnitelmasta Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta (COM(2020) 98 final). Lisäksi komissio julkaisi 10.3.2020 tiedonannon Euroopan uudesta teollisuusstrategiasta (COM(2020) 102 final), jolla on monia yhtymäkohtia kiertotalouden toimintasuunnitelmaan. Molemmat ohjelmat tukevat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (COM(2019) 640 final) tavoitetta Euroopasta, jossa resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous toimii ilmastoneutraalisti vuoteen 2050 mennessä ja jossa huomioidaan luonnonvarojen kestävyys ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Biotaloudella kestävää kasvua ja ilmastotekoja

Juha Hakkarainen; +358 400 870 867
juha.hakkarainen@mtk.fi

Satu-Marja Tenhiälä; +358 40 508 4477
satu-marja.tenhiala@mtk.fi

Antti Lavonen; +358 40 558 0512
antti.lavonen@mtk.fi

Biotalous = uusiutuvien luonnonvarojen kes-

tävään käyttöön pohjautuva talouskasvu auttaa saavuttamaan ilmastotavoitteet samalla, kun se tuottaa kestävää talouskasvua, tukee maaseudun ja rannikkoalueiden kehittämistä ja varmistaa, että toimitaan maapallon kantokyvyn rajoissa.

EU:n biotalouden liikevaihto on jo lähes 2 000 mrd. €, ja ala työllistää yli 22 miljoonaa ihmistä eli 9 % kaikista EU:n työpaikoista. Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomen biotalouden tuotos oli vuonna 2018 yhteensä 73 mrd. €. Tästä summasta metsäsektorin osuus oli noin 28 mrd. €. Ruuan tuotannon osuus oli noin 16 mrd. €.

Biotalous tarjosi vuonna 2018 yhteensä noin 303 000 työpaikkaa. Yksi EU:n rahoittamaan biotalouden tutkimukseen ja innovointiin investoitu euro tuottaa arvioilta 10 euron lisäarvon biotalouden eri aloilla vuoteen 2025 mennessä.

Puurakentaminen on ekologista. Maailmanlaajuisten ilmasto-, ympäristö- ja luonnonvarakysymysten merkityksen kasvaessa, puurakentamista pitää pyrkiä lisäämään koko Euroopassa. Kasvaessaan yksi kuutiometri puuta sitoo itseensä tonnin ilman hiilidioksidia ja samalla fotosynteesissä vapautuu 700 kiloa happea ilmakehään. Myös komission puheenjohtaja Von der Leyen korosti 'Unionin tila' -puheessaan parlamentissa syyskuussa, että puurakentamisen edistämiseen Euroopassa tarvitaan uusi poik-

kititeellinen 'Bauhaus'-ohjelma. Suomen biotalousstrategia tullaan uudistamaan vuoden 2021 aikana.

Tietoa puurakentamisesta Suomessa:
www.puuinfo.fi/puutieto/puurakentaminen
<https://ym.fi/puurakentaminen>

Käsittelytilanne EU:ssa

2018 komissio julkaisi tiekartan biotalousstrategian päivityksestä ja samaan aikaan avautui myös julkinen kuuleminen. Marraskuussa 2018 komissio julkaisi päivitetyn strategian ja toimintasuunnitelman Euroopan yhteiskuntaa, ympäristöä ja taloutta palvelevan kestävä ja kiertotalouden keinoja hyödyntävän biotalouden kehittämiseksi.

Komissio on esittänyt Puhdas maapallo kaikille -tiedonannossaan (2018) visionsa siitä, miten EU voi saavuttaa ilmastoneutraaliuden 2050 mennessä. Tiedonannon mukaan biomassasta voidaan valmistaa biopolttoaineita tai biokaasua sekä "korvata hiili-intensiivisiä raaka-aineita etenkin rakennusallalla, mutta myös hyödyntäen biokemikaalien kaltaisia uusia, kestäviä biopohjaisia tuotteita esimerkiksi tekstiileissä, biomuoveissa ja komposiittimateriaaleissa".

Biotalousstrategiassa todetaan, että puuta käyttämällä voidaan saavuttaa suuria ympäristöhyötyjä esimerkiksi rakennusallalla, kun korvataan energiantensiivisiä uusiutumattomia materiaaleista valmistettuja rakennusmateriaaleja.

Biotalousstrategian kolme päätavoitetta ovat:

- 1) Biopohjaisten alojen kasvattaminen ja vahvistaminen
- 2) Biotalousmahdollisuuksien nopea käyttöönotto kaikkialla Euroopassa
- 3) Ekosysteemin suojeleminen ja biotalouden ekologisten rajoitusten ymmärtäminen

EU:n kilpailukykyneuvosto antoi 29.11.2019 päätelmät EU:n biotalousstrategiasta. Suomen johdolla valmistelluissa päätelmissä kehoitetaan jäsenmaita ja komissioita vauhdittamaan Euroopan biotaloutta.

Biotalousstrategian mukaan uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttöön pohjautuva talouskasvu auttaa saavuttamaan ilmastotavoitteet samalla, kun se tuottaa kestävä talouskasvua, tukee maaseudun ja rannikkoalueiden kehittämistä ja varmistaa että toimitaan maapallon

kantokyvyn rajoissa.

Päätelmissä tunnistetaan biotalouden mahdollisuudet tarjota ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Jäsenmaat haluavat biotalouden osaksi EU:n Green Deal -aloitetta, jonka tavoite on ilmastoneutraali Eurooppa vuonna 2050.

Tammikuussa 2020 Euroopan parlamentti kehotti päätöslauselmassaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta panemaan EU:n biotalousstrategian tehokkaasti täytäntöön osana vihreän kehityksen ohjelmaa. Valitettavasti biotalous ja EU:n biotalousstrategia puuttuvat komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta. Samoin biotalousnäkökulma puuttuu komission toukokuussa julkaisemasta bd-strategiaesityksestä.

Euroopan metsäinstituutti EFI on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että Green Dealissa viitataan useisiin olemassa oleviin EU-strategioihin, muttei biotalousstrategiaan. EFI:n mukaan biotalouden tiiviimpi mukana olo vahvistaisi merkittävästi Green Dealia.

MTK:n tavoitteet

- Päivitetty biotalousstrategia vastaa hyvin MTK:n tavoitteita. Se korostaa ja tunnustaa maa- ja metsätalouden merkityksen ilmastomuutoksen torjunnassa ja kestävä kehityksen tavoittamisessa.
- Komission budjetti- ja elvytyspakettiratkaisusta valitettavasti jäi puuttumaan Euroopan horisontti ohjelmaan 2020 – 2027 esitetty yhteensä 10 mrd. € rahoitus elintarvikehuoltoon ja luonnonvaroihin. MTK:n näkemyksen mukaan alkutuottajien rooli biotalouden perustana tulee huomioida niin rahoituksessa, koulutuksessa kuin investoinneissa.
- Biotalouskannalta on välttämätöntä, että eri rahoitusinstrumentit toimivat yhteen. Tulevina vuosina eri EU-rahastojen sekä muiden rahoituslähteiden on oltava laajasti ja sujuvasti biotalouden elinkeinojen hyödynnettävissä.
- Biotalouskehityksen (fossiilitalouden sijaan) edistäminen EU:n kestävämmän kasvun ja työllisyyden veturina. Tämä vaatii maatalouspolitiikan indikaattoreiden kehittämistä, jotta sosioekonomisia tavoitteita biotaloudessa ja lisäarvo maaseudulle ja yhteiskunnalle voidaan mitata paremmin.
- Biotalouskehityksen edistämiseksi tarvitaan johdonmukaisuutta ja koherenssia eri politiikkatoimien kes-

ken ja strategian tavoitteita tulee määrittäen edistää tulevissa EU-politiikkaprosesseissa. 2030 ilmasto- ja energiapolitiikoissa, kiertotalouspak-
etissa ja tulevassa kiertotalousstrategia 2.0:ssa, EU:n metsästrategiassa, tulevassa yleisessä maatalouspolitiikassa, kestävän rahoituksen paketissa, komission investointisuunnitelmassa ja tulevassa tutkimuksen puiteohjelmassa tulee kytkeä kokonaisuudet kestäväksi biokiertoalou-
deksi.

- MTK tukee vahvasti EU:n kilpailukykyneuvoston näkemystä siitä, että kestävän Euroopan biotalouden pitäisi olla yksi merkittävistä komponenteista Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanossa.
- Puurakentamista tulee edistää EU:ssa osana biotalousstrategian ja Green Dealin toimeenpanoa.
- Puurakentamista tulee edistää myös rakentamismääräyksiin liittyviä esteitä purkamalla ja suosimalla puurakentamista julkisessa rakentamisessa (ilmastoperuste).

Kohti kiertotalouden läpimurtoa

Minna Ojanperä; +358 40 671 9536
minna.ojanpera@mtk.fi

Komission Green Deal -ohjelmassa kiertotaloudella on merkittävä rooli. Keskeistä on, että teollisuus saadaan kokonaisvaltaisesti mukaan ja siirtymä lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen käynnistyy suuressa mittakaavassa. Tuoreen Circularity Gap -raportin mukaan kaikesta maailmantalouden nielemästä raaka-aineesta vain 8 % päätyy kiertoon. Green Deal -ohjelmassa kiertotalouden edistäminen voidaan nähdä isona mahdollisuutena luoda uusia liiketoimintamalleja ja siten vauhdittaa kiertotalouden läpimurtoa.

Keskeisiä kiertotalouden etenemiselle ovat EU:n elinkeinostrategian lisäksi uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma, jonka yksi keskeinen tavoite on kannustaa kehittämään edelläkävijämarkkinoita ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille. Toimintasuunnitelman ydinkohtia ovat tuotteiden valmistukseen ja kuluttamiseen liittyvät toimet, jätelainsäädännön uudelleenarviointi jätteen vähentämisen ja kierto-
on päättymisen näkökulmasta, uusioraaka-ain-
eiden käytön mahdollistaminen sekä kiertotalouden periaatteiden läpäiseminen eri arvoketjuissa. Keskeisiä sektoreita ovat muovi-, rakennus-, ja tekstiiliteollisuus. Biomassan käyttö sekä vesistö-

ja maaperävaikutukset korostuvat, kuten myös ristiintarkastelu biodiversiteettistrategian kanssa. Toimintasuunnitelma myös keskittyy tutkimuksen ja innovaatioiden roolin osana kiertotalouden eri sektorit läpileikkaavina painopisteinä.

MTK on ollut jo vuosia keskeisesti mukana kansallisissa kiertotaloutta edistävissä hankkeissa koskien niin ravinteiden käyttöä, maatalousmuovien kierrätyksen edistämistä sekä innovatiivisia tapoja luoda markkinoita maataloudessa syntyville sivuvirroille. Keskeinen kansallinen tavoitteemme on tammikuussa 2020 valmistuneen biokaasuohjelman toteuttaminen istuvan hallituksen aikana. Tavoitteenamme on tuoda myös EU-päätöksentekoon suomalaisia esimerkkejä kiertotalousteoista niin yksittäisen maatilan kuin MTK-järjestön näkökulmasta. Keskeistä on ymmärtää kokonaisi arvoketjuja, jotta isoja systeemisiä muutoksia on mahdollista tehdä.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komissio julkaisi julkisen konsultaation kiertotalouden tiekartasta joulukuussa. Tiekartan keskiössä ovat tuotteiden uudelleenkäyttö ja kierrätys.

Maaliskuussa julkaistu kiertotalouden toimintasuunnitelma sisältää yhteensä 35 lainsäädäntöaloitetta tai muuta toimenpide-ehdotusta. Toimintasuunnitelman tarkempi sisältö määräytyy vasta näiden aloitteiden myötä.

MTK:n tavoitteet

- Green Deal -ohjelmassa kiertotalous painottuu teollisuuden biokiertoalouden jäädessä näkymättömiin. Tämä viittaa siihen, että maa- ja metsätalouden sekä maaseudun roolia kiertotalouden edistämässä ja olennaisena osana ei komissiossa nähdä. MTK:n tavoite on tehdä tämä näkyväksi.
- Maaliskuussa julkaistussa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa päähuomion vie tuotesuunnittelu ja tuotteiden elinkaarivaiheiden tunnistaminen. Kiertotalousohjelman ei tule keskittyä vain fossiilipohjaisten, uusiutumattomien raaka-
aineiden kierrätettävyyteen. Yhteys biotalouteen ja EU:n biotalousstrategiaan on tunnistettava huomattavasti vahvemmin, jotta raaka-ainepohja saadaan nykyistä kestävämmäksi.
- Kiertotalouden toimintaohjelmassa tulee vielä korostetummin luoda yhteys kestäväan maa- ja metsätalouteen kiertotalouden mahdollistajana.

Uusioraaka-aineille tunnustetaan tarve luoda markkinat, mitä MTK kannattaa vahvasti. Maatalouden rooli ravinteiden kierron edistäjänä ja uusiutuvan energian tuottajana käy konkreettisesti ilmi vastikään Suomessa laaditussa biokaasun toimenpideohjelmassa. Suomen tulee tuoda EU:ssa voimakkaammin esiin sitä kiertotaloustyötä, jota parhaillaan tehdään uusien liikennepalvelujen (kaikkikyytiin.fi), markkinapaikkojen (kiertoasuomesta.fi) ja kiertotalousekosysteemien (kansallinen biokaasuohjelma) edistämiseksi.

- Jätteen vähentäminen on odotetusti kiertotalousohjelman pää tavoitteita. Ruokahävikin osalta Suomen on tuotava esiin alkutuotannon erityispiirteitä ruokahävikkiä tarkemmin määriteltäessä.

- Kierrätysravinnemarkkinoiden edistäminen on kannatettavaa. Jätevesien käsittelyssä tulee pyrkiä saamaan aikaan muutoksia niin, että voidaan varmistua kierrätettyjen ravinteiden turvallisuudesta ja myös käyttökelpoisuudesta kasveille. Tämä toki koskee kaikkia muitakin ravinnelähteitä.

Jätelainsäädäntö ja muovistrategia

Minna Ojanperä; +358-40-671 9536
minna.ojanpera@mtk.fi

EU:n jätedirektiivit uusittiin edellisellä parlamenttikaudella. Kiertotalouden uusi toimintaohjelma tulee keskittymään biopohjaisten muovien ympäristövaikutuksiin sen varmistamiseksi, että biopohjaisten muovien käyttö tosiasiasa on kestävämpää fossiiliseen arvoketjuun nojaavien muovien sijaan. Lisäksi komissio tulee tarkastelemaan muovituotteiden kierrätettävyyttä. Uusioraaka-aineiden käytön edistämiseen tuotteiden valmistuksessa tullaan esittämään erilaisia ohjauskeinoja.

Käsittelytilanne EU:ssa

Ns. kertakäyttömuoveja koskevaa SUP-direktiiviä implementoidaan parhaillaan Suomessa.

MTK:n tavoitteet

- Suomessa on juuri aloitettu kiertotalouden edistämishjelma ympäristöministeriön johdolla. Ohjelman yhtenä tarkoituksena on myös tuottaa tietoa ja näkemyksiä EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelmaan. Syksyllä 2020 MTK:n tekemisen fokus suuntautuu kansalliseen päätök-

sentekoon tältä osin.

- Kansallinen muovitiekartta etenee hyvää vauhtia. MTK on yhteistyöllään Itä-Suomen Murskauskuskeskus Oy:n kanssa laatinut uuden tavan saattaa maataloudessa syntyvä muovijäte uudelleenkierrätettäväksi raaka-aineena. Tavoitteenamme on jakaa tietoa muovitiekartan toteuttamisesta maataloussektorilla myös EU:ssa.

- MTK näkee biopohjaisten materiaalien käytön kasvuna isona mahdollisuutena edustamilleen elinkeinoille. Biopohjaisten muovituotteiden edistäminen on keskeinen teemamme kiertotalouden toimintasuunnitelmaan.

- MTK näkee uusioraaka-aineiden markkinoiden edistämisen isona mahdollisuutena.

Ruokahävikki ruokaketjussa

Heidi Siivonen, heidi.siivonen@mtk.fi
+358 405688802

EU:n alueella heitetään noin 88 tonnia ruokaa pois joka vuosi. Tämä vastaa noin 20 % kaikesta tuotetusta ruuasta, ja per EU- asukas määrä on 173 kg vuodessa. Koko EU:n ruokahävikin rahallisen arvon arvioidaan olevan yli 140 mrd. €. LUKEn arvion mukaan Suomessa ruokahävikkiä syntyy kotitalouksissa noin 23 kg per henkilö vuodessa, ja koko ketju huomioiden noin nelinkertainen määrä. Alkutuotannon osuudeksi hävikistä arvioidaan 11 % ja teollisuuden 19 %. Taloudellisten ja ympäristövaikutusten lisäksi elintarviketeeseen liittyy myös merkittävä sosiaalinen ulottuvuus. Suurin osa EU:n ruokahävikistä syntyy kotitalouksissa. EU:n yhteinen tavoite on vähentää ruokahävikkiä 50 % vuoteen 2030 mennessä, tämä vaatii toimia ja tekoja koko ruokaketjulta.

EU:n iso tavoite on ruokajärjestelmän kestävyys ja eettisyyden parantaminen. Hyvin harvasta asiasta ollaan EU-politiikassa niin samaa mieltä kuin ruokahävikin vähentämisestä. Elintarvikkeiden tuhlausta pyritään estämään ja vähentämään monella taholla ja tasolla, niin EU:ssa kuin kansallisesti.

YK:n kestävä kehityksen tavoitteissa (2030) yksi päämäärästä on puolittaa ruokajätteen määrä vähittäiskaupan ja kuluttajan tasoilla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa. EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet

tämän tavoitteen saavuttamiseen. Ruokahävikin vähentämisellä tuetaan myös nälänhädän poistamiseen, taloudelliseen kasvuun ja ilmastomuutoksen torjuntaan tähtääviä kestävän kehityksen tavoitteita.

Käsittelytilanne EU:ssa

Asetus elintarvikejätteen mittaamisesta on hyväksytty komissiossa marraskuussa 2019. Asetuksen keskeinen sisältö: Jäsenvaltioiden on seurattava elintarvikejätteen määrää ja raportoitava komissiolle vuosittain kilotonneina alkutuotannon, teollisuuden, kaupan, kotitalouksien ja ruokapalveluiden (HoReCa) ruokahävikki (kiinteä) sekä viemäriin kaadettu ruoka. Kansallisen valmistelun vastuuministeriö on ympäristöministeriö. Tarkat ohjeet elintarvikejätteen määrän raportoinnista löytyvät delegoidun asetuksen raportointilomakkeesta.

EU:n ruokajätefoorumi (EU Platform on Food Losses and Food Waste) aloitti 2016 tavoitteenaan löytää ratkaisuja ruokajätteen synnyn torjuntaan sekä edistää yhteistyötä ja hyvien käytäntöjen jakamista. Foorumin toimikautta pidennettiin vuoteen 2021 saakka. Vuonna 2020 ruokahävikkiasi-oissa on toistaiseksi kokoonnuttu kerran etäkokoukseen.

MTK:n tavoitteet

- MTK katsoo, että ruokahävikin vähentäminen koko elintarvikeketjussa on osa vastuullista ja kestävää toimintatapaa.
- MTK korostaa sitä, että ruokahävikin määritelmien ja mittaustapojen osalta on löydettävä yksinkertaiset ja kustannustehokkaat menetelmät toimijoiden käyttöön.
- MTK pitää yllä tietoisuutta alkutuotannon jo olemassa olevista hyvistä käytännöistä tilata-son hävikin hallintaan.
- MTK pitää yllä tietoisuutta siitä, että alkutuotannossa valtaosa elintarvikekäyttöön soveltumattomista tuotteista on hyödynnettävissä olevia sivuvirtoja, ei hävikkiä. Ruokaa, joka ei sovellu ihmisravinnoksi, mutta voidaan käyttää muutoin hyödyksi, ei tule luokitella ruokajätteeksi.
- MTK katsoo, että tuotteita, jotka jäävät peltoon, ei tule laskea mukaan ruokahävikkiin. Korjaamatta jääneen sadon tilastointiin ei EU-maissa ole välineitä. Niin ikään, jos ruoka käytetään esimerkiksi rehuksi, kyseessä ei ole hävikki.
- MTK pitää tärkeänä kuluttajavalistusta ja kulut-

tajille suunnattua kampanjointia, sillä suurin osa länsimaisesta ruokahävikistä syntyy ruokaketjun loppupäässä. Kampanjoinnin ei tule olla tempausluontoista, vaan jatkuvaa, ja kohderyhmittäin suunniteltua ja toteutettua. Ruokavastuksen nostaminen on tärkeää, ja yksi menetelmä on ruokakasvatus.

Ravinteiden käyttö ja kierrättäminen

Mika Virtanen; +358 400 544 728
mika.virtanen@mtk.fi

Kiertotalous koskettaa myös ravinteiden käyttöä maa- ja metsätaloudessa. Tavoitteena on mm. tehostaa ravinteiden käyttöä ja kierrättämistä ja samalla vähentää neitseellisten raaka-aineiden käyttöä. Kierrätysmateriaaleista valmistetut lannoitevalmisteet mahdollistavat fosforin ja typen sekä muiden ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrätyksen. Kierrätysravinteita voidaan käyttää maa- ja metsätaloudessa korvaamaan väkivilannoitteita, mikä parantaa kestävästä ravinteiden käyttöä.

Käsittelytilanne EU:ssa

Osana EU:n komission kiertotaloussuunnitelmaa komissio julkisti maaliskuussa 2016 esityksensä uudeksi EU:n lannoitevalmisteasetukseksi. Lannoitevalmisteasetus on tullut voimaan 14.7.2019 ja sitä sovelletaan 16.7.2022 alkaen. Lannoitevalmisteasetuksessa vahvistetaan yhteiset säännöt, jotka koskevat erilliskerätyn biojätteen ja muiden jättepohjaisten aineiden muuntamista raaka-aineiksi, joita voidaan käyttää CE-merkityjen EU-lannoitevalmisteiden valmistuksessa.

Tavoitteena on luoda toimivat EU:n sisämarkkinat myös orgaanisille lannoitevalmisteille, jotka täyttävät lannoitevalmisteasetuksen turvallisuus-, puhtaus- ja merkintävaatimukset.

Komissio on päättänyt arvioida puhdistamoliitedirektiivin toimivuuden ja muutostarpeen vuoden 2020 lopussa.

MTK:n tavoitteet:

- MTK kannattaa ravinteiden kierrätystä ja uusien lannoitevalmisteiden tuloa markkinoille
- MTK korostaa, että lannoitevalmisteiden on täytettävä lainsäädännön vaatimukset mm. puhtauden ja turvallisuuden osalta
- MTK toteaa, että kierrätyslannoitevalmisteilla on niiden käyttäjän näkökulmasta omat haasteensa,

mm. raskasmetallien, orgaanisten ja muiden haitta-aineiden sekä mikromuovien suhteen. Maaperän puhtauden suojeleminen on MTK:ssa etusijalla.

- MTK pitää tärkeänä, että ravinteet ovat kasveille käyttökelpoisessa muodossa ja että lannoitteen fysikaaliseen laatuun panostetaan levitystarkkuuden parantamiseksi
- MTK kannattaa ravinteiden ja orgaanisen aineen turvallista kiertoa ja maan kasvukuntoa parantavien toimenpiteiden sisällyttämistä CAP-tukijärjestelmään

BIOKAASULLA KOHTI ENERGIAMURROSTA

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa keskeistä on energiajärjestelmän saattaminen hiilivapaaksi.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/fs_19_6723

Energia puhtaammaksi uusiutuvalla energialla

Anssi Kainulainen; +358 50 596 1541
anssi.kainulainen@mtk.fi

Euroopan kasvihuonekaasujen päästöistä on yli 75 % peräisin energian tuotannosta ja käytöstä. On tärkeää, että Green Dealin avulla voidaan edistää uusiutuvien energianlähteiden käyttöä ja siirtymää pois fossiilitaloudesta. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) tarjoaa kohdennettua tukea alueille ja toimialoille, joihin siirtyminen vihreään talouteen vaikuttaa eniten (katso lisätietoa Monivuotinen rahoituskehys ja Oikeudenmukainen siirtymä ja koheesiopolitiikka)

MTK:n tavoitteet

- MTK tukee Green Dealin energiaan liittyviä aloitteita liittämällä energiajärjestelmiä yhteen, edistää innovatiivisia teknologioita ja nykyaikaistaa infrastruktuuria.
- MTK:lle tärkeä tavoite on edistää biokaasun toimintaedellytyksiä hiilivapaan kaasualan tavoitteen alla ja MTK haluaa edistää alojen älyästä

integrointia sektori-integraatioaloitteen alla.

Esimerkiksi sektori-integraation tarpeellisuudesta voi nostaa maataloudenvaltiontuen suuntaviivojen uudistamisen tarve siten, että maataloilta on mahdollista myydä energiaa ulos menettämättä mahdollisuutta investointitukiin ja kyseisen asian tunnistamista myös ympäristö- ja energiavaltiontuen suuntaviivoissa. MTK:n näkemyksen mukaan EU:n tulee lisätä tavoitteellisuutta biokaasun markkinaosuuden kasvattamiseksi. Biokaasun edistämiseen avautuu mahdollisuuksia sektori-integraatioaloitteen alla, kiertotalousaloitteiden alla ja todennäköisesti myös EU:n asemoidessa itseään vedyn osalta ja uudistaessaan vaihtoehtojen käyttövoimien tavoitteita liikenteessä.

- Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen voi parantaa MTK:n jäsenistön mahdollisuuksia tuottaa energiaa ja toisaalta toimia markkinoilla älykkäinä kuluttajina valitsemassa kustannustehokasta ja joustavaa lähienergiaa. MTK on tunnistanut, että Prosumer toimintaan on kasvavaa kiinnostusta Suomessa.

- EU-tason energianormiston ja teknologioiden kehittäminen voi MTK:n näkemyksen mukaan lisätä EU:n teknologiaviennin osuutta yhteismarkkinan ulkopuolelle, mutta tämä kokonaisuus ei sinänsä kuulu MTK:n edunvalvonnan prioriteetteihin.

- MTK:n näkemyksen mukaan Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat, joiden päivitystä esitetään uusimpien ilmastotavoitteiden mukaan

2023 ovat osoittautuneet järeiksi työkaluiksi ohjata jäsenvaltioiden energiapolitiikkaa.

- MTK suhtautuu huomattavan varauksellisesti uusiutuvan energian direktiivin avaamiseen erityisesti kestävyyskriteerien osalta. MTK huomauttaa, että vasta päätettyjen kestävyyskriteerien kansallinen toimeenpano on kesken vielä kaikissa jäsenvaltioissa, eikä olemassa olevan sääntelyn vaikutusarviointeja ole vielä aloitettukaan. Kestävyyskriteerien kiristämistä tai uudistamista tärkeämpänä MTK pitää uusiutuvan energian osuuden nostamista nykytavoitteita korkeammalle. MTK:n näkemyksen mukaan tulevissa politiikkaaloitteissa olisi ensiarvoisen tärkeää tunnistaa olemassa olevan lainsäädännön vahvuudet kestävän toiminnan takaamisessa, ettei jouduttaisi vastaavaan tilanteeseen kuin EU:n taksonomia aloitteessa, jossa pyörää epäonnistuneesti yritettiin keksiä uudelleen ilman toimialaosaaamista.

- MTK huomauttaa, että edellisen komission kunnianhimoisten energiatavoitteiden toteuttaminen on vielä laajasti kesken jäsenmaissa.

Energiaverotus

Timo Sipilä, +358 40 505 9179
timo.sipila@mtk.fi

EU:n energiaverodirektiivi määrittelee energiaverotuksen ja sähkön verotusta koskevat säännöt. Direktiiviä sovelletaan sähkön, lämmöntuotantoon ja liikennepolttoaineisiin. Direktiivi asettaa verotukselle kuitenkin vain vähimmäistason. Halutessaan jäsenmaat voivat vapaasti verottaa energiaa kansallisesti vähimmäistasoa kireämmin. Näin tekee tunnetusti myös Suomi. Jäsenmaiden väliset energiaverotuksen suuret erot vaikuttavat väistämättä maiden kilpailukykyyn ja kauppaan. Ei liene kuitenkaan realistista, että alhaisen verotason valinneet jäsenmaat suostuisivat minimitasojen huomattavaan nostamiseen, puhumattakaan energiaverotuksen täydellisestä harmonisoinnista EU-alueella. Tästä huolimatta kilpailutilannetta ja toimintaympäristöä olisi saatava nykyistä tasavertaisemmaksi, jos direktiiviä ryhdytään uudistamaan.

Muistettava on myös, että energiaverotus ei useinkaan ratkaise ilmastohaasteita. Energiaveroilla ei ole käytännössä väitettyjä ympäristövaikutuksia, erityisesti silloin kun vaihtoehtoisia käyttäytymismahdollisuuksia ei ole. Veronkorotukset jäävät tällöin fiskaalisiksi ja nostavat helposti vain kustannustasoa esim. maataloussektorilla. Energiaverotuksen kiristykset tulevat alan lisäkustannukseksi ja jäävät myös maataloudenharjoittajan maksettaviksi.

MTK:n tavoitteet

- Energiaverotuksen kiristyksiä direktiivissä ja verolainsäädännössä on vältettävä. Maa- ja metsätalouden energiaverotuksen tiukennukset tulee kompensoida sektorille täysimääräisesti.

TUTKIMUS JA INNOVAATIOT KESKEISESSÄ ROOLISSA

Tutkimus ja innovaatiot ovat keskeisessä roolissa, jotta EU:n 2050 ilmastoneutraaliustavoite saavutetaan. 35 % Horisontti Eurooppa tutkimus- ja innovaatorahasta käytetään ilmasto-toimiin. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/european-green-deal_en

Tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa tarvitaan luonnonvarasektoreilla

Susanna Aro +358407352138
susanna.aro@mtk.fi

EU:n tutkimus- ja innovaatioiden seuraavan puiteohjelman 2021-2027, Horisontti Euroopan valmis-telu on jo pitkällä. Se pohjautuu pitkälti nykyisenkauden rakenteeseen, mutta uusiakin elementtejä on. Tutkimusohjelma tukee EU:n muita politiikkaohjelmia ja sitoumuksia. Ne on koottu strategisen suunnittelun orientaatiokokoukseen, jossa on kuvattu myös tarkemmin tämän hetkistä kumppanuustilannetta ja yhteyksiä muihin EU-ohjelmiin. Klusteri 6:n teksti alkaa sivulta 109.

Tutkimus- ja puiteohjelma koostuu kolmesta pilarista: perustutkimus, teollinen kilpailukyky ja maa-ilmanlaajuiset haasteet sekä avoimet innovaatiot. Toisen pilarin, Teollinen kilpailukyky ja maailmanlaajuiset haasteet -teemoja ovat Terveys, Osallistava ja hyvinvoiva yhteiskunta, Digitaalitalous ja teollisuus, Ilmasto, energia ja liikkuvuus sekä Ruoka ja luonnonvarat ja maatalous. Edelleen Ruoka, luonnonvarat ja maatalous -klusteri on

jaoteltu seuraavasti:

- Ympäristön havainnointi
- Biologinen monimuotoisuus ja luontopääoma
- Maa- ja metsätalous sekä maaseutualueet
- Meret ja valtameret, sisämeret
- Ruokajärjestelmät
- Biotalous perustuvat innovaatiojärjestelmät
- Kiertotalous

Uutena elementtinä ohjelmassa on Euroopan Innovaatio Neuvosto, joka tekee räätälöityjä kasvupaketteja pk-yrityksille. Käytännössä ne ovat lainapaketteja ja tukia yms., jopa kymmeniä miljoonia euroja yksittäisille yrityksille. Tarkoitus siis saada potentiaaliset yritykset skaalautumaan globaalisti. Uudessa puiteohjelmassa korostuu missiolähtöisyys eli suuret konkreettiset kokonaisuudet, jotka ovat ymmärrettäviä ja tavoitteeltaan Euroopan laajuisia haasteita. Tutkimus- ja innovaatio-ohjelman muita uusia elementtejä ovat avoimuus, ja yhteistyö Euroopan muihin EU:n tulevaisuuden ohjelmiin, kuten esim. Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan. Ruoka, luonnonvarat ja maatalous -klusterin missioksi on ehdotettu Kestävä maa (Sustainable land).

Käsittelytilanne EU:ssa

Euroopan parlamentin käsittelyssä tutkimuksen puiteohjelman budjetti laski esitetystä 120 miljardista noin 76 miljardiin euroon. Ruoka, luonnonvarat ja maatalous -klusterille budjetti väheni

noin 8 miljardiin euroon. Leikkaukset johtuvat mm koronan vaikutuksien uudelleenkohdennuksista. Summa on joka tapauksessa lähes kolminkertainen verrattuna nykyiseen tutkimuksen puiteohjelmaan. Korotus johtuu muutoksesta monivuotisen rahoituskehityksen sisällä, jossa siirrettiin maaseudun kehittämisrahoja tutkimukseen ja innovaatioihin. Lopulliset rahoituspäätökset vielä puuttuvat.

Horisontti Euroopan työohjelmaa työstää ns. varjokomiteat. Suomen klusteri 6 varjokomitea Elina Nikkola MMM, Sampo Tukiainen BF, Tanja Suni YM ja Jaana Lehtimäki AKA. Suomen varjokomitea-edustajien yhteystiedot löytyvät Business Finlandin isännöimän EUTI-yksikön eli Horisontti 2020 –ohjelman kansallisen yhteystoimiston verkkosivuilta. Työohjelma julkaistaan syyskuun aikana ja MTK on vaikuttamassa sen lopullisiin teksteihin.

MTK:n tavoitteet:

- Suomelle ja koko EU:lle keskeinen ja konkreettinen tavoite on uusiutuvien luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen perustuvan talouskasvun synnyttäminen.
- Tutkimusohjelmien arviointi pitää olla tasapuolinen ja siinä tulee huomioida klustereiden välinen yhteistyö ja ylimenevät tutkimushankkeet.
- Ruoka ja luonnonvarat -klusterissa korostuu maataloustuotannon tuottavuuden parantaminen, kilpailukyvyyn ja kannattavuuden kehittäminen sekä uusien teknologioiden kehittäminen, joiden ympäristö- ja kustannusvaikutukset tunnetaan.
- Tutkimusohjelmien tulee ratkaista EU-tason haasteita, joita ovat terveys, omavaraisuus ruoan tuotannossa, turvallisuus, kaupungistuminen, biotalous, kiertotalous ja teollinen kilpailukyky.
- EU-tason haasteita ratkovan perustutkimuksen määrä ja laatu on varmistettava.
- EU:n rahoituksella tehtävällä tutkimuksella täytyy olla kytkös elinkeinoelämään ja kaikenkokoisiin yrityksiin.
- Maatalouden tutkimushankkeissa on aina oltava alkutuotannon edustaja mukana koko tutkimusprojektin ajan.
- Toisen pilarin tutkimus- ja innovaatiohankkeet tulee muodostua sellaisiksi, että käytännön hyöty maatilamittakaavassa on osoitettavissa.
- CAP uudistuksessa varmistetaan, että in-

novaatorahoitus ja innovaatioryhmät tehdään yrittäjälähtöisesti, mutta jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuudet räätälöidä oma järjestelmänsä kansallisesti.

TASAVERTAISET KILPAILUEDELLYTYKSET RAKENNETAAN KAUPPAPOLITIIKALLA

Samaan aikaan kun EU on sitoutunut näyttämään esimerkkiä Euroopan vihreän kehityksen ohjelmalla, luomaan globaaleissa arvoketjuissa normit kestäväälle kasvulle ja käyttämään diplomatiaa, kauppaa ja kehitysyhteistyötä ilmastotoimien edistämiseksi, EU:n on pystyttävä luomaan tasavertaiset kilpailuedellytykset omalle tuotannolleen niin EU:n sisämarkkinoilla kuin vientikilpailussa. Monesti tätä kuvataan termillä 'level playing field'. Tasavertaisella kilpailuasemalla ei tarkoiteta sitä, että kaikille taataan menestyminen markkinoilla, vaan kaikkien markkinoilla toimijoiden pitää noudattaa samoja standardeja. Valtioilla on tässä standardikilpailussa kirittävä.

Jos WTO- tai vapaakauppasopimusten tasolla ei päästä eteenpäin, yksityiset standardit ohjailivat kaupankäyntiä entistä enemmän. Samalla kauppariitojen käsittely siirtyisi välimiesmenettelyihin ja paikallisiin tuomioistuimiin, mikä ei ole pienten maiden eikä pientoimijoiden edun mukaista.

Yksi ajankohtaisimmista asioista on kauppasopimusten kestävä kehityksen luku. Perinteisesti luku on sisältänyt ILO:n työntekijöiden oikeuksien turvaamisen ja lapsityövoiman kieltämisen sitoumukset, mutta YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (SDG) laajempi sisällyttäminen on nyt perusteltua. Pariisin sopimus on avainasemassa ilmastomuutoksen torjunnassa. Ensimmäisiin uusissa kauppasopimuksissa kumppanien sitoutuminen on kirjoitettu, mutta tasavertaisten

kilpailuasetelmien takaamiseksi se ei vielä riitä. On katsottava mille sitoutumisen tasolle kumppanit ovat tulossa mukaan ja lisäksi on oltava keinot toimia, jos sitoumuksia ei noudata. Hyvän tahdon ilmaiseminen ei riitä.

EU on aktiivinen kauppapolitiikan toimija

Juha Ruippo; +358 40 55 33 232
juha.ruippo@mtk.fi

USA, Kiina ja EU muodostavat kauppapolitiikan ydinkolmikon, joiden toimia seurataan tarkkaan ja jotka ovat myös itse keskeisesti osallisina kauppapoliittisissa neuvotteluissa. Päälimmäisenä kriisi-pesäkkeenä on Kiinan ja USA:n suhde. USA:n keskeinen huoli on ollut kauppataaseen epätasapaino, jota presidentti Trump on lähtenyt korjaamaan kriisiyttämällä eri neuvotteluprosesseja. Sanktiotullien ja vastatoimien sarjassa on ajautettu tilanteeseen, jossa Kiina ei voi enää vastata määrällisesti USA:n sanktioihin. USA:n presidentinvaalit marraskuussa varjotavat syksyn kauppapolitiikkakeskustelua.

Presidentti Trump on järjestänyt suurimuotoisia uusien sopimusten julkaisuuteluja. Kiinan kanssa kauppasodan ensimmäinen ratkaisuvaihe jättää tullitasot vielä korkeammalle kuin ennen prosessin alkua. Trump on syyttänyt Kiinaa myös valuuttakurssin manipuloinnista (devalvoinnista).

Tilanne voi olla myös markkinoiden reagoitua Kiinan talouden heikkenemiseen, jossa pitkään jatkunut 10 %:n kasvu on taakse jäänyttä elämää. NAFTA-sopimuksen uudistaminen USMCA:ksi Meksikon ja Kanadan kanssa oli USA:lle pakollinen jatkotoimi USA:n irtauduttua Tyynenmeren sopimuksesta (TPP).

Kauppapolitiikka rooli korostuu EU:n ja Iso-Britannian tulevan suhteen sopimusneuvotteluissa. Kauppasopimusten historiassa tehdään nyt ensimmäisen kerran sopimusta, jossa kaupankäynnin esteitä rakennetaan yhteismarkkinoiden tilalle. Pääministeri Johnsonin johdolla britit haluavat säätää omat standardit niin elintarvikkeille kuin teollisuustuotteille. Tämä johtaa vääjäämättä tilanteeseen, jossa EU:n ja Iso-Britannian välille muodostuu rajatarkastus- ja tullauspaikka ja ainakin pitemmällä aikavälillä standardit kehittyvät eri suuntiin.

Kauppapolitiikka on palannut keskeiseen rooliin EU:n sisämarkkinatasapainon hoidossa. EU haluaa tehdä ulkopoliittikkaa kauppapolitiikalla, mutta samalla markkinoillepääsyn oikeuden rinnalla kasvaa velvoitteet kestävä kehityksen puitteissa. Pariisin ilmasopimukseen sitoutuminen, ILO:n työntekijöiden oikeuksien turvaaminen, antimikrobiresistenssi ja eläinten hyvinvointi ovat pitkän listan tärkeitä osia. Green Deal -ohjelmassa uusi komissio on sitoutunut hiiliveron toteuttamiseen, jossa ensimmäisessä vaiheessa energiaintensiivisten alojen, kuten teräksen, alumiinin, sementin tai sähkön hiilivuotoa yritetään kontrolloida.

Uuden komission aloittaessa myös EU:n kauppapolitiikan perustaa uudistetaan. Kauppakomissariksi nousi nyt jo tehtävästä eronnut Phil Hogan Cecilia Malmströmin tilalle ja Malmströmin Trade for all -ohjelmaa ollaan päivittämässä Green Deal -tasoon. Samalla kauppapääosaston pääjohtaja Jean-Luc Demarty jäi eläkkeelle ja uutena pääjohtajana aloitti syksyllä 2019 Sabine Weyand. Hogan ja Demarty ovat edustaneet kauppapolitiikan kärjessä hyvää maatalousosaamista. Toisaalta puolalaiselta maatalouskomissaarilta Janusz Wojciechowskilta ei voitane odottaa Hoganin aikaisempaa aktiivisuutta. Valdis Dombrovskisin nimeäminen uudeksi kauppakomissariksi on vielä parlamentin vahvistusta vaille. Kauppapolitiikan ohjelman (Trade for all) päivitys alkaa julkisella kuulemisella eri tahojen uudistamiskohteista.

Monenkeskinen kauppapolitiikka WTO:ssa

Nursultanin 2020 ministerikokouksen siirtyminen vuodelle käynnisti henkilövaihdoskierroksen. Pääjohtaja Roberto Azevêdo ilmoitti jättäytyvänsä pois vetovastuusta elokuun lopussa. Uuden pääjohtajan valintaprosessi on nyt hyvässä vauhdissa. Samaan aikaan myös maatalousneuvottelujen puheenjohtaja John Deere Ford jäi pois tehtävästään ja tilalle valittiin Costa Rican suurlähettiläs Gloria Abraham Peralta.

Balin ministerikokous 2013 käynnisti WTO-neuvottelut pitkän hiljaiselon jälkeen. Nairobien ministerikokoukseen 2015 lähdettiin ilman ennalta sovittua suunnitelmaa. Isot kauppamaat kuitenkin osoittivat haluavansa tehdä sopimuksia. Lukossa olleeseen maatalouden vientikilpailuun löydettiin ratkaisu, jossa vientituesta luovutaan ja samalla muistakin vientikilpailukeinoja karsitaan. Jatkovalmistelu Buenos Airesin ministerikokoukseen 2017 epäonnistui ja kokouksessa tulokset jäivät minimimaaliksi.

Nairobien kokouksessa vientikilpailun lisäksi sovittiin ruokaturvallisuusjärjestelmän määrittämisestä Intian toiveiden mukaisesti. Lisäksi sovittiin kehitysmaiden erityisturvamenettelyistä sekä vähiten kehittyneiden maiden (LDC) kohtelusta. Valmistelu ei ole kuitenkaan edennyt.

Yksi kiistakohde on kauppapolitiikan riitojen ratkaisu, mikä on edelleen tärkeää WTO:n toimintaa. Riitoja syntyy tulkinnoista ja jossain ne pitää pystyä avoimesti ratkomaan. USA on aktiivisesti käyttänyt riitojen ratkaisumenettelyä ja saanut itselleen myönteisiä päätöksiä läpi. USA on kuitenkin kritisoinut käsittelyn hitautta ja ratkaisujen USA-vastaisuutta. Samalla USA on estänyt mm. uusien tuomareiden nimittämisen riitojenratkaisuelimeen. Riitojen ratkaisusta Suomen kannalta merkittäviä päätöksiä ovat mm. Venäjää koskien paperituotteiden korotettujen tullen leikkaaminen ja afrikkalaisen sikaruton (ASF) alueelliset rajaamiset.

EU on aktiivisesti yrittänyt löytää ratkaisua valituselimen kiistaan. Davosin talousfoorumin yhteydessä EU ja 16 sopivat väliaikaisesta menettelystä, jolla korvataan valituselimen sulkemista aiheuttavia ongelmia. Maatalouden kannalta tämä on ehkä tärkeämpi kuin teollisuustuotteiden kannalta. Mukana ovat elintarvikemarkkinoiden suurmaat Mercosur-maat, Kanada, Meksiko, Australia, Uusi Seelanti, Kiina, Norja ja Sveitsi. Listalta puuttuvat kuitenkin vielä mm. USA, Intia, Venäjä ja Etelä-Afrikka.

Käsittelytilanne EU:ssa

Kauppapolitiikassa komissio edustaa jäsenmaita neuvottelupöydissä. Neuvottelumandaatin käsittelyssä parlamentti ja neuvosto määrittävät reunaehdot komissiolle. Komissio on ollut aktiivinen yhteistyön tekijä entisten kiistakumppaniensa kanssa, mm. riitojen ratkaisun tilapäisjärjestelyssä ja Brasilian kanssa Buenos Airesin WTO-ministerikokouksen maatalouden sisäisten tukien keskusteluissa.

Keskeinen kysymys on edelleen siirtyminen vanhasta Dohan kierroksen (DDA) agendasta ajankohtaisiin kysymyksiin. G20-maiden kokouksessa monet keskeisen jäsenmaat korostivat WTO:n ja erityisesti maatalousneuvottelujen edistymisen tärkeyttä. Kuitenkin Geneven valmistelussa edistysaskeleet ovat olleet pieniä. EU:n Green Dealin kytkeytyen Pellolta pöytään -ohjelma nostaa esiin eläinten hyvinvoinnin, antimikrobiresistenssin, eläinlääkinnän ja torjunta-aineiden sekä lannoitteiden käytön osaksi laajempaa kauppapolitiikkaa keskustelua eikä vain osana terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn sopimusta (SPS-sopimus). Myös ilmastokeskustelujen kytkeytymistä kauppaneuvotteluihin on kaivattu vapautuvan kaupan ehdoksi.

Tuleva kauppasuhteiden Britannian kanssa heijastuu myös WTO-tasolle. Tuontikiintiöt pitää ajantasais-
taa brittien eron jälkeiseen aikaan. Käsittely on meneillään WTO-maiden kanssa. Tuontikiintiöiden rinnalla myös vientikiintiöistä herää keskustelu.

Bilateraalit, eli kahdenvälisen neuvottelut täydentävät WTO-sopimuksen luomaa toimintaympäristöä

Monenkeskisten neuvottelujen rinnalla on koko ajan käyty kahdenvälisiä ja alueellisia neuvotteluja. Kahdenväliset sopimukset tähtäävät yleensä monenkeskistä neuvottelua huomattavasti syvempiin ratkaisuihin, joita ei voida saavuttaa laajoissa monenkeskisissä neuvotteluissa. Venäjän vientikielto 2014 viimeistään herätti elintarvikeviennin toimijat hakemaan vaihtoehtoja kaupankäynnille

Kauppaneuvotteluissa on aina voittajia ja häviäjiä. Sektorien väliset erot voivat olla suuria, ja maatalouden sisälläkin joku tuote voi voittaa ja toinen kärsiä merkittäviä tappioita. Hyvään neuvotteluvalmisteluun kuuluu suojaverkkojen rakentaminen mahdollistamaan toiminnan jatkumisen uudessa kilpailutilanteessa. EU-kriisivälneiden puute ovat merkittävät riskitekijä.

Käsittelytilanne EU:ssa

Presidentti Trumpin esitykset teräksen ja alumiinin tullien nostosta kansallisen turvallisuuden nimissä saivat liikkeelle uuden aktiivisen kauden EU:n ja USA:n välisissä kauppakeskusteluissa. Tilanteen rauhoittamiseksi presidentti Trump ja komission puheenjohtaja Juncker yhteisessä julkilausumassaan kesällä 2018 kertoivat soijan ja nesteytetyn maakaasun tuonnin kasvattamisesta EU:hun. EU ja USA ovat lupautuneet jatkaa kauppakeskusteluja, mutta komission mukaan keskusteluissa ei ole maataloustuotteiden tuonnin avaaminen. USA:n neuvottelumandaatti EU-USA-neuvotteluihin valmistui tammikuussa 2019. USA:n tavoitteena on maataloustuotteiden tuonnin esteiden poistaminen EU-USA-kaupassa. Samat teemat ovat esillä USA:n ja Iso-Britannian välisissä neuvotteluissa.

Kanadan kanssa pitkäksi venähtänyt sopimuksen (CETA) hyväksyminen on nyt siirtynyt toimeenpanovaiheeseen. EU:ssa sen hyväksymisprosessia hidasti sopimuksen luokittelu sekasopimukseksi, jossa osa sopimuksen asioista tarvitsee kansallisen hyväksynnän. CETA:n rinnalla EU sai valmiiksi kauppasopimuksen Japanin ja viimeksi Vietnamin kanssa. Japanin sopimuksessa korostuu erityisesti pk-yritysten neuvonnan tarve, jotta sopimuksen luomat mahdollisuudet pystyttäisiin hyödyntämään.

Elintarviketuotannon kannalta EU-USA-neuvottelut kuten myös Mercosur-neuvottelut ovat olleet vaikeita. Iso osa tuontisuojausta rakentuu erilaisista terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn sopimuksen (SPS-sopimus) sääöksistä, joita voidaan pitää osittain myös kaupankäynnin teknisinä esteinä. Herkkien tuotteiden tuontitulleilla ja -kiintiöillä on suuri merkitys EU:lle. Parlamentin teettämän tutkimuksen mukaan SPS-kysymykset vastaavat USA:n osalta 80 % tuontisuojausta. EU:lle on tärkeää niin eurooppalainen elintarviketurvallisuusmalli kuin maatieteelliset alkuperämerkinnät.

EU ja USA sopivat uusia toimia hormonivapaan naudanlihan tuontikiintiön kohdentamiseksi paremmin USA:lle (35/45 000 tonnia). WTO-paneelin päätöksen mukaisesti USA:lle muodostettiin ns. Hilton beef -kiintiö. Suurimmat kiintiön käyttäjät ovat Uruguay ja Australia. Neuvottelutulos allekirjoitettiin elokuussa ja syyskaudella parlamentti keskustelee asiasta WTO käsittelyn yhteydessä.

Mercosur-sopimusneuvotteluista saatiin heinäkuussa 2019 neuvottelutulos. Maatalouden näkökulmasta neuvottelutulos on vaikea. Mer-

cosur-maat ovat erittäin suuria ja kilpailukykyisiä maataloustuotteiden tuottajia, joiden kanssa oli vaikeaa löytää tasapainoinen Euroopan maatalouden kannalta. Kestävä kehitys on saanut uutta sisältöä sopimuspapereihin, mutta edelleen tasapainoinen kestävä kehityksen kolmen pilarin huomioiminen on vaikeaa. Mercosur-maiden ilmastositoumukset eivät tunnu rajoittavan kotieläintuotannon kasvua. Elintarviketurvalisuus on ollut Mercosur-neuvotteluissa tärkeä asiakokonaisuus. Brasilian ruokaskandaalit ja korruptiosyytökset eivät ole helpottaneet keskusteluja. Neuvottelutulos tuo EU:n sisämarkkinoille elintarvikkeita, joiden tuotantovaatimukset ovat hyvin erilaiset (jäljitettävyyys, lääkeaineiden ja hormonien käyttö, torjunta-aineet, ilmasto- ja ympäristövaatimukset).

Uuden-Seelannin ja Australian neuvottelut ovat alkaneet. Elintarvikvientimaina nämäkin neuvottelut ovat vaikeat varsinkin Iso-Britannian eron muuttaessa sisämarkkinoiden tasapainoa.

Brexit – eroneuvottelusta uuden kauppasuhteen valmisteluun

Juha Ruippo; +358 40 55 33 232
juha.ruippo@mtk.fi

Brittien eroprosessi alkoi kansanäänestyksessä 23.6.2016. Artikla 50 mukainen eroilmoitus jätettiin 29.3.2017 ja varsinainen ero astui voimaan 31.1.2020. Pääministeri David Cameronista alkanut prosessi jatkui Theresa Mayn johdolla ja päättyi Boris Johnsonin voitettua laajan enemmistö parlamenttivaaleissa 12.12.2019. Ero astuu neuvotteluajan voimaan 31.12.2020 riippumatta siitä saadanko sopimus aikaan tai ei.

Helmikuun alussa kumpikin osa oli julkisuudessa omista tavoitteistaan neuvotteluun. EU:n neuvottelumandaatti vahvistetaan 25.2.2020 yleisten asioiden neuvostossa. Ensimmäisten tiedotustilaisuuksien perusteella on selvää, että neuvottelut painottuvat laajan kauppasopimuksen neuvotteluun. Kattoteemoja on kaksi, kauppasopimus ja turvallisuusyhteistyö. Näiden lisäksi avattiin runsaasti neuvottelupöytiä, joissa käsitellään esimerkiksi kalastusta, liikenteestä ja kansalaisten oikeuksista. Mielenkiintoa on kummallakin puolella myös Britannian jatko EU:n tutkimusyhteistyöohjelma Horisontissa ja opiskelijavaihto-ohjelma Erasmusissa.

Pääministeri Johnson on korostanut moneen kertaan brittien haluavan jatkossa säätää omasta lainsäädännöstä ja standardeista. Samalla viesti on ollut selkeä, he eivät halua noudattaa EU-standardeja. Pääministeri Johnsonin mukaan Britannia tulee säilyttämään korkeimmat mahdolliset standardit muun muassa ympäristö-, kuluttaja- ja työlainsäädännössä sekä valtiontukisääntöjä. Johnson korostaa, että brittiläit ovat jo nyt useimmiten EU:n vähimmäistasoa tiukemmat eikä hölennyksiä ei ole suunnitteilla.

Iso-Britannian ero vaikuttaa monella tavalla EU:n toimintaa ja elintarvikemarkkinoihin:

1. Britannia on EU:n iso nettojäsenmaksun maksaja helpotuksista huolimatta (rebate). Tämän jäsenmaksujen perusteella brittien lähtö aiheuttaa 10 - 12 mrd. euron aukon rahoituskehitykseen.
2. Britannia tuottaa 60 % kuluttamistaan elintarvikkeistaan. EU:n sisämarkkinoilla Britannia on ollut tärkeä elintarvikemarkkina-alue. Erityisesti Irlannille markkina on erittäin tärkeä, sillä Irlannin naudanlihan viennistä 80 % on suuntautunut Britannian markkinoille. Samoin irlantilainen cheddar on ollut brittikuluttajien suosiossa. Hollannin tuoretuotannolle ja kukkaviljelmille brittimarkkina on ollut erittäin tärkeä. Samoin tanskalaisille ja saksalaisille sianlihantuottajille vienti britteihin on ollut tärkeä osa markkinaa.
3. Tullit ja tuontimaksut ovat sidoksissa EU:n tullikäytäntöihin. Brittihallitus on valmistellut hieinan yksinkertaistetut tuontimaksu- ja tullipäätöksen, joka tulee voimaan vuoden vaihteessa, jos maiden välillä ei ole kauppasopimusta.
4. Rajatarkastukset ovat elintarvikkeille pakollisia EU:ssa eikä Britannian eron osalta tehdä poikkeusta viennissä eikä -tuonnissa, vaikka britit eivät ottaisi tarkastuksia käyttöön britteihin vietäville EU-tuotteille.
5. Elintarvikeyritykset ovat palkanneet vientitarkastuksia varten mm. eläinlääkäreitä ym. tuotamaan tarvittavia vientiasiakirjoja. Kuljetusajan pidentyminen sitoo kalustoa ja kuljettajia sekä on ongelma jakeluketjun häiriöttömälle toiminnalle.

Kestävän kehityksen luku ja hiilirajamekanismit (tullit)

Juha Ruippo; +358 40 55 33 232
juha.ruippo@mtk.fi

Vaikka kestävä kehitys koskee taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä ympäristönsuojelua kauppapolitiikan sopimuksissa on yleensä puututtu lähinnä työhön liittyviä asioita ja ympäristön suojelua yleisellä tasolla. Green Deal ja erityisesti Pariisin ilmastopöytäkirja tuovat keskusteluun mukaan uusia ulottuvuuksia, jotka edellyttävät WTO-tason linjauksia ja olemassa olevien kauppasopimusten tarkentamista sekä uusien sopimusten neuvottelua nykyistä laajemmalla asiasisällöllä.

Työn osalta mm. osapuolet sitoutuvat kunnioittamaan, edistämään ja toteuttamaan Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perusperiaatteita ja -oikeuksia sekä näiden periaatteiden ja oikeuksien suojasta. Sitoumukset koskevat yhdistymisvapautta ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tehokasta tunnustamista; kaikenlaisen pakkotyön poistamista; lapsityövoiman käytön tehokasta poistamista; ja työn ja ammatin harjoittamisen yhteydessä esiintyvän syrjinnän poistamista. Lisäksi osapuolet sitoutuvat varmistamaan, että niiden työolainsäädännössä ja -käytännöissä edistetään työterveyttä ja turvallisuutta, palkan- saajien työoikeudellisia vähimmäisnormeja sekä syrjimättömyyttä työolojen osalta. Lisäksi voidaan sitoutua pyrkimykseen ratifioida sellaiset ILO:n keskeiset yleissopimukset, mitä ne eivät ole vielä ratifioineet.

Ilmastoasiat ovat nousseet jo tekstiin mm. Mercosur-sopimuksessa. Sisällöllisesti on kuitenkin vielä monia haasteita. Tasavertaisten kilpailuolosten näkökulmasta on eri asia, jos Pariisin sopimukseen on sitouduttu 1,5 asteen ilmaston lämpenemisen tasolla kuin että kasvi- huonekaasujen päästöt rajoitetaan vuoden 2030 tilanteeseen. Toisaalta yleisluontoinen toteutus sitoumuksesta ei välttämättä johda mihinkään, jos sitoumukseen toteuttamiseen ei ole rakennettu ehdollisuuksia. Ilmastokysymykset ovat vain osa ympäristöasioista. Siksi on tärkeää, että ympäristökysymyksiä katsotaan laajasti ja huomioidaan vaatimusten kustannusvaikutukset oman tuotannon kilpailukyvyille markkinoilla.

Green Deal ja Pelloilta pöytäkirja -strategia sitouttavat eurooppalaiset viljelijät niin torjunta- aineiden kuin lääkkeiden käytön vähentämiseen elintarvikeketjussa. Sitoumukset nostavat tuotantokustannuksia Euroopassa ja pahim-

massa tapauksessa siirtävät tuotantoa maihin, joissa torjunta-aineiden tai lääkkeiden käyttöön suhtaudutaan vapaammin. Malliesimerkki tästä voi tulla eteen glyfosaatin käytön rajoittamisen yhteydessä.

Pelloilta pöytäkirja -strategia pyrkii myös parantamaan eläinten hyvinvointia ja rajoittamaan mm. antimikrobiresistenssien syntyä. Eläinten hyvinvointia koskevia kirjauksia löytyy jo kauppasopimuksista, mutta vielä ollaan kaukana tasavertaisista kilpailuolosta. Kuluttajanäkökulmasta laaditut vaatimukset eivät heijastu tuontiin riittävällä tasolla. Tuotteiden jäljitettävyyden puutteet johtavat tilanteeseen, jossa hyväkin kirjaus sopimuksissa ei johda käytännön toiminnan tasolla mihinkään muu-tokseen.

Hiilirajamekanismit tai -tullit ovat tuontituotteesta perittävä tullimaksu tuotteen saapuessa tullialueelle. Sen on tarkoitus olla sitä suurempi, mitä enemmän ilmastopäästöjä tuotteen tuottaminen on aiheuttanut. Hiilitullien tarkoituksena on estää hiilivuotoa tai painostaa muut maat mukaan päästökauppaan tai muihin ilmastotoimiin. Hiilivuoto käsitteenä kuvaa tilannetta, jossa kireän ilmastopolitiikan takia tyypillisesti raskaan teollisuuden investoinnit sijoittuvat maahan, jossa ilmastopolitiikka on löysempi. Hiilivuodon estämiseksi keskustelu lähti liikkeelle teräksen, alumiinin, sementin ja tiettyjen kemikaalien kilpailutilanteesta. Von der Leyenin komissio on alusta asti pitänyt hiilitulle ja esillä oleellisena osana Green Deal -politiikan toteuttamista.

Suomessa on todettu useasti, että Suomi pienenä vientivetoisena avotaloutena kärsisi hiilitulleista enemmän kuin EU-maat keskimäärin. Teollisuuden kilpailukyky laskisi ja kuluttajien ostovoima pienenesi. Suomea hiilitullit rasittaisivat erityisesti, koska Suomen vienti koostuu pitkälti investointihyödykkeistä eli esimerkiksi koneista ja laitteista, joiden valmistukseen käytetään terästä.

Käytännössä jos hiilitulleihin päädytään ja esimerkiksi EU määräisi hiilitullit Kiinalle, voisi Kiina vastaiskuna määrätä tullimaksuja EU:sta tuotaville tuotteille. Tilanne johtaisi USA-Kiina-kauppasodan mallin mukaisesti vastatoimien kierteseen.

Hiilitullien toteuttaminen on käytännössä mutkasta. Tullien määrääjän tulee erikseen määritellä, mitä tuotteita, päästöjä ja teknologioita sekä mitä maita tullimaksut koskevat. Hyödykekohtainen laskenta aiheuttaa merkittäviä hallinnollisia kustannuksia.

Maatalouden osalta tilanne on myös haastava. Luonnonvarakeskuksen tehdessä ilmastotietokarttaa, on hyvin selkeästi tullut esiin, että tietoukkoja on runsaasti tuotannon ilmastovaikutuksista. Tietopohja ei anna mahdollisuutta tässä vaiheessa määrittää tuotteiden ilmastovaikutusta.

Hiiliveron rinnalla vastaavia toimia voidaan tehdä myös polkumyyntitullien, mutta polkumyyntitullien käyttöönotto edellyttää myös vastaavaa laskentaa. Maa- ja metsätalouden osalta esimerkiksi voisi käyttää soijaa tai selluloosaa. Soijan hiilisisältö on yksi asia tarkasteltava asia, mutta myös se, miten tulli vaikuttaisi eurooppalaisen sika- tai siipikarjaketjujen kilpailukykyyn. Toisaalta tuotantopaikalla voidaan arvioida vaikutusta metsäkatoon, tuotannon ilmastopäästöihin ym. Vastaavasti selluloosan osalta voidaan tarkastella samoja teemoja. Tehokkaampaa voisi olla pidättäytyminen metsäkadon alueelliseen tarkasteluun.

Kiertotalous on nousussa myös kestävä kehityksen luvun sisältöön. Samoin kuin monet muutkin kestävä kehityksen luvun asiat, kiertotalouteen todentamiseen tarvitaan varmistettua tuotehistoriaa. Itse tuotteessa ei ole eikä saa olla teknisiä tai mitattavissa olevia eroja, vaan kiertotalouden arvo perustuu raaka-aineen uusiokäyttöön. Kiertotalouden edistämiseen tarvitaan myös kauppapolitiikan tukitoimia. Maa- ja metsätalouden osalta on tärkeä tunnistaa kiertotalouden ja biotalouden kytkentä.

MTK:n tavoitteet kauppapolitiikassa

- Ydinkysymys on eurooppalaisen tuotannon kilpailukyky. Samat tuotantovaatimukset kuin EU:ssa ja kansallisella tasolla takaavat sisämarkkinoiden tasavertaiset kilpailuedellytykset. Jo elintarvikevalvonnan uskottavuuden takia markkinoilla olevien tuotteiden vaatimukset on oltava yhteismitallisia.
- Monenkeskinen kauppajärjestelmä on kaikkien etu. Suomi hyöttyy avoimesta kaupankäynnistä.
- EU on kuluttajasuojan perusteella kieltäytynyt keskustelemasta hormonien, raktopaminin ja muiden kasvunestojen nostamisesta neuvotteluihin. GMO:t ovat tärkeä asia USA:lle ja EU:n glyfosaattipäätökset eivät helpota keskusteluilmaapiiriä. USA käyttää näistä asioista termiä moderni maatalousteknologia. Asioita voidaan käsitellä SPS-sopimuksen tai kestävä kehityksen luvun alla.

- Elintarvikkeiden laatukysymykset eivät ole vain maantieteellisiä alkuperämerkintöjä (GI), vaan laatu kiinnittyy laajasti SPS-tekijöihin, mutta myös kestävä kehityksen lukuun kauppasopimuksissa. Lääkeaineresistenssi on entistä tärkeämpi tuotteiden laatuasia (AMR). Kahdenkeskisissä kauppasopimuksissa on vaadittava myös eläinten EU:n hyvinvointistandardeja kaupankäynnin pohjaksi.

- Samoin kuin WTO-tuontikiintiöiden osalta myös kahdenvälisissä sopimuksissa kiintiöiden hallintajärjestelmä pitää olla ennakkoiva eikä 'first come first served' –menettely kiintiön täyttämiseksi ole mahdollinen.

- On huolehdittava hyväksytyjen sopimusten voimaansaatamisesta ja osaamisesta mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

- Brittien eron seurauksena käsittelyyn nousevat voimassa olevien kiintiöiden jako, jossa myös meille on tärkeää säilyttää EU:n vientimahdollisuudet samalla kun minimoidaan paineet tuontikiintiöiden (EU27+UK) kasvattamiseen.

Iso-Britannian kanssa on lisäksi huomioitava

- EU:n neljä vapautta on kokonaisuus, josta ei voi poimia vain itselle sopivia etuja.

- EU:n ja Iso-Britannian välillä pitää säilyttää mahdollisimman läheiset kauppasuhteet samalla kun huolehditaan sisämarkkinoiden arvosta.

- Lisäarvotekijöiden tunnustaminen uudessa suhteessa (GI:t, terveysvaikutukset, kaura-tuotteet, Benecol-tuotteet, maitojalosteet ym.)

- Uusien ei-tulleihin perustuvien tuonin esteiden (non-tariff barriers) välttäminen ja sovittujen asioiden implementoinnin varmistaminen. Erityisesti aikaisemmin sisämarkkinoilla toimineille pk-yrityksille brittievinti voi olla ylipääsemätön haaste.

- Markkinahäiriöiden lievittäminen/turvalausekkeet (keskeisintä maito, sika, hedelmät ja vihannekset). Yksityisen varastoinnin tukeminen, uudet kauppasopimukset, kauppasopimusten täysi toimeenpano ja vienninedistäminen sekä menekinedistämisvarojen käyttö ovat perinteisiä markkinahäiriöiden vastatyökaluja EU:ssa

- Brittien halu olla mukana jatkossakin mm. tutkimus- ja innovaatorahoituksessa. Brittien mukanaololle pitää olla riittävä hinta, jotta EU-budjetin aukkoa saadaan täytettyä.

CAP-UUDISTUS JA PELLOLTA PÖYTÄÄN -STRATEGIA – KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ RUOKAJÄRJESTELMÄÄ

Yhteisen maatalouspolitiikan eli CAP:n uudistusta on käsitelty vuodesta 2018 ja loppusuora häämöttää tulevana talvena. Komission toukokuussa julkaistu Pellolta pöytään -strategian tavoitteena on parantaa eurooppalaisen ruokaketjun kestävyyttä. Komissio esittää lisäksi, että 40 % yhteisen maatalouspolitiikan määrärahoista olisi suunnattava ilmasto- ja ympäristötoimiin.

Maatalouspolitiikan uudistus

Johan Åberg, +358 40 523 3864
johan.aberg@mtk.fi

Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistamisessa tavoitellaan kunnianhimoista lähestymistapaa ilmasto- ja ympäristökysymyksiin. Korkeammat ilmasto- ja ympäristötavoitteet toteutettaisiin YMP:n kansallisten strategiasuunnitelmien kautta. Komissio tulee varmistamaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, että strategiasuunnitelmat heijastelevat täysimääräisesti vihreän kehityksen ohjelman ja kesällä 2020 annettuun Pellolta pöytään -strategian kunnianhimoa. YMP:n strategiasuunnitelmien tulee johtaa kestävien tuotantomenetelmien käyttöön ja korkeampiin eläinten hyvinvointistandardeihin sekä edistää mm. korkeampaa kunnianhimoa kemiallisten kasvinsuojeluaineiden, lannoitteiden ja antibioottien riskien ja käytön vähentämiseksi. Lisäksi komissio selvittää yhdessä sidosryhmien kanssa tarvittavia lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä em. riskien ja käytön vähentämisen

edistämiseksi. Koko elintarvikeketjun kattavan Pellolta pöytään -strategian tavoitteena on lisäksi edistää kestävästä ruuan kulutuksesta ja terveellisen ruuan saatavuutta mm. tarkastelemalla, miten välittää elintarvikkeiden ympäristöjalanjäljestä ja ravitsemuksesta tietoa kuluttajille. Lisäksi strategia tulee sisältämään aloitteita viljelijöiden aseman parantamiseksi arvoketjussa, elintarviketoksista ja innovatiivisten elintarvikkeiden ja rehujen kehittämisestä. Tiedonannossa mainitaan myös pyrkimys kasvattaa EU:n luomuviljelyalaa ja mahdollisuus edistää uusien proteiinilähteiden tuotantoa mm. vesiresursseja hyödyntäen. Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteeksi on asetettu myös nollapäästöinen Eurooppa, jota aiotaan edistää mm. toimintasuunnitelmalla nollapäästöistä ilmaan, veteen ja maaperään (2021). Ravinnekuormitusta pyritään vähentämään etenkin Pellolta pöytään -strategian kautta.

MTK:n tavoitteet

Uudistuksen alkumetreillä MTK asetti tavoitteeksi mm. yksinkertaisemman politiikan, joka vahvalla budjetilla tukee vastuullista tuotantoa, maataloustuotannon jatkumisen kaikilla alueilla, maataloustuottajien markkina-aseman parantamisen ja hallitun rakennemuutoksen, joka kannustaisi nuoria alalle. Komission lainsäädäntöehdotuksessa tarvitaan muutoksia ainakin seuraavien osa-alueiden osalta:

- Rahoituksen tason on oltava riittävä ja rahoitussäännöt jäsenmaille joustavat.

- Tukikatto ja tukien degressiivisyys on poistettava tehottomina ja byrokratiaa lisäävänä elementtinä.
- Etelä-Suomen kansallisten tukien jatko on varmistettava.
- Yksinkertaistaminen täytyy viedä uudelle tasolle ja valvonta- ja seuraamussäännöt kohtuullistettava. Tarvitaan yksinkertaistamista viljelijöiden näkökulmasta.
- Turvemaiden suojelu ja talviaikainen kasvipeiteisyysvaatimus soveltuvat huonosti Suomen olosuhteisiin.
- Korvausten maksaminen myös tulosten perusteella ja nykytilanteen varmistamiseen maaseutuohjelmassa on sallittava.
- Ekojärjestelmän pakollisuudesta on luovuttava tai ekojärjestelmän sääntöjä on joustavoitettava huomattavasti, muuten se luo vain päällekkäisyyttä ympäristökorvauksen kanssa.

[MTK:n CAP-uudistus esite](#)

[MTK:n Green Deal ja Pellolta pöytään -esite](#)

Käsittelytilanne EU:ssa:

Neuvostossa Suomi teki puheenjohtajakaudellaan muutosehdotuksia asetusehdotuksiin. Jäsenvaltiot ovat kannattaneet korkeampaa ympäristö- ja ilmastokunnianhimoa edellyttäen kuitenkin riittävää rahoitusta, hallinnollisen taakan vähentämistä sekä paikallisten olosuhteiden huomioimista. Jäsenvaltioilla on eriäviä näkemyksiä siitä, pitäisikö eläinten tunnistukseen ja rekisteröintiin liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset poistaa ehdollisuuden vaatimuksista. Itävalta puheenjohtajakaudellaan siirsi ravinnetyökalun ehdollisuudesta maatalojen neuvontapalveluihin.

Lisäksi on keskusteltu siitä, pitäisikö pienet maatilat vapauttaa ehdollisuuden vaatimuksista tai ainakin tarkastuksista ja seuraamuksista. Jäsenvaltiot ovat keskustelleet siitä, tulisiko ekojärjestelmien olla vapaaehtoisia vai pakollisia. Lisäksi näiden uusien instrumenttien suunnittelu etukäteen on todettu vaikeaksi ja on epäselvää, voiko tästä seurata rahoituksen menetyksiä. Suomi on selkeyttänyt ehdotusta, jonka mukaan tukea voidaan maksaa hehtaariperustaisuuden lisäksi eläinyksiköittäin sekä ehdotusta, jonka mukaan tukea voidaan myöntää myös transaktiokustannuksiin. Suomi on ehdottanut ympäristö- ja ilmastotoimiin II pilarin maaseuturahastosta

suunnattavan 30 % minimin muuttamista niin, että ympäristö- ja ilmastorahoitukselle olisi yksi yhteinen prosenttiosuus tai kiinteä summa koko CAP:n strategiasuunnitelman rahoituksesta. Merkittävä osa jäsenvaltioista toivotti tämän periaatteen tervetulleeksi ja piti ideaa hyvänä pohjana jatkokeskusteluille. Päätöstä asiasta ei ole kuitenkaan ministerineuvostossa pystytty tekemään.

CAP:n uudistus ja metsätoimenpiteet

Lea Jylhä, +358 40 848 8081

lea.jylha@mtk.fi

Metsätaloustoimenpiteitä voidaan tukea osana maaseudun kehittämistä. Tuettavien toimenpiteiden tulee edistää asetettuja yleisiä tavoitteita. Metsätaloustoimenpiteet kytkeytyvät myös ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen, kestäväan energiaan sekä biotalouden ja kestäväan metsätalouden edistämiseen liittyviin erityistavoitteisiin. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus sisällyttää maaseudun kehittämisohjelmiin laaja kirjo erilaisia y. o. tavoitteita edistäviä toimenpiteitä. Metsätaloutta koskevien toimenpiteiden on lisäksi edistettävä unionin metsästrategian täytäntöönpanoa sekä perustuttava kansallisiin metsäohjelmiin, jotka pohjautuvat LULUCF-asetuksesta aiheutuviin ja MCPFE-konferensseissa (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe) tehtyihin sitoumuksiin.

MTK:n tavoitteet

- Uudistuksessa tulee säilyttää mahdollisuus nykyisen kaltaiseen laajaan metsätoimenpidepalettiin.

Toimiva ruokaketju

Marica Twerin; +358 40 1839 722
marica.twerin@mtk.fi

Maatalouden markkinakriisin hoidossa on kiinnitetty erityistä huomiota viljelijöiden neuvotteluasemaan markkinoilla. Komissio julkaisi 25.4.2019 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi epäterveistä kauppatavoista yritysten välisissä suhteissa elintarvikeketjussa. Jäsenvaltioille jää nyt toimeenpano ja myöhemmin komission pitää tutkia direktiivin vaikuttavuutta. Tarvitessa direktiiviä pitää tiukentaa.

Suomessa lakiuudistus on edelleen kesken. Luonnoslaki oli lausunnolla kesällä 2020. Korona tilanteen takia lakiuudistuksen aikataulu on epävarma.

Komissio jatkoi ruokaketjun toiminnan parantamista myös edistämällä tuottajaorganisaatioiden perustamista sekä markkinatiedon avoimuutta.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komissio julkaisi 25.4.2019 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi epäterveistä kaupan käytännöistä yritysten välisissä suhteissa elintarvikeketjussa. Direktiivin toimeenpanoon on aikaa 2 vuotta.

MTK:n tavoitteet

- Epäterveiden kauppatapojen direktiivissä on MTK:n tavoitteet otettu huomioon. Seuraavaksi nämä tavoitteet on siirrettävä kansalliseen elintarvikemarkkinalakiin.
- Markkinatiedon avoimuutta on lisättävä koko elintarvikeketjussa ja mm. kuluttajadata tulee olla koko ketjulle avointa.

Lannoitemarkkinat toimivaksi

Max Schulman +358 40 825 2112
max.schulman@mtk.fi

EU:n lannoitemarkkinat eivät toimi optimaalisesti suomalaisen viljelijän näkökulmasta. Venäjältä tuodaan EU:iin ammoniumnitraattia, jolle on asetettu antidumpingtulli EU:n oman tuotannon suojelemiseksi. Tämä antidumpingtulli nostaa lannoitteiden hintoja ja kohtelee epäreilusti viljelijöitä niissä maissa, joissa ei omaa lannoitetuotantoa ole. Venäjän antidumpingtulli onkin tulossa uudelleen käsittelyyn ja se olisi MTK:n mielestä

poistettava kokonaan. EU on myös asettanut tuontitulle- ja monille lannoitteiden valmistajamaille (esim. Saudi-Arabia yhtenä suurena toimijana). EU:n toimien vuoksi eurooppalaiset viljasektorin toimijat joutuvat vääristyneen kilpailun kohteeksi maailmanmarkkinoilla.

EU:n uusi lannoitelainsäädäntöpaketti on valmistunut ja tällä hetkellä se on implementointivaiheessa jäsenmaissa.

MTK:n tavoitteet

- Luodaan EU-tasolla avoimemmat lannoitemarkkinat, joilla toimii riittävästi suuria toimijoita ja varmistetaan näin EU:n viljelijöiden kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla.
- Tehdään EU-alueesta yhtenäinen sisämarkkina lannoitteille.

Alkuperämerkinnät elintarvikkeissa

Johan Åberg +358 40 523 3864
johan.aberg@mtk.fi

Heidi Siivonen, +368 40 568 8802
heidi.siivonen@mtk.fi

EU-parlamentti päätti heinäkuussa 2011 Elintarviketietoasetuksesta, jossa säädetään laajasti elintarvikkeita koskevasta kuluttajainformaatiosta, mm. ruuan alkuperää koskevaa lainsäädäntöä määriteltiin. Tätä asetusta 1169/2011 on toimeenpantu niin EU- kuin kansallisella tasolla kaikki nämä vuodet. Koska EU-tasoinen lainsäädäntö ruuan alkuperän nykyistä avoimemmasta pakollisesta ilmoittamisesta ei ole edennyt poliittisesta paineesta huolimatta, on eri puolilla Eurooppaa säädetty kansallista lainsäädäntöä alkuperän ilmoittamiseksi.

Kansallisella tasolla on pakattujen elintarvikkeiden alkuperämerkinnöistä säädetty useissa eri EU-maissa (mm. Ranska, Italia). Suomen kansallinen asetusta maidon ja maitotuotteiden sekä lihan alkuperästä (elintarvike/ainesosa) astui määräaikaisena voimaan 1.6.2017. Suomi on notifioidut 15.2.2019 ehdotuksen, jolla asetuksen 218/2017 voimassaoloaikaa jatkettaisiin 31.3.2020 asti. Ranska notifioidut ehdotuksen asetuksen voimassaolon jatkamiseksi 31.3.2020 asti. Komissio ei ole vastustanut ehdotuksia.

Komissio on jo aiemmin tehnyt selväksi, että kun pääainesosan alkuperämaan ilmoittamista koskevaa komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2018/775 aletaan soveltaa 1.4.2020, kansalliset

alkuperämerkintäsäädökset eivät enää voi olla voimassa. Tämä asetus koskee siis asetuksen (EU) N:o 1169/2011 26 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevia sääntöjä siltä osin kuin on kyse elintarvikkeen pääainesosan alkuperämaan tai lähtöpaikan ilmoittamista koskevista säännöistä. Toukokuussa 2019 astui voimaan Suomen oma kansallinen asetus koskien ravintolaruoan alkuperää (liha). Suomi sai ensimmäisenä EU-maana läpi kansallisen ravintolaruoan alkuperän ilmoittamista koskevan kansallisen asetuksen. Tämä Maa- ja metsätalousministeriön asetus on määräaikainen ja voimassa 2 v. Muu Eurooppa seurasi tätä kiinnostuneena ja useissa maissa on meneillään vastaavanlaisia prosesseja.

Käsittelytilanne EU:ssa

Alkuperän ilmoittamisvaatimukset voimistuvat varmasti eri puolilla Eurooppa, sillä ruokahuiljausten määrä on tutkimusten mukaan kasvussa. Viime vuonna annettu täytäntöönpanoasetus (EU) 2018/775 pääainesosan alkuperämaan ilmoittamista koskien aletaan soveltaa 1.4.2020

MTK:n tavoitteet

- MTK on pitkään vaatinut nykyistä tarkempaa lainsäädäntöä ruuan alkuperän ilmoittamiseksi niin elintarvikkeepakkauksissa, irtomyynnissä kuin ruokapalvelusektorilla. Alkuperävaatimusta jatketaan.
- Tavoitteena on, että EU:ssa on yhteneväinen lainsäädäntö myös ruuan alkuperän nykyistä tarkemmasta ilmoittamisesta.
- Alkuperä tulisi aina ilmoittaa avoimesti kuluttajalle, kaikista elintarvikeryhmistä, merkintöjen tulee olla kuluttajalle mahdollisimman yksiselitteisiä ja selkeitä, eivätkä ne saa harhaanjohtaa.
- Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia jäljitettävyyden kehittämiseen sekä alkuperätiedon avaamiseen kuluttajalle asti nyky menetelmiä tehokkaammin.

EU:n maataloustuotteiden menekinedistäminen

Thimjos Ninios; +358 45 264 7131
thimjos.ninios@mtk.fi

EU:n maataloustuotteiden menekinedistämiskampanjoiden tarkoituksena on avata uusia markkinamahdollisuuksia EU:n maanviljelijöille ja elintarviketeollisuudelle sekä auttaa niitä kehittämään nykyistä liiketoimintaansa. Maatalous-

tuotteiden menekinedistämistä voidaan käyttää myös maataloustuotteiden markkinahäiriöiden purkamiseen sekä kauppasopimusten implementoinnissa.

Menekinedistämistoimia on kahdenlaisia:

1. ammattialajärjestöjen ja toimialakohtaisten organisaatioiden EU:n yhteisrahoituksella toteuttamat toimet
2. EU:n suoraan toteuttamat toimet, esimerkiksi komissaarin EU:n ulkopuolisissa maissa käynnistämät diplomaattiset aloitteet maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kaupan edistämiseksi, osallistuminen messuille sekä viestintäkampanjat, joilla edistetään EU:n maataloustuotteiden menekkiä.

Menekinedistämispolitiikan säännöissä vahvistetaan periaatteet, joiden mukaisesti EU:n rahoitusta voidaan käyttää tiedotus- ja menekinedistämistoiimiin EU:ssa ja sen ulkopuolella.

MTK:n tavoitteet

- Liha-alan ja Ruokatiedon yhteisen keväällä 2020 jätettävän menekinedistämishakemuksen läpimeno. Ruokatiedon hakukelpoisuuden vahvistaminen CHAFEA:n ja delegoitujen tuomareiden arvioinnissa.
- EU:n suorien menekinedistämistoiimien muutos siten, että EU:n yhtenäinen kuva tulisi vahvemmin esille, mm. ruokamessujen EU-osastoilla. Tähän asti osastoihin ei ole osallistunut yrityksiä. Tavoitteena on, että osastoja vahvistetaan yrityksillä jokaisesta jäsenmaasta, joilla on kiinnostusta kyseisen kohdemaan markkinoille.
- Tavoitteena on, että maatalouskomissaarin ja muiden komissaarien korkean tason vienninedistämismatkoja eri kärkekohdemaihin jatketaan nykyisenkin kauden aikana ja että suomalaiset toimijat voivat näihin osallistua. Covid-19 poikkeustilassa perinteiset delegaatiomatkat eivät ole mahdollisia, vaikka uusien kauppapapojen käyttöönotto on ajankohtainen. Rohkaistaan komissiota kokeilemaan uusiakin käytäntöjä, esim. virtuaalidelegaatiotapahtumia etäyhteyksin, joiden kohteena ovat kohdemaiden sekä viranomaiset että kaupalliset edustajat.

Uudet jalostusmenetelmät luovat kilpailu- ja sopeutumiskykyä

Mika Virtanen; +358 400 544 728
mika.virtanen@mtk.fi

GMO-menetelmien sijaan kasvinjalostuksessa on EU:ssa edistettävä ns. uusien jalostustekniikoiden käyttöönottoa, jotta kasvinjalostuksen kilpailukykyä voidaan parantaa. Uudella tekniikalla päästään täsmällisempään, nopeampaan ja halvempaan kasvinjalostukseen perinteiseen menetelmään sekä GM-jalostukseen verrattuna. Esim. CRISP/Cas9- tekniikat mahdollistavat jalostuksessa tarkoin kohdennetut mutaatiot, ilman että kasviin tuodaan vierasta perintöainesta. Näillä tekniikoilla voidaan tehdä samoja mutaatioita, joita luonnossa tapahtuu normaalistikin.

Käsittelytilanne EU:ssa

EU:ssa uusista jalostustekniikoista käydään jatkuvaa keskustelua. Euroopan unionin tuomioistuin antoi heinäkuussa 2018 päätöksen siitä, että mutageneesitekniikat luetaan GMO-lainsäädännön piiriin silloin, kun jonkin elion genomia muutetaan tavalla, joka luonnossa ei olisi mahdollista.

EU:n komissio ilmoitti keväällä 2020 laativansa ehdotuksen lainsäädännöksi uusien jalostustekniikoiden käytöstä kasvinjalostuksessa. Ehdotus on osa EU:n Pellolta pöytään -strategiaa. Komissio teetti sidosryhmille julkisen kuulemisen uusien jalostustekniikoiden käyttöön liittyen. Kuulemisen tuloksista komissio tekee Euroopan neuvoston pyytämän katsauksen nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä.

Euroopan tuottajajärjestöt ovat pyytäneet komisiolta toimenpiteitä EU:n lainsäädännön täsmenämiseksi siten, että lainsäädäntö mahdollistaa uusien jalostustekniikoiden käyttöönoton kasvinjalostuksessa. Vain siten kasvinjalostus Euroopassa voi kilpailla tasavertaisesti EU:n ulkopuolisten kasvinjalostajien kanssa. Näitä menetelmiä käytetään yleisesti kasvinjalostuksessa Euroopan ulkopuolella.

MTK:n tavoitteet

- MTK mielestä pitää saada mahdollisimman nopeasti lainsäädäntöön määritelmät siitä, että nykyaikaisia mutageneesitekniikoita, joilla aikaansaadaan samoja muutoksia esim. kasvien perimässä, joita luonnossakin voi tapahtua, ei määritellä geenimuunteluksi.

- Uusia jalostustekniikoita tarvitaan, jotta voidaan nykyistä tehokkaammin vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin, jalostamalla esim. kuivissa oloissa paremmin menestyviä tai ravinteita tehokkaammin hyödyntäviä kasvilajikkeita yms.

- Maataloudelle asetetaan velvoitteita erilaisten ilmastojen ja ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta tehokkaat työkalut tavoitteiden saavuttamiseksi kasvinjalostuksessa puuttuvat. Ne pitää ottaa käyttöön mahdollisimman pian. Euroopan viljelijät tarvitsevat uusia nykyaikaisia kasvilajikkeita, joilla velvoitteisiin pystytään vastaamaan.

Siemenlainsäädäntö kaipaa uudistusta

Mika Virtanen; +358 400 544 728
mika.virtanen@mtk.fi

Euroopan yhteisön siemenlainsäädännön uudistusprosessi keskeytettiin v. 2013, koska muutamista asiakokonaisuuksista ei päästy yhteisymmärrykseen. Vaikeita asiakohtia olivat mm. luomusiemen ja heterogeeninen materiaali. Nämä edellä mainitut ongelmakohdat on nyt säädelty EU:n uudessa luomusasetuksessa.

Euroopassa patenttien myöntäminen kasvilajikkeille on tähän saakka liittynyt vain geenimuunneltuihin lajikkeisiin. Euroopan patenttitoimisto (EPO) on myöntänyt patenteja myös kasvilajikkeille, jotka on jalostettu perinteisiä menetelmiä käyttäen. Tämä on uhka kansainvälisille kasvinjalostajanoikeuksille, jonka mukaan kasvinjalostajilla on oikeus käyttää korvauksetta kaikkia lajikkeita lähtömateriaalina uusien lajikkeiden jalostustyössä.

Käsittelytilanne EU:ssa

Suomi edisti EU:n puheenjohtajakautenaan EU:n siemenlainsäädännön ajantasaistamisen saamista komission työlistalle. Asia sai tukea suurilta siementuotantoa harjoittavilta jäsenmailta. Euroopan tuottajajärjestöjen tavoitteena on nykyisen siemenlainsäädännön uusiminen nykyajan vaatimusten mukaiseksi.

Patenttien osalta Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2016 selventävän tiedonannon, jossa se totesi, että sekä biologisia prosesseja että perinteisin biologisin menetelmin jalostettuja kasvilajikkeita ei pitäisi voida patentoida. Tämän jälkeenkin patenteja on kuitenkin myönnetty, joten Euroopan patenttitoimiston menettelytavat kaipaavat edelleen täsmennystä.

MTK:n tavoitteet

- Siemenlainsäädäntö pitää uudistaa vastaamaan nykyajan vaatimuksia.
- Siemenlainsäädännössä voitaisiin tarvittaessa määritellä myös sallitut uudet jalostustekniikat, jotka luokitellaan geenimuuntelun ulkopuolelle.
- Lainsäädäntöä on selkiytettävä siten, että kasvinjalostajan oikeudet voidaan turvata. Biologisten prosessien ja perinteisin biologisin menetelmin jalostettujen kasvilajikkeiden patentointi tulee selkeästi kieltää.

Kasvinsuojeluaineepolitiikka paineessa

Mika Virtanen; +358 400 544 728
mika.virtanen@mtk.fi

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2009 kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta säätelee mm. kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden hyväksymisen edellytyksiä. Asetuksen myötä EU:n kasvinsuojeluaineepolitiikka siirtyi riskiperusteisesta päätöksenteosta enemmän vaaraperusteiseen suuntaan. Tehoaineiden hyväksymisessä päätöksenteko EU:ssa on viime vuosina politisoitunut, samalla tieteellisen arvioinnin merkitys on vähentynyt huomattavasti, mikä on vastoin lainsäädännön tarkoitusta.

Tehoaineiden hyväksynnässä kiinnitetään huomiota aineen vaaraominaisuuksiin, mutta ei oteta huomioon erilaisten riskienvähennystoimenpiteiden vaikutusta siihen, millä todennäköisyydellä aineen vaaraominaisuus realisoituu käytännössä. Tämä on johtanut vuosien siihen, että markkinoilla olevien tehoaineiden määrä on vähentynyt rajusti.

Valikoiman vähentyminen johtaa helposti hyväksytyjen valmisteiden liialliseen käyttöön, koska vaihtoehtoisia valmisteita ei ole käytettävissä. Lopulta valmiste menettää tehonsa, koska torjuttava organismi voi kehittää tehoaineelle vastustuskykyisiä (resistentejä) kantoja. Tämä voitaisiin estää, mikäli markkinoille on hyväksytty samaan käyttötarkoitukseen useita, vaikutustaltaan erilaisia tehoaineita.

Kasvinsuojeluaineiden valikoiman vähentyminen on johtanut siihen, että valmisteita hyväksytään käyttöön poikkeusluvalla, hätätilanteita varten (art. 53). Hätälupia myönnetään EU:ssa keskimäärin n. 400 kpl vuosittain, eniten Ranskassa

ja Portugalissa. Hätälupien lisäksi kasvinsuojeluainelainsäädäntö sallii rekisteröityjen valmisteiden käytön laajentamisen (art. 51, minor use) vähäisiin käyttötarkoituksiin. Tämä mahdollisuus on erittäin tärkeä mm. avomaan vihannesten ja muiden puutarhakasvien kasvinsuojelun onnistumisen kannalta.

Hätä- ja minor use-lupien suuri määrä osoittaa sen, että EU:n kasvinsuojeluaineiden rekisteröintijärjestelmä ei ole onnistunut yhdessä tavoitteessaan, turvata riittävä kasvinsuojeluaineiden valikoima viljelijöiden käyttöön normaalin rekisteröintiprosessin kautta.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komissiossa on laatinut kasvinsuojeluainelainsäädännön sekä kasvinsuojeluaineiden kestävä käytön direktiivin (SUD) toimivuuden arviointiraportit (REFIT), jotka julkaistiin kesällä 2020. Komission mielestä kasvinsuojeluainelainsäädäntöä ei tarvitse uudistaa, vaan nykyisen lainsäädännön toimeenpanoa pitää tehostaa. MTK:n mielestä lainsäädännön toimeenpano ei nykyisellään vastaa alkuperäisiä tavoitteita. Esimerkiksi valmisteiden alueellinen hyväksyminen ja vastavuoroinen tunnustaminen vyöhykkeen sisällä ei ole toteutunut odotetulla tavalla. Myös komission raportissa näiden asioiden edelleen kehittäminen tuotiin esiin. Komissio aikoo sisällyttää EU:n Pelloilta pöytään -strategiaan toimenpiteitä kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentämiseksi, kaikkein haitallisimpien tehoaineiden käytön vähentämiseksi sekä tavoitteita vähentää riippuvuutta kemiallisten kasvinsuojeluaineiden käytöstä.

MTK:n tavoitteet

- MTK pitää tärkeänä sitä, että tehoaineiden uudelleenrekisteröinteihin liittyvät päätökset tehdään tieteellisten arviointien perusteella, eikä poliittisin perustein.
- F2F-strategian mukaiset kasvinsuojeluaineiden käytön 50 %:n vähentämistavoitteet eivät saa vaarantaa hyvän kasvinterveyden ja tarpeenmukaisen kasvinsuojelun mahdollisuuksia muuttuvissa ilmasto-oloissa.
- MTK korostaa sitä, että tehoaineiden arvioinnissa pitää ottaa huomioon riskiperusteisuus nykyistä paremmin. Pelkkä kemikaalin vaaraominaisuus ei saa ratkaista, vaan myös se, miten suurella riskillä vaaraominaisuus toteutuu, on otettava huomioon.

• MTK pitää tärkeänä sitä, että tehoaineiden uudelleenarviointien yhteydessä on tarkasteltava EU:ssa käytössä olevaa kasvinsuojeluainevalikoimaa kokonaisuutena, jotta voidaan turvata riittävä kasvinterveys ja kasvinsuojelun mahdollisuudet.

• Erikoiskasvien kasvinsuojelun mahdollisuudet on turvattava mm. kehittämällä ja yksinkertaistamalla ns. minor use -lupajärjestelmää, esim. jäämätutkimusvaatimuksia lieventämällä

• Tehoaineen arviointiprosessia EFSA:ssa pitää kehittää nykyistä joustavammaksi, jotta arviointiprosessin aikana valmistuva uusi tutkimusdata voidaan hyödyntää paremmin päätöksenteossa

• Tehoaineiden arvioinneissa on hyödynnettävä EU:n ulkopuolella, vastaavissa ilmasto-oloissa tehtyjä jäämätutkimuksia, jotta maailmanlaajuisesti välttyään turhalta ja kalliilta päällekkäiseltä työltä

Valkuaisomavaraisuuden nostaminen EU:ssa

Max Schulman +358 40 825 2112
max.schulman@mtk.fi

EU on pitkälti soijaan perustuvan tuonti-alkuaisen varassa. EU:n omavaraisuusaste vaihtelee huomattavasti proteiini lähteittäin (rapsi 79 %, auringonkukka 42 %, soija 5 %). Tästä johtuen EU tuo joka vuosi noin 17 milj. tn raaka-proteiinia. Soijaa tuodaan Etelä-Amerikasta Brasiliasta ja Argentiinasta sekä USA:sta. Viime aikoina USA on ollut määrällisesti suurin soijan tuoja. EU haluaisi nostaa omavaraisuutta edistämällä omien valkuaiskasvien viljelyä. Komissio on julkaissut valkuaisraportin vuonna 2018 ja sen puitteissa järjestettiin Suomessa iso valkuaiskongressi syksyllä 2019. Samalla komissio on yhteistyössä koko elintarvikeketjun kanssa laatinut [EU:n valkuais-taseen, joka löytyy DG AGR:n sivuilta.](#)

Jotta EU alueen valkuaiskasvien viljely saadaan vauhtiin, tarvitaan

1. poliittista tahtoa
2. CAP:iin jäsenmaiden valkuaisstrategiat
3. rehuketjun toimijoiden sitoutuminen paremmin kotimaisiin valkuaisraaka-aineisiin sekä
4. elintarvikesektorin sitoutuminen kotimaisen valkuaisen käyttöön.

On tärkeää saada myös parlamentti tukemaan valkuais-tuotannon kehittämistä. Komissio on

luvannut julkaista strategiapaperin valkuaissektorista vielä tämän kevään aikana.

EU-alueella voidaan viljellä monia kasvisvalkuais-ta tuottavia lajeja sekä lajikkeita. Näistä tärkeim-mät puitavat kasvit ovat soija, herne, pavut (härkäpapu), lupiinit sekä viljat. Nurmivalkuais-kasveja ovat apilat, mailaset sekä nurmen eri muodot. Kasvivalkuaisen tuottamiseen tarvitaan oikeaa lannoitusta ja kasvinsuojelua.

MTK:n tavoitteet

• Synnytetään EU-tason yhteisymmärrys kasvivalkuaisviljelyn kehittämiseksi.

• Valkuaiskasvien kilpailukykyä on parannettava varmempien ja suurempien satojen kautta.

• Erikoiskasveille soveltuvien kasvinsuojeluain-eiden valikoimaa ei saa pienentää liian nopeasti, sillä muuten kiinnostus viljelyyn ei kasva.

• Uusia kasvinjalostusmenetelmiä voidaan hyö-dyntää EU-alueella.

• Elintarvikeketjun toimivuuden parantaminen, esim. epäterveiden kauppatapojen direktiivi ja markkinajärjestelmin kehittäminen.

• Luodaan paremmat edellytykset poliittisella tasolla valkuaisomavaraisuuden nostamiseksi, sekä EU:ssa että jäsenmaiden tasolla.

• Rehuntuotannossa kaikki valkuais-ta sisältävät turvalliset elintarvikeketjun sivujakeet on otettava huomioon valkuaissektorin kehittämistyössä.

Maatalouden teknologinen kehitys ja digitalisaatio

Max Schulman +358 40 825 2112
max.schulman@mtk.fi

Sekä CAP-uudistuksessa että Green Dealissa maatalouden teknologisen kehityksen mainitaan olevan tärkeä muutoksen mahdollistaja. Komis-sion teksteissä viitataan Smart Farming -teknolo-giaan monissa yhteyksissä. Green Dealin Pellolta pöytäan -strategiassa nostetaan esille lannoit-teiden täsmällisempi käyttö sekä torjunta-ainei-den käytön vähentäminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseen uudet teknologiat ovat hyvä työkalu. Digitalisaatiokehitys vaatii myös datan jakamisen ja siirron kehittämistä. Maataloussek-torilla ohjeet tähän on jo luotu Copa-Cogecan EU Agricultural Data Sharing Code of Conduct -paperissa, joka ollaan nyt kään-tämässä kaikille EU-kielille.

Smart Farming (älykäs viljely) ja Precision Farming (täsmäviljely) auttavat maataloussektoria kohti ilmastoystävällisempiä viljelytapoja, mutta vaativat myös investointeja maataloustoimijoilta. Investointeihin pitäisi löytää rahoitusta EU-budjetista. Maatalousdatan turvallinen ja nopea välittäminen ja jakaminen edesauttaa hyötyjen syntymistä koko elintarvikeketjulle, pellolta pöytään asti.

Meillä Suomessa on erinomaisia esimerkkejä maataloussektorin digitalisaatiokehityksestä:

- Viljatori, digitaalinen kauppapaikka puitaville kasveille, <https://www.viljatori.fi/>
- Sähköinen Viljapassi, parantamaan jäljitettävyyttä
- ValueNet, yhteinen tietoväylä tiedon siirtoa nopeuttamaan, jopa EU tasolla
- Myös IoT sekä AI sovelluksia tutkimuspuolella

MTK:n tavoitteet

- Maataloussektorin tulee olla keskeinen osa EU:n digiagendaa.

Eläinterveys, eläinten hyvinvointi ja mikrobilääkeresistenssi

Leena Suojala; +358 40 772 945
leena.suojala@mtk.fi

ASF (afrikkalainen sikarutto) uhkaa sianlihan-tuotantoa ja -markkinoita globaalisti

Afrikkalainen sikarutto (African swine fever ASF), sikojen vakava virustauti, on EU:ssa levinnyt Itä-Eurooppaan, Baltian maihin ja Belgiaan sekä syyskuussa myös Saksaan. Saksassa tautia on löydetty villisioista Puolan rajan läheisyydestä. Saksan vienti Kiinaan loppui heti ja nyt neuvotellaan Kiinan kanssa alueellistamisperiaatteen käyttöönotosta.

Belgiassa tautitapauksia on todettu vain luonnonvaraisista villisioista ja uusia löydöksiä ei ole enää ollut. Näillä näkymin Belgia saattaa saada tautivapaan maan statuksen jo syksyllä 2020. Viimeaikaisia villisikalöydöksiä on tehty Puolasta hyvin läheltä Saksan rajaa. Saksalaiset ovat rakentaneet aita-yhteistyössä Puolan kanssa rajan läheisyyteen Puolan puolelle. Tartunta-alue Saksassa on nyt rajattu ja sen sisällä on tiukat rajoitukset mm villisikojen metsästyksessä, mutta

myös sadonkorjuun rajoittamisesta ja peltojen muokkauksesta.

Rajoitusalueet EU:ssa käsittävät mm. isoja osia Baltiasta (Viro käytännössä kokonaan, suuria osia sekä Latviasta että Liettuaista), Saksa, Belgian ja Slovakian rajoitusalueet, Puolan, Bulgarian ja Unkarin itäosat, ja koko Romanian. Positiivista kuitenkin on, että Tsekin tasavalta kykeni pääsemään virallisesti vapaaksi taudista.

Kun virus on levinnyt luonnonvaraiseen villisika-populaatioon, sen leviämisen rajaaminen vaatii erityisiä toimenpiteitä mm. villisikojen määrän vähentämistä, eläinkuljetusten ja takapihasikaloiden rajoittamista, aitaamisia, leviämisen tehokasta seurantaa jne.

Tauti leviää edelleen Aasiassa: mm. Kiina, Vietnam ja Filippiinit ovat raportoineet epidemioista. Vaikuttaa siltä, että sen leviämistä on käytännössä mahdoton enää hallita. Miljoonia sikoja on lopetettu ja viranomaiset määränneet rajoitusalueita. Globaali sianlihan markkina on luonnollisesti reagoinut herkästi muuttuneeseen tilanteeseen. Viennin osalta EU käy jatkuvasti neuvotteluja kohdemaiden kanssa EU:n rajoitusalueiden tunnustamisesta.

Eläinten hyvinvointi komission Pellolta pöytään -strategiassa

Suomen pj-kaudella syksyllä 2019 tehtyihin neuvoston päätelmiin kirjattiin kohtia eläinten hyvinvointia koskien. Niissä todettiin eläinten hyvinvoinnin olevan osa kestävästä eläintuotantoa ja, että eläinten hyvinvointi edistää eläinten terveyttä ja edelleen vähentää antibioottien käytön tarvetta eläintuotannossa. Päätelmissä todettiin, että sekä eläinten kuljetusasetus että sikadirektiivin toimeenpano tarvitsisivat päivitettyjä toimenpiteitä. Uusia eläinryhmiä esitettiin hyvinvointisäädösten valmisteluun, näitä olisivat yli 6 kk ikäiset naudat (lypsylehmät ja lihakarja), siipikarjan jalostukseen käytettävät emot ja tuotantokanit. Nämä asiat ovat nyt kirjattuina myös komission keväällä 2020 julkaisemaan F2F-strategiaehdotukseen.

Vapaaehtoisia järjestelmiä ja suosituksia parhaista käytännöistä jaetaan ja kehitetään komission toimesta edelleen. Teuraseläinten kuljetuskelpoisuuden arvioimiseksi on tehty komission ja elinkeinon yhteisessä hankkeessa esitteet teuraskuljettajan avuksi. Eläinten kuljetusolosuhteet ja kuljetusajat on kuitenkin myös mukana F2F –strategiassa mainituissa asioissa. Paine eläinsuojelujärjestöiltä kuljetusasetuksen kor-

jaamiseen on ollut jatkuvaa, joten komissio tekee todennäköisesti asialle jotain tulevaisuudessa.

Y

ksittäiset jäsenvaltiot on valmistelemaan omia kansallisia eläinten hyvinvoinnista kertovia merkintöjä eläintuotteille mm. ainakin Tanska, Ranska, Saksa, Espanja ja Suomi. Sen lisäksi markkinoilla on jo useita erilaisia ja eritasoisia eläinten hyvinvointimerkintöjä, joita hallinnoi esim. eläinsuojelujärjestöt tai vastaavat. Suomessa on käynnissä Makeran rahoittama ja LUKEn vetämä hanke v 2018-2021, jonka tavoitteena on selvittää suomalaista eläintuotteiden eläinten hyvinvointimerkintää. MTK on mukana hankkeessa. Komission F2F strategiassa on myös linjattu EU-tasoisien eläinten hyvinvointimerkinnän selvittämisestä.

Komission perustama Animal Welfare Platform kokoontui ensimmäisen kerran 2017 ja sen toiminta jatkuu. Platformiin kuuluu edustajat jäsenvaltioista, sidosryhmistä (mm. Copa-Cogeca) ja tieteellisistä asiantuntijoista. Suomesta asiantuntijana mukana on prof. Anna Valros Helsingin yliopistosta. Platformilla ei ole varsinaista roolia säädösvalmistelussa, mutta se voi ottaa kantaa eläinten hyvinvointiin liittyviin kysymyksiin. Platformissa on erilaisia alatyöryhmiä, mm. ryhmät eläinten kuljetukselle, sikojen kastraatiolla ja saparoille. Uusi alatyöryhmä, AW Labelling, on perusteilla parhaillaan. Tuottajien edustus työryhmässä uhkaa jäädä vähäiseksi (esitetty vain 2-3 kpl) ja Copa-Cogeca on kirjelmöinyt komissiolle tuottajien paikkojen lisäämiseksi.

Karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopuminen on edelleen keskustelussa. Riippuu kuitenkin pitkälti lihateollisuuden päätöksistä, miten asia käytännössä etenee. Jäsenvaltioissa asia edistyy, mutta hitaasti. Erilaisia vaihtoehtoja kirurgiselle kastraatiolle on käytössä jäsenvaltiosta riippuen esim. paikallisuudutus, kipulääkitys, hiilidioksidin käyttö anesteetinomaisesti, sikojen teurastaminen nuorempana ja immunokastraation (immunologinen sikaan 2-3 kertaa ennen teurastusta in-jisoitava valmiste) käyttö.

MTK:n tavoitteet

- MTK esittää, että komissio huolehtii siitä, että EU:n sikadirektiivin toimeenpano varmistetaan koko unionin alueella. Erityisesti sikojen rutiinomaisen hännänkatkaisun tulkinnan osalta käytännöt tulisi yhtenäistää. MTK korostaa, että nykyinen sikadirektiivin tulkinta, jolla sallitaan rutiinomaisen sikojen hännänkatkaisu, asettaa jäsenvaltiot eriarvoiseen asemaan toisiinsa nähden ja heikentää Suomen kilpailukykyä.

- Eläinten pitkät kuljetukset nousevat säännöllisesti keskusteluun. Eläinsuojelujärjestöt ovat kampanjoineet ns. pitkien yli 8 h kestävien eläinkuljetusten kieltämiseksi. Suomen maantieteen ja kotieläintilojen rakenteen kannalta yksiselitteinen luopuminen yli 8 h kuljetuksista ei ole mahdollista, vaan näemme, että kuljetuksen aikana eläinten hyvinvoinnista voidaan huolehtia paremmin panostamalla kuljetusvälineiden laatuun, kuljettajien koulutukseen ja eläinten seurantaan kuljetuksen aikana. Suomessa ei ole lainkaan Keski-Euroopan keräilyasemien kulttuurua. Näillä keräilyasemilla eläimiä puretaan, lastataan ja tuntemattomia ryhmiä yhdistellään. Kuljetus teoriasa keskeytyy ja alkaa uuden lastauksen jälkeen alusta, jolloin kuljetuksen tuntimäärät pidetään kurissa. Tällaiset keräilyasemat altistavat eläimet tautien leviämiselle ja ovat eläinsuojeluriski.

Mikrobilääkeresistenssi ja lääkkeiden hallittu käyttö eläimille

Antibioottiresistenssin hillitseminen ja antibioottien käytön vähentäminen eläintuotannossa ovat johtavia teemoja lainsäädännön valmistelussa EU:ssa ja osa Yhteinen Terveys – One Health -konseptiä. Tämä näkyy mm. EU:n eläinlääkeasetuksen ja lääkerehuasetuksen sisällössä sekä Pellolta pöytään -strategiassa, jossa antibioottien käyttö halutaan puolittaa 2030 mennessä. Eläinlääkeasetuksessa säädetään minimivaatimukset eläinlääkkeiden hyväksymismenettelystä, määräämisestä ja käytöstä unionin tasolla. Asetuksessa säädetään myös mikrobilääkkeiden lajikohtaisten käyttötietojen keräämisestä jäsenvaltiotasolla. Kansallisesti voidaan joistain kohdista säätää asetustasoa tiukemmin. EU:n eläinlääkeasetusta sovelletaan vuoden 2022 alusta.

EU:n eläintautiasetusta (Animal Health Law EU 429/2016) sovelletaan 21.4.2021 lähtien.

MTK:n tavoitteet

- MTK on vahvasti sitoutunut kansalliseen laatu-strategiaan: vastuullisesti ja kestävästi tuotetut elintarvikkeet varmistavat ruuan korkean laadun ja puhtauden. Antibioottien hallittu käyttö on osa tätä laatustrategiaa.

- MTK:n tavoitteena on huolehtia eläinten terveydestä niin, että tarve käyttää mikrobilääkkeitä on mahdollisimman vähäinen. Antibiootteja tulee käyttää vain sairauksien hoitoon ja eläinlääkäri määrääksestä. Eläinlääkärien toimintaa puolestaan määrittää kansallisen viranomaistahon antamat käyttösuositukset, joissa on otettu huomioon

resistenssiriskin hallinta. Ala on laajasti sitoutunut One Health – yhteinen terveys –periaatteeseen.

- Hyvän eläinterveyden takana on eläinten hyvä hoito, ruokinta ja olosuhteet, jotka lisäävät eläinten vastustuskykyä ja vähentävät sairastumisia ja turvaavat eläinten hyvinvoinnin.

- Vapaaehtoinen yhteisin kriteerein sovittu EU-eläinten hyvinvointimerkki eläintuotteissa li-säisi kuluttajainformaatiota eläinten hyvinvoinnista.

Luomulainsäädännön valmistelu

Johanna Andersson, +358 20 413 24 77
johanna.andersson@mtk.fi

Uuden luomusasetuksen valmistelu on edelleen käynnissä, mutta alkuperäisestä suunnitteluaikeista taulusta ollaan jäljessä. Lähtökohtaisesti komission keskeisenä tavoitteena asetusta laatiessa oli vahvistaa luomustandardia ja selkeyttää tuotantosääntöjä. Tämän johdosta uudesta asetuksesta on poistettu suurin osa tuotantosääntöjä koskevia poikkeuksia, jolloin kokonaisuus myös yhtenäistyy jäsenmaiden näkökulmasta sekä vahvistaa kuluttajan luottamusta luonnonmukaiseen tuotantoon ja sen ideologiaan.

Tällä hetkellä perusasetus on annettu, ja suurin osa mm. tuotantosäännöistä on saatu laadittua, mutta kokonaisuus on vielä kesken. Viljelijää koskevat tuotantosäännöt sekä komission täytäntöönpanoasetus ovat lähestulkoon valmiit. Ruokavirasto laatii yksityiskohtaiset tuotanto-ohjeet annettujen asetusten perusteella ja tämän työn odotetaan alkavan vuoden 2020 loppupuolella. Komissio esittää pelloilta pöytään- ja biodiversiteettistrategiassaan luomualan kasvattamista koko EU:n alueella 25%. Tällä hetkellä luonnonmukaisessa tuotannossa koko EU:n alueella on noin 7%, kun taas Suomessa vastaava luku on 14%.

Käsittelytilanne EU:ssa

Komission alkuperäinen tavoite asetuksen voimaantulolle oli 1.1.2021. Lainsäädännön valmistelu on kuitenkin viivästynyt alkuperäisestä tavoitteesta mm. koronatilanteen vuoksi, jonka vuoksi komissio on ehdottanut vuoden lykkäystä alkuperäiseen aikatauluun. Asetus otetaan siis voimaan 1.1.2021.

MTK:n tavoitteet

- MTK vastustaa kauppojen ottamista valvonnan piiriin. Se nostaa kauppojen kynnystä ottaa luomutuotteita tarjontaansa.

- MTK tavoittelee edelleen muutoksia kasvihuoneesäätöjen tulkintaan, jotta ne sopisivat paremmin Suomeen ja varmistamaan tuotannon jatkumisen. Viiden vuoden kuluttua uuden asetuksen soveltamispäivästä komissio esittää rajoitettujen kasvualustojen käyttöä kasvihuoneissa koskevan kertomuksen ja tarvittaessa korjaustoimet liittyvän lainsäädäntöön.

- Siemenlainsäädännössä on varmistettava, että pohjoisiin olosuhteisiin löytyy sopivia siemenlajeja ja -lajikkeita, jos tavanomaista siementä ei saa käyttää. EU-tasoinen siemenrekisteri ei ole riittävä. Suomessa käytössä oleva yleinen käytölupa on pystyttävä säilyttämään.

- Kokonaan erillinen jalostusluomueläinten rekisteri on tarpeeton. Nautarekisteriin voi daan lisätä luomustatus rekisteriuudistuksen yhteydessä.

- Luomukeruutuotteiden säännöksiä on selkeytettävä ja mahdollistettava keruutuotteiden käyttö luomukosmetiikkaan.

Valtiontuen suuntaviivat

Marica Twerin, +358 40 1839722
marica.twerin@mtk.fi

Lea Jylhä, +358 40 848 8081
lea.jylha@mtk.fi

Komissio pohtii valtiontukilainsäädäntöä kokonaisuudessaan. Keväällä 2019 oli ensimmäinen ja kesällä toinen kuuleminen koskien asetusta ja suuntaviivoja.

Maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivat ovat voimassa 31.12.2020 asti. Suuntaviivojen uudistaminen on komissiossa käynnissä. Suuntaviivojen sisältö riippuu kuitenkin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toteuttamiseen liittyvän EU-lainsäädännön linjauksista. Koska ko. lainsäädännön hyväksyminen on viivästynyt, komissio on esittänyt nykyisen lainsäädäntökehikon jatkamista. Vastaavasti komissio esittää voimassa olevien valtiontukisääntöjen soveltamisen jatkamista. Valtiontukisäännöt jatkettaneen nykyisillä säännöillä CAP-siirtymäkauden verran. Virallinen jatkopäätös odottaa nyt syksyllä 2020

siirtymäkauden asetuksen hyväksyntää tai ainakin sen keston loppuun lyömistä. Kun kesto on varmistettu, annetaan valtioneuvoston päätösten jatkosta asetus nopealla aikataululla.

MTK:n tavoitteet:

- Päätös valtioneuvoston päätösten soveltamisen jatkosta on tarpeen ja tehtävä ajoissa, jotta kansallisesti mahdollisuus säätää voimassa olevan tukijärjestelmän (kemera) jatkamisesta vastaavasti. Tämä tärkeää, jotta tukijärjestelmään ei tule katkosta.
- Tavoitteena on toimivat ja yksinkertaisemmat säännöt. Tällä hetkellä ei ole tiedossa, missä määrin nykyistä lainsäädäntöä muutetaan.
- Suomessa metsätalouden tukijärjestelmää ei ole toteutettu osana maaseudun kehittämisohjelmaa, vaan kansallinen tukijärjestelmä on notifioitu metsätalouden valtioneuvoston päätösten puitteissa. Siksi on tärkeää, että metsätaloutta koskevat valtioneuvoston päätökset antavat yh-täläiset mahdollisuudet tukea kestävää metsätaloutta kuin CAP:n maaseudun kehittäminen. Valtioneuvoston päätöksillä ei saa asettaa maaseudun kehittämisasetusta tiukempia rajoituksia tuettaviin toimenpiteisiin, tukiehtoihin tai tuensaajien määrittelyyn. Jäsenvaltioiden mahdollisuuksien tukea kestävää metsätaloutta ja edistää tätä kautta yhteisesti asetettuja tavoitteita tulee olla tasavertaiset riippumatta siitä, mikä on tukijärjestelmän oikeusperusta.
- Haasteena aikataulun kanssa on se, että Suomen pitää päättää CAP-strategiasuunnitelmastaan ilman, että on tietoa EU:n tulevasta valtioneuvoston päätöksistä.
- Uusissa valtioneuvoston päätöksissä on huomioitava maatalaenergiatuotannon kehittämisen esteiden poistaminen. Valtioneuvoston päätökset eivät saa estää investointitukea tai muuta rahoitusta saanutta tilaa myymästä energiaa ulos.

KESTÄVÄ METSÄTALOUS ON MYÖS ILMASTOTYÖTÄ JA LUONNON MONIMUOTOISUUDEN HOITOA

Komission vihreän kehityksen ohjelmassa korostetaan ilmastoneutraaliuden lisäksi luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin suojelua. Kestävällä metsänhoidolla varmistetaan sekä metsän tuottavuus että luontoarvot. Ilmasto- ja energiapolitiikassa sekä luonnon monimuotoisuustavoitteissa metsistä löytyy ratkaisuja.

Metsästrategia

Juha Hakkarainen; +358 400 870 867
juha.hakkarainen@mtk.fi

Satu-Marja Tenhiälä; +358 40 508 4477
satu-marja.tenhiala@mtk.fi

Komission vuonna 2013 esittelemän metsästrategian toimintasuunnitelma päättyy vuoden 2020 lopussa. Uuden komission Vihreän kehityksen ohjelmassa on nimenomaisesti sanottu, että uusi metsästrategia päivitetään. Päivitystyö on menossa ja metsästrategia valmistuu alkuvuodesta 2021.

Metsästrategia esitellään komission ohjelman kohdassa Biologinen monimuotoisuus, jossa paneudutaan ekosysteemeihin. Uuden metsästrategian avulla komissio aikoo edistää uusien puiden istuttamista sekä vahingoittuneiden metsien ennallistamista. Toistaiseksi missään komissio-

sta tulleesta tiedosta mikään ei indikoi sitä, että metsästrategia sisältäisi edellisten strategioiden tavoin metsien talouskäytön merkitystä.

Käsittelytilanne EU:ssa

Neuvosto hyväksyi huhtikuussa 2019 päätelmät edistymisestä EU:n metsästrategian täytäntöönpanossa ja uudesta metsiä koskevasta strategisesta kehiksestä. Päätelmät ovat seurausta komission joulukuussa 2018 julkaisemasta raportista, jossa tarkasteltiin strategian merkitystä sen viitenä ensimmäisenä vuonna.

Päätelmissään neuvosto suhtautuu myönteisesti edistymiseen EU:n metsästrategian täytäntöönpanossa, mikä on edistänyt kestävä kehitystä kestävä metsänhoidon kautta ja parantanut jäsenmaiden, komission ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien välistä yhteistyötä EU:n metsään liittyvissä politiikoissa.

Päätelmissä asetetaan prioriteetit seuraaviksi kahdeksi vuodeksi, jotta saavutettaisiin strategian tavoitteet, joita ovat koordinoinnin parantaminen ja parhaiden käytäntöjen ilmoittaminen ja jakaminen.

Komission päivitetty metsästrategiaa odotetaan julkaistavaksi alkuvuodesta 2021. Talous- ja sosiaalikomitea sekä alueiden komitea ovat

jo puoltaneet metsästrategian päivittämistä ja puoltaneet kestävää metsähoitoa sekä metsien talouskäyttöä. Parlamentissa MEP Sarvamaa on pääneuvotteli- ja metsästrategialausunnossa ja MEP Pekkarinen on raportoi- ja Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnassa.

MTK:n tavoitteet

- Strategian myötä hyvät mahdollisuudet asianmukaiselle metsäpoliittisten asioiden koordinaatiolle EU:ssa ovat olemassa, mutta tämä edellyttää strategian kunnollista toimeenpanoa ja strategia hyödyntämistä politiikkavalmistelussa.
- Metsäasiantuntijaelinten – erityisesti jäsenmaiden asiantuntijoista koostuvan pysyvän metsäkomitean ja metsäsektorin toimijoista koostuvan metsätalous- ja korkkityöryhmän roolia ja asiantuntemuksen hyödyntämistä politiikka- ja valmistelussa on parannettava mahdollistamalla näiden oikea-aikainen osallistuminen politiikka- ja valmisteluun.
- Metsästrategiaan pitää saada kestävä metsätalous sekä talousmetsien näkökulma elinkeinona.
- Strategian lähtökohtina pitää edelleen olla jäsenmaiden päättävältä metsäasioissa ja se, että strategia huomioi kestävä metsätalouden taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen merkityksen.
- MTK:n näkemyksen mukaan metsästrategian tulee olla itsenäinen ja kokonaisvaltainen oma kokonaisuutensa vihreän kehityksen ohjelmassa ja se ei voi olla alisteinen esimerkiksi biodiversiteettistrategialle. Tästä johtuen kestävyys taloudellista ja sosiaalista puolta tulee korostaa voimakkaasti.
- Metsitys-, uudelleenmetsitys-, ja ennallistamishankkeilla on mahdollistettava ennen kaikkea hiilen sitoutuminen ja fossiilisten korvaaminen. Biologisen monimuotoisuuden lisääminen ei voi olla tämän este eikä hidaste.

Metsäsektorin globaali ulottuvuus

Satu-Marja Tenhialä +358 40 508 4477
satu-marja.tenhiala@mtk.fi

Euroopan unionin komissio julkaisi viime kesänä tiedonantonsa maailman metsäkadosta. Metsät peittävät 30 prosenttia maailman maapinta-alasta ja niissä elää 80 prosenttia maapallon lajeista.

Metsät myös mahdollistavat toimeentulon neljännekselle maailman väestöstä. Ne myös tuottavat elintärkeitä ekosysteemipalveluita, kuten hiilensidontaa, puhdasta ilmaa ja vettä. Tiedonannon mukaan maailman metsiä uhkaa kuitenkin metsäkatko ja metsien heikentyminen: vuosien 1990-2016 välisenä aikana maailmalla hävitettiin 130 miljoonaa hehtaaria metsää, mikä vastaa 800 jalkapallokentän kokoisen metsäalueen hävittämistä joka tunti.

EU:n alueella metsäpinta-ala on kasvanut viime vuosikymmeninä mutta muualla maailmassa metsäkatko jatkuu kiihtyvällä tahdilla. Metsäkatko on biologisen monimuotoisuuden vähenemisen yksi syy. Tiedonannon mukaan onkin tarpeellista tehostaa toimia, joilla suojellaan olemassa olevia metsiä, hoidetaan metsiä kestäväällä tavalla ja panostaan metsittämistoimenpiteisiin. Tämä tapahtuu eri tavoin, kuten tehostamalla kansainvälistä yhteistyötä, suuntaamalla rahoitusvirtoja kestävästi ja minimoimalla EU-alueen kulutuksen vaikutusta metsäkatkoon.

MTK:n tavoitteet

- MTK korostaa tieteellisen tiedon tarpeellisuutta metsäkadosta. Metsäkatkoon ja metsien heikkenemisen tilaan on kiinnitettävä huomiota: rahoitus on kohdennettava metsien kestävä hoitoon ja käyttöön.
- MTK painottaa hyvän hallinnon merkitystä metsäkadon ehkäisyssä. Hyvä hallinto ehkäisee korruptiota, luvatta tehtäviä hakkuita ja laitonta puukauppaa. Maailmalla on jo käytössä mekanismeja, joiden avulla metsäsektorilla voidaan kontrolloida hyvää hallintoa ja kitkeä epätoivottavia toimia. Hyvän hallinnon merkitys korostuu laillisuusnäkökulmasta kansallisesti ja kansainvälisesti.
- MTK korostaa omistusoikeuden merkitystä. Ilman selkeitä omistussuhteita ja oikeutta käyttää metsää laittomat hakkuut rehottavat eikä metsiä voida hoitaa kestävästi. Metsänsä hyvinvointiin keskittynyt metsänomistaja on paras metsäkadon ehkäisijä maailmanlaajuisesti. Omistussuhteiden selkiyttäminen ja hyvä hallinto sekä oikeudellisesti sitovat metsiä koskevat lait ehkäisevät metsäkatkoa ja metsien tilan heikentymistä.
- Metsäpalojen eikä muiden luonnontuhojen aiheuttamia päästöjä ei huomioida mitenkään kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Mikäli ne otettaisiin huomioon ilmastopolitiikassa, sillä olisi suora yhteys tuhoista aiheutuvaan metsäkatkoon sitä vähentävästi.

- MTK haluaa kiinnittää huomiota kaukokartoitukseen ja satelliittitekniikkaan perustuvaan metsien tilan seurannan kehittämiseen ja olemassa olevien hyvien teknologioiden hyödyntämiseen maailmanlaajuisesti. Tekniikka mahdollistaa metsäkadon toteamisen ja metsien tilan heikkenemisen varhaisessa vaiheessa.

Laillisesti sitova metsäsopimus (FLBA)

Satu-Marja Tenhiälä; +358 40 508 4477
satu-marja.tenhiala@mtk.fi

Laillisesti sitovan metsäsopimuksen (FLBA) taustalla on Forest Europe (FE) ministerikokouksien päätökset siitä, että FE-alueella tarvitaan kansainvälinen sopimus, joka kontrolloisi lain tasolla kestävästä metsätaloudesta. Onnistuessaan sopimus olisi ainutlaatuinen ja koskettaisi myös Euroopan Unionia, koska EU on FE:n jäsen. Sopimusneuvottelut kaatuivat 2020 alussa, eikä niiden mahdollisesta jatkosta ole tietoa. Näillä tiedoilla LBA ei saavutettavissa.

EU:n biodiversiteettistrategia 2030

Anna-Rosa Asikainen; +358 40 920 9858
anna-rosa.asikainen@mtk.fi

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti on elämän ja hyvinvoinnin perusta sekä ruuantuotannon, elinvoimaisten metsien ja terveen ympäristön edellytys. Luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen metsissä ja maatalousympäristöissä on erottamaton osa suomalaista maa- ja metsätaloutta.

MTK:n omassa [luonnon monimuotoisuutta koskevassa ohjelmassa](#) (saatavissa myös [englanniksi](#)) linjataan maa- ja metsätalouden toimintaa ja sen kehittämistä luonnon monimuotoisuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi. Ohjelman tavoitteena on turvata ja edistää luonnon monimuotoisuutta, ja se rakentuu kolmen osa-alueen varaan: tarvitaan hyviä viljely- ja metsänhoitokäytäntöjä, kohdennettua luonnonhoitoa ja ennallistamista sekä maanomistajalähtöistä vapaaehtoista suojelua. Vaikka ohjelmassa keskitytään siihen, mitä MTK:n edustamat elinkeinot voivat tehdä luonnon monimuotoisuuden hyväksi, luonnon köyhtymisen pysäyttäminen vaatii kuitenkin koko yhteiskunnan panosta. Näin ollen ohjelma tarjoaa konkreettisia ratkaisuja sekä yksittäisille tiloille että laajemmin yhteiskunnalliseen päätöksentekoon niin Suomessa kuin EU-tasolla.

Käsittelytilanne EU:ssa

Osana Euroopan Vihreän kehityksen ohjelmaa (Green Deal) komissio julkaisi toukokuussa 2020 EU:n uuden biodiversiteettistrategian. Uusi strategia ulottuu vuoteen 2030 asti. Uuden strategian laatimisen aikataulu poikkesi merkittävästi siitä, mitä ennen Green Dealia oli suunniteltu. Uusi strategia laadittiin ennen kuin käytettävissä oli tietoja vuoteen 2020 ulottuneen EU:n edellisen biodiversiteettistrategian loppuarvioinnin tuloksista (valmistumisaikataulu epävarma) tai globaalin biodiversiteettisopimuksen uusista velvoitteista (seuraava osapuolikokous CBD COP-15 siirtyy koronaviruksen vuoksi vuoteen 2021). Yhtenä keskeisimmistä valmisteluun liittyvistä tiedollisista puutteista voidaan pitää sitä, että strategiassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikutuksia tai vaikuttavuutta ei arvioitu.

Kuten Green Dealin sisältyvät biodiversiteettiä koskevat linjaukset sekä globaalin biodiversiteettisopimuksen osapuolikokoukseen liittyvät neuvoston päätelmät (19.12.2019) ja parlamentin päätöslauselma (16.1.2020) antoivat olettaa, EU:n uusi biodiversiteettistrategia on selvästi edeltäjänsä kunnianhimoisempi. Luonnon monimuotoisuutta turvaavaan ja edistävään toimintaan tarvitaan kuitenkin kunnianhimon lisäksi myös realismia ja tasapainoista kokonaiskuvaa. Strategia rakentuu vahvasti suojeltujen alueiden lisäämisen ja ennallistamisen varaan. Tavoitteena on suojella vähintään 30 prosenttia EU:n maa-alueista ja 30 prosenttia EU:n merialueista. Vähintään kolmasosan suojelualueista, eli 10 prosenttia sekä maa- että vesialueista, olisi kuultava tiukan suojelun piiriin. Strategian mukaan tiukasti suojeltaisiin mm. kaikki EU:ssa jäljellä olevat iki- ja aarniometsät ("primary and old-growth forests") sekä turvemaita. Ennallistaminen perustuisi laillisesti sitovia tavoitteita sisältävään ennallistamissuunnitelmaan.

Yleisten tavoitteiden lisäksi strategia sisältää lukuisia yksityiskohtaisempia maa- ja metsätalouden vaikuttavia tavoitteita. Maatalouden osalta strategiassa on tehty linjauksia mm. kemiallisten torjunta-aineiden käytön vähentämisestä, maatalousmaan monimuotoisten maisemapiirteiden lisäämisestä ja luonnonmukaisesti viljeltyjen alueiden osuudesta. Metsiin liittyen tavoitteena on mm. laatia komissiossa "luonnonläheisiä" metsänhoitokäytäntöjä koskevia suuntaviivoja. EU:n biodiversiteettistrategia ei ole demokraattisesti valmisteltu yhteiseurooppalainen näkemys, vaan komission esitys etenemistavasta. Sekä parlamentti että neuvosto tulevat ottamaan uuden strategiaan kantaa loppuvuoden 2020 aika-

na. Strategian toimeenpanotoimiin on strategiaan sisältyvän aikataululiitteen perusteella tarkoitus ryhtyä varsin vauhdikkaasti, sillä jo vuonna 2020 on tapahtumassa paljon esim. käsitelmäritelmiin liittyen.

MTK:n tavoitteet

- Luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen liittyvä päätavoite on kannatettava ja biodiversiteettihaasteiden ratkaiseminen myös EU-tasolla on tärkeää. Maa- ja metsätalouteen sekä bio- talouteen liittyvien näkökulmien kapeus EU:n biodiversiteettipolitiikassa on kuitenkin erittäin huolestuttavaa. Laajasti hyvinvointia tuottavan luonnonvarojen kestävän käytön merkitys on tunnistettava paremmin. Metsä- ja maataloutta ei pidä käsitellä kapeasti vain luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta, sillä niillä on ratkaiseva merkitys kestävän kehityksen ja EU:n Green Deal -ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

- Kestävään maa- ja metsätalouteen on suhtauduttava siten, että toimiala nähdään luonnon monimuotoisuuden osalta uhan sijaan myös mahdollisuutena. Tämä edellyttää mm. metsä- ja maatalouteen liittyvien eri politiikkojen välistä koherenssia. Jotta kokonaiskuva metsien merkityksestä ei hämähä, metsiä koskevia tavoitteita ja politiikkoja on koordinoitava EU:n metsästrategialla. EU:lla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, joten asia kuuluu kansalliseen toimivaltaan. Tästä lähtökohdasta on pidettävä jatkossakin kiinni.

- Keinojen ja toimenpiteiden, joilla strategian tavoitteisiin pyritään, on oltava suomalaisen maa- ja metsätalouden sekä maanomistajien kannalta tasapainoisia ja hyväksyttäviä. Toimeenpanossa on käytettävä kannustavuuteen perustuvia toimintamalleja pakottavien toimintamallien sijaan.

- Maanomistajia sekä maa- ja metsätalouden harjoittajia on kohdeltava aktiivisina yhteistyökumppaneina sääntelykohteiden sijaan. Menettelyjen tulee olla aidosti vuorovaikutteisia, läpinäkyviä ja perusteltuja. Yksityiseen maanomistukseen sekä maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiin liittyvien näkökantojen esiintuominen oli strategian laadintavaiheessa vaikeaa, sillä sidosryhmien osallistaminen oli erittäin vähäistä. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että luonto- ja lintudirektiivien toimeenpanoon tehostamiseen tähänneen toimintaohjelman (EU Action Plan for nature, people and the economy) yhtenä tavoitteena oli parempi kommunikaatio ja eri tahojen osallistaminen.

- Vastuunjaon on oltava oikeudenmukaista niin jäsenmaiden (esim. suojelualueiden jakautuminen, erilaiset lähtötasot), elinkeinojen (esim. maa- ja metsätalous vs. muut) kuin kansalaisryhmien (esim. maanomistajat vs. muut) kesken.

- EU:n uuden biodiversiteettistrategian tulee nimensä mukaisesti olla strateginen työkalu. Strategian toimeenpanon tarkemman suunnittelun ja toteutuksen tulee tapahtua jäsenmaiden tasolla tarkoituksenmukaisen kohdentamisen ja priorisoinnin, kustannustehokkuuden sekä maanomistajien oikeuksien kunnioittamisen varmistamiseksi. Kestävyyden eri osa-alueiden keskinäinen tasapaino on turvattava, minkä lisäksi toimenpiteiden vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnin on oltava huolellista.

- Edellisen EU:n biodiversiteettistrategian lopuarviointia tehtäessä on varmistettava, että käytetty tieto on luotettavaa ja että päätelmät tehdään objektiivisin perustein. Tuloksista päätelmiä tehtäessä on huomioitava, että maa- ja metsätaloudessa luonnon monimuotoisuuden hyväksi tehty työ saattaa näkyä konkreettisina vaikutuksina vasta vuosien kuluttua.

- Luonto- ja lintudirektiivien säännöksiä on tulkittava ja toimeenpantava siten, että ne eivät perusteettomasti heikennä maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Tulkintatilanteisiin tarvitaan joustavuutta arvioimalla lajien suojelutarvetta esim. uhanalaisuusarviontien tulosten perusteella. Eri EU-maiden viranomaisten poikkeamisperustetulkintojen on oltava yhdenmukaisia.

- EU-tasolla on pyrittävä organisoimaan maataloudelle merkittäviä vahinkoja aiheuttavien ongelmaintujen (erit. valkopesikihanihi) kantojen hallintaan liittyvää toimintaa, joka on tuloksekasta. Paikallisesti ja alueellisesti vahinkojen ennaltaehkäisy ja hallinta on varmistettava lintudirektiivin sallimia poikkeamislupia hyödyntämällä.

Ekosysteemipalvelut

Lea Jylhä; +358 40 848 8081

lea.jylha@mtk.fi

Anna-Rosa Asikainen; +358 40 920 9858

anna-rosa.asikainen@mtk.fi

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon tarjoamia aineellisia ja aineettomia palveluita ja tuotteita, jotka ovat olennaisia edellytyksiä ihmisten ja yhteiskuntien hyvinvoinnille. Ekosysteemipalveluiden perustana on luonnon monimuotoisuus ja sen ylläpitämät toiminnot.

Ekosysteempipalvelut voidaan jakaa neljään pääluokkaan:

1. tuotantopalvelut (esim. ruoka, puu, keräilytuotteet ja lääkeaineet)
2. säätelypalvelut (esim. pölytys, ilman ja veden puhdistus, eroosion torjunta, ilmastomuutoksen torjunta hiilidioksidin sidonnalla)
3. ylläpitopalvelut (esim. yhteyttäminen, aineiden kierto, maaperän rapautuminen ja rakenne)
4. kulttuuripalvelut (esim. virkistyskäyttö ja maise-
mat)

Ekosysteempipalveluiden arvottamisella pyritään varmistamaan, että kaikki palveluiden tuottamat hyödyt ja niihin kohdistuvat haitat kyetään ottamaan huomioon päätöksenteossa. Useille tuotantopalveluille on olemassa vakiintuneet markkinat, mutta säätely- ja ylläpitopalveluiden sekä kulttuuripalveluiden markkinat ovat vasta kehityksessä. Mikäli maanomistajat saavat kannustimia ekosysteempipalveluiden aktiiviseen edistämiseen, ekosysteempipalvelut voivat olla uudenlaisen liiketoiminnan perusta ja monipuolisen hyvinvoinnin lähde.

Käsittelytilanne EU:ssa

EU:n uudessa, vuoteen 2030 asti ulottuvassa biodiversiteettistrategiassa ekosysteempipalvelut ja niiden merkitys on tuotu vahvasti esiin. Niihin ei kuitenkaan liity suoraa tavoitetta tai toimenpidettä, vaan niiden turvaamista ja edistämistä pyritään ilmeisesti edistämään välillisesti esim. alueiden suojelun ja ennallistamisen myötä. Aiemmassa biodiversiteettistrategiassa ekosysteempipalveluihin suoraan liittyvänä toimenpiteenä oli jäsenvaltioiden tekemä ekosysteemien tilan ja niiden tarjoamien palveluiden arvioiminen ja arvottaminen. Ekosysteempipalveluiden kartoitusta on tehty jäsenvaltioiden, komission ja EEA:n yhteistyössä (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services, MAES). Kartoituksen tuloksena vuonna 2020 julkaistaan EU:n ekosysteemien tilaa kuvaava arviointiraportti.

MTK:n tavoitteet

• Alkutuottajien - maanviljelijöiden ja metsänomistajien - panos ekosysteempipalveluiden tuotannossa tulee saada näkyväksi. Tavoitteena on lisätä tietoa viljelijöiden ja puuntuottajien keskeisestä roolista ekosysteempipalveluiden vaalijoina ja edesauttajina.

• Tuottavan maan sekä maa- ja metsätalouden harjoittajien myönteinen vaikutus ekosysteempipalveluiden verkostossa olisi kyettävä arvottamaan siten, että yhteiskunta olisi valmis tunnustamaan ja tarvittaessa tukemaan ekosysteempipalveluihin liittyviä toimenpiteitä muidenkin kuin tuotantopalveluiden osalta.

• Ekosysteempipalveluiden tuotteistamiseen tulee panostaa ja lisäksi tulee luoda uusia markkinoihin perustuvia rahoitusmalleja ekosysteempipalveluille.

• Monimuotoisuuden ja ekosysteempipalveluiden turvaamisessa tulee rajoituksista ja pelkkään suojeluun turvautumisesta siirtyä kannusteperusteisuuteen. Monimuotoisuudelle ja ekosysteempipalveluille on mahdollista luoda markkinoita, esimerkkejä tästä löytyy mm. hiilinielujen kaupasta sekä vesivarojen turvaamisesta.

Riistapolitiikassa puhuttavat susi, karhu ja ilves sekä lyijyhaalien kielto

Timo Leskinen; +358 400 754 235
timo.leskinen@mtk.fi

Susi, karhu ja ilves

Viimeisimmän vuonna 2019 julkaistun Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin mukaan susi on erittäin uhanalainen laji. EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen kuuluvana susi on yhteisön tärkeänä pitämä, tiukasti suojeltu laji. Tiukka suojelu merkitsee sitä, että mm. suden tahallinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen erityisesti pesinnän aikana sekä suden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kielloista voi hakea lupaa poiketa luontodirektiivissä määritellyillä perusteilla.

Suomessa toteutettiin aiemmin suden kannanhoidollista metsästystä kannanhoitosuunnitelmaan perustuen. Metsästys on välttämätöntä suden ihmisarkuuden ylläpitämisessä ja vahinkojen vähentämisessä. Komissio seuraa tarkasti tilannetta, ja paineet ovat huomattavia. Luonnonvarakeskuksen kanta-arvion mukaan Suomen susikanta oli maaliskuussa 2020 216-246 yksilöä ja kannan kasvua vuoden takaiseen oli 15 %. Suomessa on noin 30 susilaumaa, joista kuusi liikkuu itärajan molemmin puolin. Laumojen määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 25 %. Kannansäätely poikkeamislupien kautta on jäänyt marginaaliseksi. Tämä on johtamassa konfliktien kärjistymiseen ja susikannan kasvuun, mutta toisaalta myös laittoman tappamisen kasvuun. Sudet

aiheuttavat vuosittain porovahinkojen lisäksi koirille ja kotieläimille yli 100 vahinkotapausta. Vuonna 2018 vahinkoja korvattiin yhteensä lähes miljoona euroa.

Euroopan Unionin tuomioistuin antoi lokakuussa 2019 tuomionsa suden kannanhoidollista metsästystä koskevassa asiassa. Kannanhoidollinen metsästys on periaatteessa mahdollista, mutta asetetut kriteerit ovat erittäin tiukat. MMM on asettanut työryhmän selvittämään suden kannanhoidollista metsästystä tuomioistuimen asettamien kriteereiden puitteissa. Suomessa on käynnistynyt Susilife –hanke, johon myös MTK osallistuu.

Karhu ja ilves kuuluvat luontodirektiivin IV-liitteen eli ne ovat tiukasti suojeltuja lajeja. Luonnonvarakeskus arvioi keväällä 2020 Suomen karhukannaksi 2360-2470 yksilöä. Kanta oli yli 10 %:n kasvussa Reilussa kymmenessä vuodessa Suomen karhukanta on kaksinkertaistunut. Karhukanta on niin vahva, että sitä on pitänyt säädellä luontodirektiivin sallimalla ns. kannanhoidollisella metsästyksellä. Karhukannan pitäminen nykytasolla edellyttää, että vuosittain karhujen kokonaismäärästä kaadetaan noin 14 % eli määrällisesti noin 250 karhua. Suurimmat karhujen aiheuttamat vahingot kohdistuvat porotalouden ohella mehiläistalouteen. Edes sähköaidoilla toteutettu mehiläispesien suojaus ei anna kattavaa suojaa. Luvat vahinkoja aiheuttavien yksilöiden poistamiseen tulisi saada selvästi nykyistä nopeammin ja helpommin.

MTK:n tavoitteet

- Karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys nykymuotoisena voi jatkua. Karhun uhanalaisuusluokitusta (vaarantunut) tarkistetaan sekä vahinkoa aiheuttavien yksilöiden poistamista ja poikkeamislupien saantia helpotetaan.

- Suden kannanhoidollinen metsästys otetaan takaisin keinovalikoimaan. Vahinkoperusteisten poikkeamislupien myöntämisen kynnystä alennetaan, jotta susien poistaminen kiintiöiden puitteissa on mahdollista ja jotta susikannan kasvua voidaan hillitä sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi. Susi tulisi siirtää luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.

Lyijyhauhit

EU:n kemikaalivirasto valmistelee lyijyn käytön täyskieltoa luodeissa ja hauleissa. Käyttöön tulisi ottaa korvaavia materiaaleja, jotka usein ovat hyvin kalliita. Tästä aiheutuvia haasteita ovat mm. ammunnan harjoittelun raju kallistuminen,

monien metsästysaseiden käytön estyminen, sekä korvaavien materiaalien haittavaikutukset. Esimerkiksi lyijyhaukien korvaaminen teräshaukeilla aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia metsänomistajille ja metsäteollisuudelle sahatukkeja pilaavan kovametallin vuoksi.

MTK:n tavoitteet:

- Lyijyn käytön salliminen sellaisten lajien metsästyksessä, joita ei käytetä ihmisravinnoksi
- Lyijyn käytön salliminen ampumaradoilla harjoitusammunnassa
- Pitkä siirtymäkausi

EUROOPAN UNIONILLE KUN- NIAHIMOISEMMAT ILMASTOTAVOITTEET 2030 JA 2050

Komission vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) avulla toteutetaan YK:n Agenda2030 ja kes-tävän kehityksen periaatteet Euroopassa. Green Deal -tiedonannon mukaisesti komissio teki ilmastolakiehdotuksen maaliskuussa 2020, jossa asetetaan tavoite ilmastoneutraalista Euroopasta 2050 sekä käynnistetään ilmas-tosopimuksen valmistelu. Komission suunnitelma 2030 päästövähennystavoitteiden kasvattamis-esta 55 %:iin 1990 tasosta (nyt 40 %) julkaistiin syyskuussa 2020. Komissio haluaa myös käydä kaiken EU-lainsäädännön läpi ilmastotavoit-teiden näkökulmasta ensi kesään mennessä sekä varmistaa lainsäädännön ja politiikkojen tehokkaan toimeenpanon. Suunnitteilla on myös energiaverodirektiivin uudistaminen ja ehdotus hiilitulleista tietyille sektoreille sekä suunnitelma ilmastomuutokseen sopeutumisesta.

Perustana YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

EU:n vastaus Agenda2030 toimintaohjelmaan

Liisa Pietola; +358 50 4384014
liisa.pietola@mtk.fi

Vihreän kehityksen ohjelma on keskeinen osa ko-mission vastausta globaalin kestävän kehityksen

toimintaohjelman Agenda2030:n toteuttamiseksi. Maaseudun elinkeinojen tarjoamat rat-kaisut linkittyvät lähes kaikkiin YK:n kestävän kehityksen Agenda2030 tavoitteisiin (SDG = Sustainable Development Goals): Nälän poistosta yleiseen hyvinvointiin (SDG:t 2 ja 3), puhtaaseen veteen ja energiaan (SDG:t 6, 7), kestävään työhön, infraan ja tuotantoon SDG:t (8, 9, 12), ilmastotekoihin (SDG 13), maanpäälliseen elämään (SDG 15) sekä myös merten suojeluun (SDG 14).

Edellisen komission visio kestävän kehityk-sen tavoitteisiin julkaistiin 30.1.2019 otsikolla 'Kohti kestävää Eurooppaa vuoteen 2030 men-nessä'. Reflection-paperi työstettiin laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa, mukaan lukien EU:n viljelijäjärjestöjä edustava Copa-Cogeca. Valmisteluprosessi oli vaikea, eikä maa- ja metsätalouden myönteisiä elementtejä ja kehittymistä saatu kirjatuksi riittävällä tasolla asiakirjaan.

Käsittelyn vaihe

Vuoden 2020 korkean tason poliittisen foorumin (HLPF, High Level Political Forum, New York, YK) erityiskohteena on kansalliset raportit kestävän kehityksen edistymisestä kansallisella tasolla (Voluntary National Reports VNR), joita valm-isteltiin keväällä 2020. Tarkastelujakso on 2016-

2020. [Suomen raportti](#) valmisteltiin osin Fingon koordinoimana järjestöjen näkemyksen osalta. Maa- ja metsätalouden myönteistä kehitystä ei saatu painotettua riittävästi käyttökelpoisen tutkimusaineiston puuttuessa tai erilaisten käsitysten yhteensovittamisen vaikeutena.

MTK:n tavoitteet

- EU:n laaja ympäristöagenda on rakennettava kestävä kehitys kolmen tukijalan eli ympäristöllisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuden varaan. Onnistuessaan komission vihreän kehityksen ohjelma luo hyvän pohjan yhteistyölle ja kolmen ulottuvuuden tasapainolle.

- Yhteistyö yli sektoreiden on ainoa tie, jolla voimme hillitä ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden katoa. Yhteistyö on meille ratkaisevaa, sillä luonnonkatastrofit, jotka haastavat kestäviä ekosysteemeitä, vaikuttavat ensimmäiseksi maa- ja metsätaloustuottajiin ja edelleen ihmisen ja luonnon hyvinvointiin.

- Tavoitteemme on lisätä elinkeinojemme vaikuttavuuden ymmärrystä seuraavin ydinviestein, jotka esitettiin Euroopan viljelijäjärjestöjen yhteisinä komission Sustainable Europe 2030 -seminaarissa huhtikuussa 2019:

1) Kestävä kehitys on kehitys ihmisen ja luonnon, koko maapallon hyvinvointiin, jossa tasapainossa on taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen ulottuvuus

2) EU:ssa suurin haaste on ymmärtää maa- ja metsätalouden ratkaiseva rooli lähes kaikkien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

3) Jotta voimme taata Euroopassa kestävä kehityksen, meidän täytyy varmistaa, että maa- ja metsätalous ovat eturintamassa varmistukseen ruuantuotannon ja merkittävän ilmasto- ja ympäristötyön sekä edistääkseen maaseudun elinvoimaa ja työpaikkoja.

Suomalaisen kestävä tuotannon vahvuudet ja haasteet on kuvattu linkeissä: [SDG 6 Runsaat ja puhtaat vesivarat elintärkeitä suomalaiselle maa- ja metsätaloudelle](#), [SDG 7 Tarjolla uusiutuvaa energiaa](#), [SDG 12 Suomessa tuotetaan turvallista ruokaa ja sertifioitua puuta vastuullisille kuluttajille](#) ja [SDG 15 Suomea elävöittävät monimuotoiset metsät ja pellot pientareineen](#).

Ilmastotavoitteiden (SDG 13) saavuttamiseksi maa- ja metsätaloudella on ratkaiseva rooli,

ja se edellyttää, että tasapaino kasvihuonekaasupäästöjen ja sidonnan välillä saavutetaan. Tuottavuutta ja kasvua lisäävillä maa- ja metsätaloustaloustoimilla voidaan tehostaa kasvilisäyksen ja maaperän hiilensidontaa ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Käytännön ratkaisuja esitetään MTK:n ilmasto-ohjelmassa sekä 15.7. julkaistussa maatalouden ilmastotiekartassa www.mtk.fi/ilmastotiekartta

Tavoitteena ilmastoneutraali Eurooppa 2050

Liisa Pietola; +358 50 4384014
liisa.pietola@mtk.fi

Anssi Kainulainen; +358 50 596 1541
anssi.kainulainen@mtk.fi

Minna Ojanperä; 358 406719536
minna.ojanpera@mtk.fi

Komission 29.1.2020 julkaistu työohjelma tavoittelee ilmastoneutraalia Eurooppaa vuoteen 2050 mennessä. Tavoite vastaa EU:n ympäristö- ja ilmastoministereiden syksyn 2019 linjauksia kansainvälisten ilmastotoimien vauhdittamisesta ja EU:n ilmastopoliittisen kunnianhimon nostamisesta pitkän aikavälin päästövähennysuran edellyttämälle tasolle. EU jatkaa näin pyrkimyksiään pitää kiinni kansainvälisestä ilmastojohtajuudesta Pariisin ilmastopoliittisen sopimuksen toimeenpanossa. Työohjelman vihreän kehityksen ohjelmassa (Green Deal) ilmastopoliittisia aloitteita ovat 1) Ilmas-tolaki; 2) 2050 ja 2030 päästövähennystavoitteet; 3) Euroopan ilmastopoliittinen.

Käsittelyn vaihe

EU:n Ilmastolaista annettiin tammikuussa 2020 tiekartta, jossa vuosien 2016-2020 päätökset Pariisin sopimuksen toimeenpanemiseksi kuvataan seuraavasti:

- 5.10.2016 EU ratifioi Pariisin sopimuksen, joka tuli voimaan 4.11.2016 pyrkien rajoittamaan ilmastolämpenemisen 1,5 asteeseen.

- 28.11.2018 komissio esitti pitkän aikavälin strategian ilmastoneutraaliuuteen (LTS)

- 12.12.2019 neuvosto hyväksyi, Puolaa lukuun ottamatta, tavoitteen EU:n ilmastoneutraaliudesta 2050 mennessä. Parlamentti oli 14.3.2019 antanut päätöslausuman vuoden 2050 "nettonolla"-päästötavoitteesta.

- Uuden komission 2019-2024 työohjelman yhdeksi kuudesta tavoitteesta ilmoitettiin vihreän kehityksen ohjelma, jossa keskeisenä ensimmäinen Euroopan ilmastolaki vaalii 2050 ilmasto-neutraaliustavoitetta.

- 11.12.2019 komissio julkaisi vihreän kehityksen ohjelmansa. Komissio vahvistaa, että ilmas-tolakiehdotus annetaan viimeistään maaliskuussa 2020.

- Ilmastolakiehdotus Euroopan parlamentissa kesällä 2020, ensimmäinen äänestys täysistun-nossa todennäköisesti lokakuussa.

Maaliskuussa 2020 julkistettu EU:n Ilmasto-lakiehdotus varsin todennäköisesti avaa ainakin osittain EU:n ilmastolainsäädäntöä, johon kuu-luvat MTK:lle erityisen tärkeät ESR- ja LULUCF-asetukset. Taakanjakoasetuksessa keskeistä on, jatketaanko tulevassa EU:n ilmastopolitiikassa nykyistä taakanjakoperustetta, jossa BKT/asukas määrittää kuinka tiukka päästövähennystavoite jäsenvaltiolle muodostuu. Nykyinen rakenne takaa sen, että Suomen päästövähennystavoite on aina EU:n tiukimmasta päästä, koska Suomessa asuu vähän ihmisiä ja Suomi on suhteellisen rikas maa. Rakenteellisesti ne, jotka ovat historiassa tehneet eniten päästövähennystoimia, saavat myös jatkossa tiukimmat tavoitteet. Tämä on jyrkässä ristiriidassa kustannustehokkaan kohdentamisen kanssa. Merkittävää on myös se, jatketaanko nykyisellä rakenteella, jossa päästökauppa ja taakanjakosektori ovat vahvasti erilliset. Lisäksi keskeistä on mikä tulee olemaan nettonollatavoitteen edellyttämän aktiivisen nielupolitiikan rooli? Tuleeko nielupolitiikalla olemaan yhtymäkohtaa joustojen muodossa muille sektoreille?

MTK:n tavoitteet

- MTK ei kannata EU:lle nykyistä Pariisin ilmas-tosopimuksen mukaista nettonollatavoitetta tiukempaa maankäyttösektorin nielutavoitetta, koska sen asettaminen heikentäisi kunnianhimon tasoa päästöjä aiheuttavilla sektoreilla. Tämä taas heikentäisi maiden ja toimijoiden päästöjen vähentämistoimia.

- MTK pitää tärkeänä, että EU tarkastelee omaa kantaansa EU:n alueella tuotettavien hiilensidon-tapalveluiden rooliin kansainvälisen lentoliiken-teen ICAO:n Corsia-järjestelmässä tai meren-kulun päästövähennystoimiin vastaamisessa. Keskeinen kysymys on, syntyykö yksittäiselle maanomistajalle mahdollisuuksia käydä

tuottamallaan hiilensidontayksiköillä kauppaa kan-sainvälisten säädeltyjen järjestelmien puitteissa?

- MTK:n näkemyksen mukaan on selvää, että nykyinen vahvasti siiloutunut eli sektorikohtainen ilmastopolitiikka on hyvin kankeaa ja kustan-nustehotonta, eikä kannusta aktiiviseen nielujen kasvattamiseen. Pitkän aikavälin ilmastostrate-giassa nostetaan esiin sosiaalinen oikeudenmu-kaisuus. Sen esiin nostaminen vahvasti tässä yhteydessä on välttämätöntä, koska nettonolla-tavoitteen edellyttämällä aktiivisella nielupolitiikal-la tavoiteltavat nielut ovat Suomessa yksityisesti tuotettuja hyödykkeitä. Tähän mennessä EU:n ilmastopolitiikka ei ole tätä asiaa tunnistanut mitenkään. Sosiaalinen kestävyys ja oikeuden-mukaisuus koskee myös eloperäisten maiden viljelyä.

- Ilmastonmuutoksen ratkaisemisen ytimessä on pysäyttää fossiilipäästöjen lisääntyminen ilmak-ehässä ja siirtyminen fossiilivapaaseen talouteen. Tämän on oltava keskeisin tavoite EU:n vuoteen 2050 ulottuvassa ilmastopolitiikassa.

- MTK korostaa hiilidioksidipäästöjen ja pois-tumien tasapainon saavuttamisen tärkeyttä ja aktiivisen metsänhoidon merkitystä ilmasto-politiikassa sekä luonnontuhojen ja metsäpalojen torjunnassa.

- MTK painottaa, että myös peltojen satoisuuden ja kasvipeitteisyyden merkitystä tulee korostaa, sillä hiilidioksidin sidonnalla yhteyttämistuotei-siin on maatalouskaasupäästöjä tasapainottava vaikutus.

- Jos ja kun EU:n ilmastolainsäädäntö avataan, taakanjakosektorin hiilijoustoja LULUCF-sekto-rilta on pyrittävä lisäämään luonnontieteellisten kriteerien pohjalta, jotta maatalouskaasupäästöjä voidaan tasapainottaa todennetun peltojen hiilen-sidonnan myötä.

- MTK korostaa, että ilmastolainsäädännön on tunnistettava resurssitehokkuus ja nähtävä terveet ja tuottavat metsät, pellot ja eläimet ilmastomyönteisinä. Lain on perustuttava ilmasto-tieteeseen.

- MTK kannustaa vahvempien synergioiden löytämiseen sektoreiden välillä. Päästövähennykset energiantensiivisillä aloilla, kuten rak-entamisessa ja liikenteessä ovat avainasemas-sa. Uusiutuvien raaka-aineiden käyttöä näillä aloilla tulisi lisätä huomattavasti.

- Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen ohel- la olisi vahvistettava olemassa olevien eurooppa- laisten ja kansallisten politiikkojen ja määräysten täytäntöönpanoa metsän biomassan hankinnan kestävydestä. Uusia politiikka-aloitteita näiltä osin ei tarvita.

- MTK korostaa, että tulevan metsästrategian on oltava johdonmukainen nykyisten kansainvälisten ja Euroopan Unionin metsiin liittyvien politiikkojen kanssa.

- MTK:n näkemyksen mukaan ilmastonmuu- tokseen sopeutumisen tarve on oleellista myös Suomessa. Nykyiset päästövähennykset johta- vat tutkimusten mukaan Suomessa yli 5 asteen keskilämpötilan nousuun. Tällä on merkittävät vaikutukset maa- ja metsätalouden harjoittamis- een.

- Eloperäisten peltojen viljelyssä MTK korostaa kestävän kehityksen agendan sosiaalista ulot- tuvuutta sekä Pariisin sopimuksen Artikla 2:n kirjausta siitä, etteivät ilmastotoimet saa uhata ruuantuotantoa. Samalla MTK painottaa eloperäisten maiden poudankestävyttä osana ilmastonmuutokseen sopeutumista. Tutkimusta eloperäisten maiden ilmastokestävään viljelyyn samoin kuin kivennäismaiden hiilensidontaan on jatkettava ja politiikkaohjauksen on perustuttava Suomen käytännön oloissa tehtyihin tutkimuksiin.

MTK:n kannat ehdotukseen eurooppalaisesta ilmastolaista

- o Lain on tunnistettava kasvihuonekaa- sujien päästöt ja sidonta mitatulla tiedolla (ESR+LULUCF)

- o Lain on mahdollistettava myös yksityiset, tieteelliseen todentamiseen perustuvat hiilimark- kinat, jotta maankäyttösektorin hiilensidontaa voidaan vahvistaa

- o Lain on vahvistettava ilmastonmuutokseen sopeutumista ja päästöjen vähentämistä tavalla, joka ei uhkaa ruuantuotantoa

- o Lain tulisi paremmin huomioida kiire fossiil- ipäästöjen leikkaamiselle

- o Kehityspolun seurannan tulee perustua ilmas- totieteelle

- o Jäsenmaiden tulee saada päättää ilmastotoi- mistaan – emme tue delegoituja säädöksiä

- o Kustannustehokkuus on kirjattava selkeästi

- o Ilmastoneutraalisuuteen pääsään vain globaa- leilla toimilla tunnistaen kaupan ja hiilivuodon merkitys

- Lisää MTK:n näkemyksiä <https://www.mtk.fi/-/eurooppalainen-ilmastolaki>

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellytys ilmastoneutraalisuudelle

Liisa Pietola; +358 504384014
liisa.pietola@mtk.fi

Ilmastoneutraalisuus, jossa kasvihuonekaas- upäästöt ja -sidonta ovat tasapainossa, edellyttää vahvoja ilmastonmuutoksen sopeuttamistoimia. Vaikka ilmastonmuutokseen sopeutuminen koskettaa kaikkia ja jo nyt muuttuneessa il- mastossa, se on erityisen tärkeää hiilidioksidia maaperään ja kasvillisuuteen sitovassa maa- ja metsätaloudessa. Kasvavat ja terveet kasvit terveessä maaperässä on sopeutumisen ydintä, mikä edellyttää tautien- ja tuholaisien torjuntaa, kasviaineksen jalostusta ja vesitalouden säätelyä tulvasuojelu kärkenä.

Komissio julkaisi ilmastomuutoksen sopeutumis- strategian, ja sen julkinen konsultaatio oli kesällä 2020.

MTK:n tavoitteet:

- Sopeutumisstrategian tulee perustua ilmas- tonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen tasa- painoon ja ilmastopolitiikassa näiden kahden elementin tasaarvoisuuteen.

- Ilmastopolitiikan on perustuttava Pariisin ilmastopoliittisen Artikla 2:n kirjaukseen, joka korostaa ilmastotoimia, jotta ruuantuotanto ei ole uhattuna ("...that the food production is not threatened").

- Maatalous on ainoa sektori, jota ilmastonmuu- tos suoraan haastaa ja joka samalla ylläpitää ruokaturvaa. Siksi ilmastonmuutoksen sopeu- tumisessa on priorisoitava maatalous, mikä on nähtävä Green Dealin kokonaisuudessa ja EU:n Pellolta pöytään -strategian toimenpiteissä.

- Sopeutumisstrategian on edistettävä sopeu- tuvaa ja kestävä metsätaloutta, jotta kasvun lisä ja siten hiilensidonta voi voimistua. EU:n metsästrategian ja EU:n ilmastonmuutoksen so- peutumisstrategian tulee olla synergiassa.

- EU:n luonnon monimuotoisuusstrategian on oltava myös linjassa EU:n ilmastomuutoksen sopeutumisstrategian kanssa siten, että sen toimenpiteet eivät heikennä kasvavien kasvien edellytyksiä toimia hiiltä sitovina myös 2050 jälkeen. Tämä tarkoittaa, että kasvustoja on uusittava, jotta fotosynteesin potentiaali hyödynnetään eli biomassoja on käytettävä ruokaan, kuituihin ja energiaan kestävän maa- ja metsätalouden avulla.

Metaanistrategia osana Green Dealin toimeenpanoa ja ilmastolain valmistelua

Liisa Pietola; +358 50 4384014
liisa.pietola@mtk.fi

Komissio julkaisi [EU:n metaanistrategiantiekartan kesällä 2020](#). Tiekarttaa käsitellään alkusyksystä 2020 (Q3)

MTK:n kannat metaanistrategiaan:

- **Energia:** maatilatason biokaasun edistäminen. Tukijärjestelmien, maatalouden valtiontukisuuntaviivojen ja metaanistrategian tulee olla keskenään yhteensopivia ja edistää maatilatason biokaasuliiketoiminnan kehittämistä.

- **Karjatalous:**

- o Metaanin hiilenkierto ja laskennan puutteet huomioitava.
- o Tutkimusta lisäävä luonnontieteellisen tiedon lisäämiseksi käytännön oloista
- o Jäsenmaiden väliset erot tunnistettava karja-suojat-lannankäsittelylannankäyttö -ketjussa

LULUCF-toimeenpano

Anssi Kainulainen; +358 50 596 1541
anssi.kainulainen@mtk.fi

MTK:n näkökulmasta LULUCF-lainsäädännön avaaminen Green Dealin yhteydessä tapahtuu liian kiireellisesti, sillä jäsenmaat ovat vasta toimittaneet ensimmäistä referenssikautta koskevat laskelmansa komissioon ja niiden arviointiprosessi on kesken.

Tässä kuvataan arviointiprosessin nykytila: Komissio valmistelee parhaillaan delegoitua säädöstä, jossa lyödään lukkoon vuosien 2021-2025 jäsenmaakohtaiset metsien vertailutasot. Delegoidusta säädöksestä alkoi 17.8.2020 julkinen lausuntokierros. Lausuntokierros päättyy

14.9.2020, jonka jälkeen komissio viimeistelee delegoidun säädöksen. Luonnoksessa Suomen nielun vertailutasoksi 2021-2025 esitetään -29 386 695 CO₂ekv.t/v. Tämä luku sitoo Suomea jäsenvaltiona tavoittelemaan nielunsa pitämistä vähintään kyseisellä tasolla. MTK:n mukaan luku myös kuvaa sitä tasoa, jonka verran Suomi joutuu jäsenvaltiona lahjoittamaan EU:n yhteisen ilmastopolitiikan hyväksi ilman korvausta. Pariisin ilmastopöytäkirja edellyttää, ettei metsistä saa muodostua päästölähde. EU:n toimeenpanossa varmuuskerrointa Suomen osalta on esitetyn referenssitason verran. Referenssitaso on delegoidussa säädöksessä laskettu jokaiselle maalle erikseen.

Lisätietoja: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12247-Commission-Delegated-Regulation-amending-Annex-IV-to-the-LULUCF-Regulation>

Hiiliviljely

Liisa Pietola, +358 50 596 1541
liisa.pietola@mtk.fi

Hiiliviljely, Carbon Farming, on noussut osaksi komission ilmastopääasaston (DG CLIMA) kehitystyötä. Hiiliviljely tarkoittaa maatalouden ja ruuantuotannon harjoittamista siten, että mahdollisimman paljon yhteyttämistuotteiden hiilestä jää maaperään varastoon. Ilmakehän hiilidioksidin lisäksi maaperään varastoituva hiili voi olla peräisin maanparannusaineista ja lannasta tai muista orgaanisista lannoitteista. Myös hiilidioksidipäästöjä rajoittava viljely tai maankäyttö nähdään osana konseptia. Tavoitteena on maan orgaanisen aineksen lisäys.

Maaperässä on edelleen suurin tietovaje koskien ilmastopolitiikkaa. Koska ilmastoneutraaliutta ei voida saavuttaa ilman kasvillisuuden ja maaperän toimintoja kasvihuonekaasujen ja erityisesti hiilidioksidin takaisinkytkentänä, tiedon lisäämisellä on kiire.

Käsittelyn tilanne

Komission tavoitteena on laatia ohjeet ja seurantajärjestelmä hiiliviljelyn edistämiseksi ja vaikutusten todentamiseksi. Menossa on useita hiiliviljelyprojekteja EU:n eri jäsenmaissa. Komissiossa oli useita kokouksia ja seminaaria eridivisioonien kanssa syksyllä 2019. Komissio julkaisi kesäkuussa 2020 Caring for soil is caring for life – Interim report of the Mission Board for Soil health and food, jossa maaperän hyvinvointi ja ilmasto kytketty yhteen myös hiiliviljelyn kannalta.

MTK:n tavoitteet

- Ennen uutta lainsäädäntöä tutkimuksella on varmistettava peltojen hiilensidonnan mahdollisuudet.
- Maaperän eri käsittelyt viljelyssä (muokkaus, kasvipeitteisyys, satotaso) on huomioitava maaperän päästökertoimissa ja kasvihuonekaasuinventaariorissa.
- Maatalouskaasujen (non-CO₂) ja hiilidioksidin tase on huomioitava maatalouden ilmastotietokartoissa, kun tutkimus varmentuu.
- Hiiliviljelyssä ei saa unohtaa ruuantuotantoa ja laadukasta hyvää satoa.

Vihreä vala: vältetään vahinkoa (do no harm)

Minna Ojanperä; +358 40 671 9536
minna.ojanpera@mtk.fi

Komissio aikoo viedä eteenpäin paremman sääntelyyn politiikkaa. Kaikkien EU:n toimien ja lainsäädännön on yhdessä autettava EU:ta menestyksekkäässä ja oikeudenmukaisessa siirtymisessä kohti kestävästä tulevaisuudesta. Myös talouspolitiikan ohjauksessa halutaan suunnata vahvempi paino makrotalouden ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen. Lisäksi uudistetaan ja parannetaan ympäristölainsäädännön toimeenpanoa ja arviointia. Julkisiin kuulemisiin perustuvissa vaikutustenarvioinneissa määritetään toimien sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset, analysoidaan niiden vaikutusta pk-yrityksiin ja puntaroidaan, edistetäänkö vai estetäänkö niillä innovointia. Lisäksi komissio aikoo paremman sääntelyn politiikan edistämiseksi parantaa tapaa, jolla sen paremman sääntelyn suuntaviivoissa ja tukivälineissä käsitellään kestävyys- ja innovointiin liittyviä kysymyksiä. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki vihreän kehityksen ohjelman aloitteet saavuttavat tavoitteensa mahdollisimman tuloksekkaasti ja mahdollisimman vähällä rasituksella ja että mitkään muutkaan EU:n aloitteet eivät vihreän valan mukaisesti aiheuta vahinkoa. Tätä varten kaikkien säädösehdotusten ja delegoitujen säädösten perusteluihin sisällytetään erityinen osio, jossa selitetään, miten kukin aloite on tämän periaatteen mukainen.

MTK:n kanta

- MTK kannattaa paremman sääntelyn politiikkaa. MTK näkee sen edellytyksenä sille, että

merkittäviä lainsäädännöllisiä, vihreän kehityksen ohjelman mukaisia toimenpiteitä voidaan viedä eteenpäin niin, että niissä toteutetaan kestävä kehityksen kaikkia ulottuvuuksia.

- MTK korostaa, että lainsäädännön uudelleentarkastelu sisältää myös vaihtoehdon, jossa sääntelystä luovutaan osana paremman sääntelyn politiikkaa.

Aarhusin asetuksen tarkistaminen: ympäristöä koskevien päätösten muutoksenhaku-menettely EU-tasolla

Minna Ojanperä; +358 40 671 9536
minna.ojanpera@mtk.fi

Satu-Marja Tenhialä; +358 40 508 4477
satu-marja.tenhiala@mtk.fi

Vihreän kehityksen ohjelmassa todetaan, että komissio aikoo harkita Aarhusin asetuksen tarkistamista siten, että parannetaan ympäristöön vaikuttavien päätösten laillisuudesta huolissaan olevien kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia hallinnolliseen ja oikeudelliseen muutoksenhakumenettelyyn EU:n tasolla. Komissio aikoo myös ryhtyä toimiin parantaakseen näiden kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen oikeussuojan saatavuutta kansallisissa tuomioistuimissa kaikissa jäsenvaltioissa. Lisäksi komissio aikoo edistää EU:n, sen jäsenvaltioiden ja kansainvälisen yhteisön toimia ympäristöriskillisuuden torjunnan tehostamiseksi.

Vuonna 1998 Tanskan Århusissa solmittu ympäristöoikeudellinen yleissopimus koskee tiedon saamista, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa. EU ja sen jäsenvaltiot ovat sopimuksen osapuolia. Vuonna 2008 ympäristöjärjestöt tekivät Århusin yleissopimuksen täytäntöönpanoa valvovalle komitealle ilmoituksen EU:n Århusin yleissopimuksen vastaisesta menettelystä. Ilmoitus liittyy yleisön, ml. ympäristöjärjestöjen mahdollisuuteen saada EU:n toimielinten ympäristöä koskevat toimet sisäiseen uudelleentarkasteluun ja EU:n tuomioistuimen arvioitaviksi (access to justice). Ympäristöjärjestöille on käytännössä ollut vaikea saada EU:n toimielinten ympäristöä koskevia päätöksiä uudelleentarkasteluun, koska uudelleentarkastelu rajataan Århus-asetuksessa asioihin, jotka suoraan vaikuttavat yksittäisiin järjestöihin ("of individual scope").

Ympäristöön vaikuttavat toimet ovat usein vaikutuksiltaan yleisiä.

Käsittelytilanne

Neuvosto teki 18.6.2018 päätöksen ((EU) 2018/881), jossa pyydettiin komissiota toimitamaan 30.9.2019 mennessä tutkimus unionin vaihtoehtoista löytää ratkaisuja Århusin yleissopimuksen valvontakomitean esittämiin päätelmiin, ja mikäli aiheelliseksi todetaan, toimittamaan 30.9.2020 mennessä ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Århus-asetuksen muuttamisesta. Komissio antoi 1.10.2018 vastauksen neuvoston pyyntöön (12979/2018). Vastauksessaan komissio ilmoittaa ryhtyneensä oma-aloitteisesti toimenpiteisiin.

Toukokuun 2018 alussa komissio julkaisi verkkosivuillaan (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/Ares-2018-2432060>) oman tiekartan koskien Århusin yleissopimuksen täytäntöönpanoa. Tiekarttaan kuuluu julkinen konsultaatio vuoden 2019 alussa, sekä neuvoston päätöksessään pyytämän selvityksen tekeminen. Komission selvitys julkaistiin 10.10.2019.

Samaan aikaan selvityksen kanssa julkaistiin komission raportti.

Konsultin selvitys: [Study on EU implementation of the Aarhus Convention in the area of access to justice in environmental matters](#)

[Komission raportti: Report on European Union implementation of the Aarhus Convention in the area of access to justice in environmental matters](#)

Asiaa käsiteltiin Suomen pj-kaudella, aloiteoikeus on nyt uudella komissiolla. Århus-asetuksen muuttamiseksi on esitetty erilaisia vaihtoehtoja: oikeudellisesti sitovia, oikeudellisesti sitomattomia ja näiden yhdistelmiä. Lainsäädäntömuutokset vaativat EU:n lainsäätäjien yhteistyötä. Aikaisemmat komission aloitteet muutoksenhakuoikeuden alalla eivät ole menestyneet.

MTK:n tavoitteet

- Århus-asetuksen muutosesityksissä tärkeää on, että muutokset koskevat vain EU:n toimielimien tekemiä päätöksiä, ei jäsenvaltioiden. Suomella ei toistaiseksi ole ollut vahvaa kantaa asiassa. Tärkeää on myös ennaltaehkäistä mahdollista ympäristöasioissa syntyvää valitustulvaa.

- Maa- ja metsätalous vaikuttavat väistämättä ympäristöön ja siten on perusteltua ennakoita, että ympäristöjärjestöjen valitusoi-

keuden vahvistaminen tulisi heijastumaan EU-tasolla myös maa- ja metsätalouden harjoittajiin. Tällaiset vaikutukset tulee huolellisesti arvioida komission esityksessä.

- MTK toteaa, että maa- ja metsätaloudessa yksityinen omistusoikeus korostuu. Århusin yleissopimus on merkittävästi parantanut maanomistajien oikeusturvaa ympäristöllisessä päätöksenteossa. Näin tulee olla myös jatkossa. Myös omaisuuden suojan varmistaminen EU-päätöksenteossa on MTK:n keskeisiä tavoitteita.

YK:n ilmastokongressi COP26 ja Koronivia

Anssi Kainulainen; +358 50 596 1541
anssi.kainulainen@mtk.fi

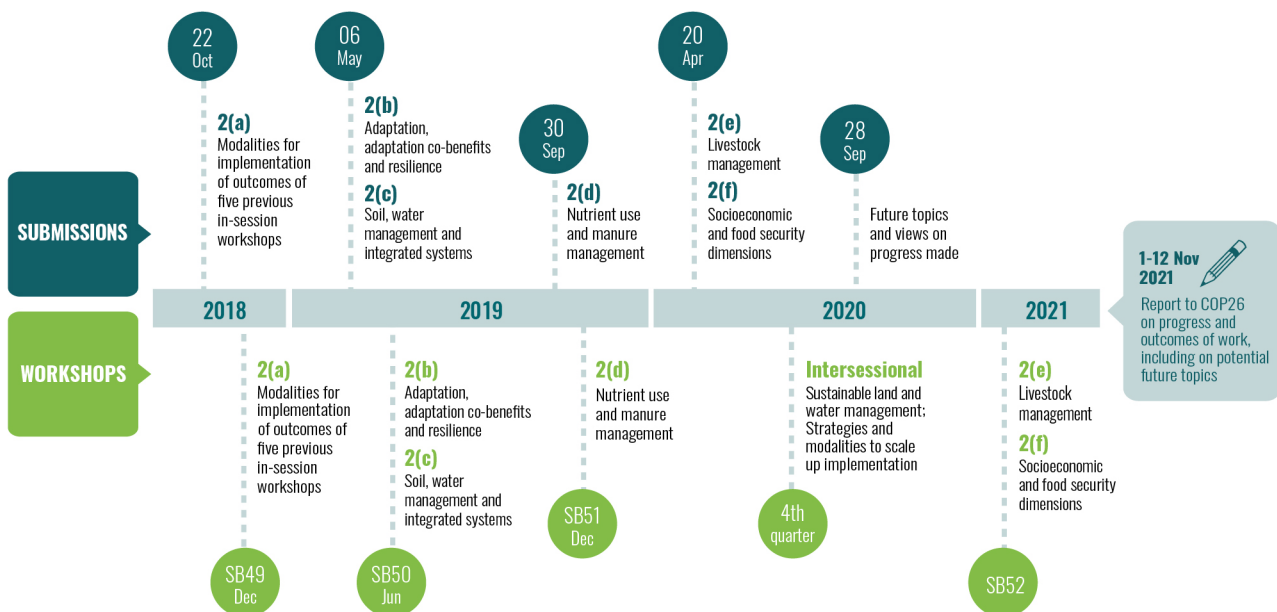
Liisa Pietola; +358 50 4384014
liisa.pietola@mtk.fi

Jukka Rantala; +358 40 7158710
jukka.rantala@mtk.fi

Glasgow'ssa 1.-12.11.2021 järjestettävän YK:n ilmastokonferenssin (COP26) pääteema tulee olemaan globaalin kunnianhimon nosto ilmastotyössä. EU:n osallisuus globaaliin panokseen määritellään osana EU-lainsäädäntöä kuluva vuoden aikana. Globaali ilmastodiplomatia kärsii tällä hetkellä uskottavuuden puutteesta, koska Pariisin ilmastopimuksen artiklan 6 mukaisista markkinamekanismeista ei ole saavutettu neuvottelutulosta.

Covid-19 kriisi on siirtänyt myös Koronivia – prosessin aikataulua. Tämän vuoden kesäkuun virkamiestason avustava kokous on siirretty lokakuuhun 2020. Koronivia –prosessi on tarkoitus saada valmiiksi vuoteen 2021 siirrettyä COP 26 kokouksessa. Kokousten siirtymisestä huolimatta prosessi etenee oheisen tiekartan mukaisesti. Valtioiden sekä kaikkien sidosryhmien pyydetään edelleen osallistumaan tiekartan eri aihealueiden kommentointiin esitetyn aikataulun mukaisesti.

KJWA ROAD MAP

Koronivia -prosessi rytmittyy oheisen tiekartan mukaisesti. Koko prosessin on tarkoitus valmistua COP26 kokoukseen. Kokouksien teemat ovat seuraavat:

- Sopeutuminen ja sopeutumisen hyödyt sekä resilienssi. Maaperä, vesitalous sekä integroidut järjestelmät.
- Ravinteiden käyttö ja lannan hyödyntäminen.
- Karjatalous ja resilienssi. Sosioekonomiset ja ruokaturvallisuusnäkökulmat.
- Tuloksien raportointi COP26 kokouksessa ja jatkonäkökulmat.

MTK on Maailman viljelijäjärjestön (WFO, World Farmers Organization) jäsen ja WFO:lla on YK:n ilmastopöytäkirjan (UNFCCC) tarkkailijan asema, joten vaikutustyö tehdään WFO:n kautta. FAO ja Maailmanpankki ovat Koronivia-ohjelman tukijoita. Lisätietoa: <http://www.fao.org/climate-change/our-work/what-we-do/koronivia/en/>

MTK:n tavoitteet

- Kansainvälisten ilmastoneuvotteluiden ja EU:n sisäisen ilmastopolitiikan tulisi toimia linjakkaasti yhteen. Tällä hetkellä vaarana on kansainvälisen ja alueellisen ilmastopolitiikan eriytyminen.

• Koska maataloustuottajat toimivat kansainvälisessä kilpailussa, tulisi kansainvälisen ilmastopolitiikan huolehtia yhteisistä reunaehdoista ilmastotoimien osalta.

• Maatalouden ilmastotyön kokonaispanos ja ruokaturvasta huolehtiminen voi kokonaisuudessa toimia vain, jos yhteistyö ilmastodiplomatian saralla toimii kansainvälisellä tasolla.

Euroopan kansalaisten ja ekosysteemien suojelemiseksi komissio aikoo hyväksyä nollapäästötoimintasuunnitelman 2021 ilman, veden ja maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/fs_19_6729

YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN TORJUNTA ILMASSA, VESISTÖISSÄ JA MAAPERÄSSÄ

Ilman ja maaperän suojelu

Liisa Pietola; +358 50 4384014
liisa.pietola@mtk.fi

Suomalainen maaperä on monilla mittareilla puhdas. Tämä käy ilmi materiaalista, jota esiteltiin lokakuussa komission järjestämässä seminaarissa koskien maaperää ja kestävä kehityksen tavoitteita <https://www.soil-conference.org/documents>. Jäsenmaiden vertailussa Suomi erottuu myönteisesti rakennetun maan vähäisyydellä (soil sealing) sekä mm. typen vähäisestä käytöstä sekä raskasmetallien vähäisestä kertymisestä, koska meillä on tiukka lannoitelainsäädäntö haitta-aineiden suhteen.

Ilman laadussa maatalouden haaste on ammoniakkipäästöt, joita Suomessa on vähennetty NEC-direktiivin tavoitteiden ja Suomen toimintaohjelman mukaisesti. Suomen ympäristökeskuksen tekemien laskelmien mukaan päästökattodirektiivin asettamat päästövähennysvelvoitteet toteutuvat maatalouden ammoniakkiohjelman toimeenpanossa sovitulla toimilla sekä jo olemassa olevan ja päätetyn sektorikohtaisen päästöraja-arvosääntelyn toimeenpanolla.

Vesien- ja merenhoito

Airi Kulmala; +358 400 755 454
airi.kulmala@mtk.fi

EU:ssa on tehty vesipolitiikan puitedirektiivin (VPD) sekä pohjavesi-, ympäristölaatu- ja tulvadirektiivin toimivuustarkastelu, jonka tulokset EU:n komissio julkaisi joulukuussa 2019. Tulosten mukaan direktiivit ovat tarkoituksensa sopivia. Direktiivien ansiosta vesiensuojelu ja tulvariskeihin varautuminen on parempaa ja koordinoitumpaa kuin ilman niitä. Direktiiveissä asetetut tavoitteet ovat edelleen hyvin ajankohtaisia.

VPD on hidastanut vesien tilan heikkenemistä ja vähentänyt erityisesti pistekuormituslähteistä tulevaa kemiallista kuormitusta. Vesientilatavoitteiden saavuttamisessa ollaan kuitenkin huomattavasti aikataulusta jäljessä, sillä EU:ssa alle puolet vesistä on hyvässä tilassa, vaikka määräaika hyvän tilan saavuttamiselle oli vuosi 2015.

Komission raportin pohjalta käydään keskustelua jäsenmaiden, sidosryhmien ja komission välillä. Komissio tekee ehdotuksen lainsäädännön tarkistamiseksi aikaisintaan vuonna 2021. Jäsenmaiden ohjelmat eroavat mm. toimenpiteiden laajuudessa ja sitovuudessa. Myös veden laadun seurannassa ja kuormituksen arvioinnissa on maiden välisiä eroja. Erot heijastuvat edelleen maa- ja metsätalousyrittäjien toimintaedellytyksiin yhteisillä markkinoilla. Suomessa nykyiset maa-

talouden vesienhoidon toimenpiteet ovat pitkälti ympäristökorvaushjelman toimenpiteitä. Tällöin vesienhoidon kustannuksia on saatu katettua tätä kautta. Uutta kautta (2022-2027) on suunniteltu samasta lähtökohdasta. Onkin tärkeää, että maatalouden tukijärjestelmiin saadaan mukaan vapaaehtoisia (=korvauskelpoisia) toimenpiteitä, jotka voidaan lukea myös vesienhoidon toimenpiteiksi. Myös metsätalouden täydentävien toimenpiteiden rahoitus on varmistettava.

Vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien päivitys 3. vesienhoitokaudelle (2022-2027) on käynnissä. Valmistelussa otetaan huomioon vuonna 2019 julkaistut uudet arviot vesien tilasta kuten myös komission antama palaute toisen vesienhoitokauden vesienhoitosuunnitelmista. Suomen järvien pinta-alasta 87 % ja jokivesistä 68 % on hyvässä tai erinomaisessa ekologisessa tilassa. Rehevöityminen on edelleen suurin ongelma. Sisävesien tilassa on paikoin havaittavissa lievää paranemista vuodesta 2013. Suomenlahden tila on parantunut, mutta rannikovesien tila ei ole pääosin saavuttanut hyvää tilaa. Pohjavesien riskit eivät ole lisääntyneet. Valmistelussa kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin ja vesimuodostumakohtaisiin paineisiin, joihin toimenpiteitä tulee suunnata. Myös yhteys merenhoidon tavoitteisiin tulee olla entistä selkeämpi. Kuuleminen vesienhoitosuunnitelma- ja toimenpideohjelmahetkistä on 2.11.2020 - 3.5.2021. Valtioneuvosto päättää vesienhoitosuunnitelmista loppuvuonna 2021.

Käynnissä on myös merenhoidon toimenpideohjelman päivitys, josta on kuuleminen alkuvuonna 2021. Tarkistettu merenhoitosuunnitelma viedään kokonaisuudessaan valtioneuvostolle hyväksyttäväksi vuoden 2021 lopussa. Merenhoitosuunnitelma kytkeytyy myös käynnissä olevaan HELCO-Min BSAP:n päivittämiseen. EU-tuomioistuin on linjannut ns. Weser-tuomiossa, että vesienhoidon ympäristötavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia. Suomessa tavoitteet eivät kuitenkaan ole suoraan esim. viljelijöitä tai muita toimijoita sitovia. Asiaa on selvitetty, mutta toistaiseksi ei ole annettu uutta lainsäädäntöä tai ohjeistusta. Joulukuussa 2019 KHO viittasi Weser-tapaukseen Finnpulpin havusellutehtaan ympäristölupaan antamassaan kielteisessä päätöksessä. Päätöksen vaikutusta lainsäädäntöön tai ohjeistuksiin seurataan.

Hyvällä maa- ja metsätalouden vesien- ja merenhoidon suunnittelulla, toimenpiteiden toteutuksella ja veden laadun seurannalla edistetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan kirjattua

myrkyttömään ympäristöön tähtäävää nollapäästötavoitetta.

MTK:n tavoitteet

- Vesienhoidon tavoitteisiin yltäminen ja vesistökuormitusriskin minimoiminen vaikeutuu ilmaston muuttuessa. Jatkossa joudumme teemmään entistä enemmän edes nykytilanteessa pysymiseksi. Tämä tulee ottaa huomioon niin Green Dealia valmisteltaessa kuin vesienhoitotavoitteita määriteltäessä. Nollapäästöisyyden sijasta pitää keskustella hyväksytyistä raja-arvoista. Ilmastomuutos tulisi hyväksyä myös yhdeksi luonnonolosuhteeksi, jonka takia vesien hyvä tila ei ole saavutettavissa. Mahdolliset lainsäädäntömuutokset eivät saa oleellisesti vaikeuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

- VPD on sisällöltään riittävä, mutta yksityiskohtia, mm. luokittelukriteereitä, voidaan tarkentaa. Koko direktiivin avaamiseen ei ole tarvetta.

- Vesien- ja merenhoidon toimenpiteet eivät saa muuttua Suomessa suoraan maa- ja metsätalousyrittäjiä sitoviksi; viljelijät ja metsänomistajat tarvitsevat korvauksen toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista ja tulonmenetyksistä.

- CAP-valmistelussa on taattava riittävä rahoitus myös II-pilariin, jotta mm. ympäristökorvaushjelmalla pystytään vastaamaan maatalouden vesiensuojelun tarpeisiin. Ehdollisuuden vaatimukseen tulee kirjata mahdollisimman vähän VPD:iin liittyviä vaatimuksia, jotta niistä voidaan maksaa erillistä korvausta.

KESTÄVÄ LIIKKUVUUS

Green Dealin tavoitteena on liikenteen päästöjä vähentäminen Euroopassa entisestään ja entistä nopeammin. Kestävän ja älykkään liikkumisen edistäminen on komission ilmastopolitiikan yksi suurimmista työkentistä tulevien vuosien aikana. Näiden toimien vaikuttavuus määrittää pitkälti sen, kuinka uskottavaa ilmastopolitiikkaa istuvat EU-instituutiot pystyvät harjoittamaan. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/fs_19_6726

Liikenteen päästöjen alentamiseen useita keinoja

Anssi Kainulainen; +358 50 596 1541
anssi.kainulainen@mtk.fi

Marko Mäki-Hakola; +358 40 502 6810
marko.maki-hakola@mtk.fi

Liikenteen osuus unionin kasvihuonekaasupäästöistä on neljännes, ja päästöt lisääntyvät koko ajan. Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on vähentää näitä päästöjä 90 % vuoteen 2050 mennessä. Vuoteen 2025 mennessä tarvitaan noin miljoona julkista lataus- ja tankkausasemaa niille 13 miljoonalle päästöttömälle ja vähäpäästöiselle ajoneuvolle, joiden odotetaan tulevaisuudessa liikkuvan Euroopan teillä. Päästöjä voidaan vähentää myös älykkäillä sovelluksilla sekä MaaS-ratkaisuilla (Mobility as a Service, Liikenne palveluna). Myös liiken-

nemuotojen ilmastoystävällinen yhdistäminen edistää päästöjen alentamista.

Käsittelytilanne EU:ssa

Kestävä liikkuminen kuuluu osana Green Dealia. Vaihtoehtoisten liikennepolttoaineiden direktiivin uudistaminen ja parantaminen voi avata mahdollisuuksia lisätä biokaasun, sähkön ja nestemäisten biopolttoaineiden, sekä uudempien teknologioiden osuutta käytettävästä liikenteen energiamäärästä. Tästä kokonaisuudesta odotetaan myös uusia avauksia.

EU:n alueella on meneillään lukuisia MaaS-liikku- minen palveluna -kokeiluja. MTK:n vetämä www.kaikkikyytiin.fi tiimi voitti kansallisen liikkumisen uudelleen järjestämisen haastekilpailun ja pystyy osoittamaan, että myös maaseudulle voidaan luoda uusia liikkumisen ratkaisuja. Tulevan kauden valmistelussa verkkojen välineellä sekä oikeuden mukaisen siirtymän välineellä tulee olemaan iso merkitys.

MTK:n tavoitteet

- Liikennepolttoaineissa koko elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöjen säästöt huomioidaan nykyistä paremmin. Tämä edistäisi uusiutuvien käyttövoimien markkina-asemaa suhteessa fossiilisiin.

- Verkkojen Eurooppa rahoitusta käytetään Suomessa ratainvestointeihin sekä uusiutuvan polttoaineen lataus- ja tankkausinfraan hyödyntämiseen.
- Suomessa KaikkiKyytiin yhteistyössä kehitettävä maaseudun MaaS-malli otetaan eurooppalaiseksi maaseudun liikkumismalliksi.
- Liikkumiseen luodaan paikalliset olosuhteet huomioivia malleja. Alueilla, joissa ei ole vaihtoehtoja omalle autolle, ei autoilua tehdä mahdolliseksi esimerkiksi tiemaksuilla tai verotuksen kiristämällä.
- Mahdollistetaan investointitukeakin saaneilta maatiloilta polttoaineiden myynti kuluttajille.

MUUTA

Turkiselinkeinon ajankohtaiset asiat (yhteistyössä Fur European ja FiFurin kanssa)

Jyrki Sura; +32 471 78 60 42
jyrki.sura@fureurope.eu

WelFur-hanke on saavuttanut tavoitteen mukaisen kattavuuden Euroopassa

WelFur on seitsemässä eurooppalaisessa yliopistossa toimivien riippumattomien tutkijoiden laatima turkiseläinten hyvinvointiohjelma, jonka arviointijärjestelmän piirissä on noin 99% eurooppalaisista minkki-, kettu ja suomensupitiloista. WelFur-sertifiointi perustuu vuosittaisiin kolmannen osapuolen suorittamiin arviointikäynteihin, joiden tulosten perusteella tilan eläinten hyvinvointi luokitellaan neljään kategoriaan. Näistä kolmessa ylimmässä olevat tilat voivat saada WelFur-sertifikaatin.

Joulukuusta 2019 alkaen kansainväliset huutokauppaliikkeet ovat sitoutuneet ottamaan myyntiin minkin, ketun tai suomensupin nahkoja vain WelFur-sertifioituilta tiloilta Euroopassa. Täydet kolme WelFur-arviointia läpikäyneistä tiloista yli 98% on saavuttanut sertifikaatin edellyttämän pistemäärän, ja kaikista Euroopan aktiivisista tiloista on sertifioitu lähes 94%.

Suomensupi mukaan WelFur-järjestelmään

Vuoden 2019 aikana kaikki suomalaiset suomensupitilat kävivät läpi kolme pilottivaiheen arviointikäyntiä. Pilottivuoden tulosten ja uusimpien tutkimusten perusteella suomensupin WelFur-protokollaa päivitettiin, ja päivitetty protokolla annettiin ulkopuolisen arviointikomitean käsiteltäväksi keväällä 2020.

Ulkopuolinen arviointikomitea antoi kesällä hyväksyntänsä suomensupin WelFur-protokollalle, joten kaikki suomalaiset suomensupitilat ovat nyt saaneet WelFur-sertifioitun aseman useimpien minkki- ja kettutilojen tapaan. Uusi protokolla tullaan julkaisemaan digitaalisena versiona Fur Europen verkkosivuilla syyskuun lopulla.

Turkiselinkeino mukana EU:n hankkeessa tuotteiden ympäristöjalanjäljen selvittämiseksi

Komission vuonna 2013 aloittama Product Environmental Footprint -yhteistyö on edennyt vaiheeseen, jossa eri toimialat alkavat vapaaehtoisesti kehittää tuoteryhmäkohtaisia soveltamissääntöjä (ns. PEFCR) EU:n luoman metodologian pohjalta ja komission valvonnassa. Fur Europe on mukana pukine- ja jalkinealan PEFCR -säännöstöä kehittävässä teknisessä sihteeristössä. Vuoden 2021 jälkeen PEF -hankkeessa olisi komission tavoitteen mukaan edettävä lakialoitteiden tasolle.

BRYSSELIN TOIMISTON YHTEYSTIEDOT

Tarja Bäckman, kotieläinasiamies (31.8.2020 saakka), Maarit Holma, sihteeri, Maria Pohjala, Maaseudun Tulevaisuuden kirjeenvaihtaja, Emilia Biskop, harjoittelija (31.1.2020 saakka), Hanna Leiponen-Syyrakki, johtaja, Brysselin toimisto.

MTK:n, SLC:n ja Osuustoimintakeskus Pellervon Brysselin toimiston yhteystiedot

Johtaja Hanna Leiponen-Syyrakki,
+32 4765020704
hanna.leiponen-syyrakki@mtk.fi

Kotieläinasiamies Rauli Albert
+32 477331958
rauli.albert@mtk.fi

Assistentti Maarit Holma
+32 473933187
maarit.holma@mtk.fi

Maaseudun Tulevaisuuden kirjeenvaihtaja
Maria Pohjala
+32 473737038
maria.pohjala@mt.fi

Harjoittelija, +32 471330924

Some-kanavat:

Facebook:
[MTK:n, SLC:n ja Pellervon Brysselin toimisto](#)

Twitter:
[@BrysselToimisto](#)

Rauli Albert, kotieläinasiamies, Elin Sundblad, harjoittelija

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Simonkatu 6, 00101 Helsinki
vaihde 020 4131
www.mtk.fi